

T.C.

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

FETHİYE MÜZESİ'NDEKİ ATLI TASVİRLİ ADAK STELLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

MURAT TOSUN

DANIŞMAN

PROF. DR. AYŞE AYDIN

HAZİRAN-2014

MUĞLA

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

FETHİYE MÜZESİ'NDEKİ ATLI TASVİRLİ ADAK STELLERİ

HAZIRLAYAN
MURAT TOSUN

Sosyal Bilimler Enstitüsünce
“Yüksek Lisans”

Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 30.06.2014

Tezin Sözlü Savunma Tarihi : 16.06.2014

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ayşe AYDIN

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Güray ÜNVER

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Abuzer KIZIL

Enstitü Müdürü : Yrd. Doç. Dr. Aytekin FIRAT

HAZİRAN-2014
MUĞLA

TUTANAK

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 16./06./2014 tarih ve 634/2 sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 24/6 maddesine göre, Arkeoloji Anabilim Dalı Yüksek lisans öğrencisi Murat TOSUN'un "Fethiye Müzesi'ndeki Atlı Tasvirli Adak Stelleri" adlı tezini incelemiş ve aday 16./06./2014 tarihinde saat 13.30'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

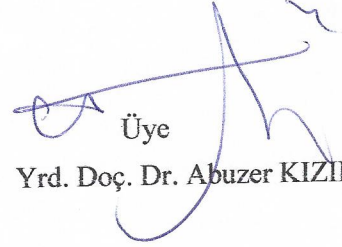
Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 90... dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin kabul edildiğine oy birliği ile karar verildi.

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ayşe AYDIN

Üye
Yrd. Doç. Dr. Güray ÜNVER

Üye
Yrd. Doç. Dr. Abuzer KIZIL

YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Fethiye Müzesi’ndeki Atlı Tasvirli Adak Stelleri” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

30/06/2014

Murat TOSUN

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

YAZARIN

MERKEZİMİZCE DOLDURULACAKTIR.

Soyadı : TOSUN

Adı : MURAT

Kayıt No:

TEZİN ADI

Türkçe : FETHİYE MÜZESİ'NDEKİ ATLI TASVİRLİ ADAK STELLERİ

Y. Dil : VOTIVE STELAE WITH RIDER DEPICTION FROM FETHİYE MUSEUM

TEZİN TÜRÜ: Yüksek Lisans

Doktora

Sanatta Yeterlilik

Ø

O

O

TEZİN KABUL EDİLDİĞİ

Üniversite : MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ

Fakülte : EDEBİYAT FAKÜLTESİ

Enstitü : SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Diğer Kuruluşlar :

Tarih :

TEZ YAYINLANMIŞSA

Yayınlayan :

Basım Yeri :

Basım Tarihi :

ISBN :

TEZ YÖNETİCİSİNİN

Soyadı, Adı : AYDIN, AYŞE

Ünvanı : PROF. DR.

TEZİN YAZILDIĞI DİL : Türkçe

TEZİN SAYFA SAYISI: 142

TEZİN KONUSU (KONULARI) :

1. FETHİYE MÜZESİ
2. ATLI TASVİR
3. ADAK STELLERİ

TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELER:

1. FETHİYE MÜZESİ
2. ATLI TASVİR
3. ADAK STELLERİ
4. KÜLT
5. KAKASBOS/HERAKLES
6. DİOSKURLAR VE TANRIÇA

Başka vereceğiniz anahtar kelimeler varsa lütfen yazınız.

İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELER: Konunuzla ilgili yabancı indeks, abstract ve thesaurus'u kullanınız.

1. FETHİYE MUSEUM
2. DEPICTION OF RIDER
3. VOTIVE STELAE
4. CULT
5. KAKASBOS/HERACLES
6. DIOSCURS AND GODDESS

Başka vereceğiniz anahtar kelimeler varsa lütfen yazınız.

1- Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum	Ø
2- Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir	0
3- Kaynak gösterilmek şartıyla tezimin tamamının fotokopisi alınabilir	0

Yazarın İmzası :

Tarih : 30/06/2014

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
KISALTMALAR.....	viii
KAYNAKÇA.....	viii
1. GİRİŞ.....	1
2. FETHİYE MÜZESİ'NDE YER ALAN ATLI TASVİRLİ ADAK STELLERİNİN İÇERİK VE TİPOLOJİK ÖZELLİKLERİ.....	8
2.1.KAKASBOS/HERAKLES TASVİRLİ ADAK STELLERİ.....	8
2.1.1. KÜLT VE İKONOĞRAFİ.....	8
2.1.2. COĞRAFİ DAĞILIMI.....	10
2.1.3. TİPOLOJİ.....	11
2.2.DIOSKURLAR VE TANRIÇA TASVİRLİ ADAK STELLERİ....	16
2.2.1. KÜLT VE İKONOĞRAFİ.....	16
2.2.2. COĞRAFİ DAĞILIMI.....	18
2.2.3. TİPOLOJİ.....	18
3. KATALOG.....	21
3.1.KAKASBOS/HERAKLES.....	21
3.2.DIOSKURLAR VE TANRIÇA.....	98
4. KARŞILAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRME.....	119
4.1.KAKASBOS/HERAKLES.....	119
4.1.1. TİPOLOJİK ÖZELLİKLERİ.....	119
4.1.2. İKONOĞRAFİ VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ.....	121
4.1.3. EPİGRAFİK ÖZELLİKLERİ.....	126
4.2.DIOSKURLAR VE TANRIÇA.....	127
4.2.1. TİPOLOJİK ÖZELLİKLERİ.....	127
4.2.2. İKONOĞRAFİ VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ.....	129
4.2.3. EPİGRAFİK ÖZELLİKLERİ.....	137

5. SONUÇ.....	138
----------------------	------------

GRAFİKLER

HARİTALAR

LEVHALAR

ÖZGEÇMİŞ

ÖN SÖZ

“Fethiye Müzesi’ndeki Atlı Heros/Tanrı Tasvirli Adak Stelleri” adlı çalışmayı öneren ve tezimin başlangıcından sonucuna kadar değerli bilgileriyle bana yol gösteren danışman hocam Prof. Dr. Ayşe Aydın’a teşekkür ederim.

Bu konuyu çalışmama imkân sağlayan eski Fethiye Müze Müdürü İbrahim Malkoç ve yeni Müdür Hakkı Emirhan Süel’e, Müze görevlisi Arkeolog Kemal Dedeoğlu’na da müze de rahat bir şekilde çalışma olanağı sunmasından ve fotoğraflar konusunda bana yardımcı olmasından dolayı teşekkür ederim.

Tezimin içindekiler ve katalog bölümünü oluşturmamda ve tezime eleştirel olarak bakmamda büyük katkısı olan, bilgisi, çalışma disiplini ve nezaket dolu kişiliğinden oldukça etkilendiğim, Erasmus öğrencisi olarak bulunduğum Ravenna’daki danışmanım, Prof. Dr. Pierfrancesco Callieri’ye ve onun vasıtası ile tanıştığım Prof. Dr. Federicomaria Muccioli’ye, yazıtlarımı inceleyip bana gerekli kaynaklar hakkında bilgi vermesinden dolayı minnet borçluyum. Ayrıca lisans ve yüksek lisans eğitim hayatımda özellikle Eski Yunanca konusunda yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen hocam Yrd. Doç Dr. Güray Ünver’e, Bologna ve Ravenna’da kütüphane araştırmalarım sırasında bana yardımcı olan Arkeolog Gülfiye Komit’e ve çizimlerimde yardımlarını esirgemeyen Arkeolog Deniz Baş’a teşekkür ederim.

Son olarak hayatım boyunca arkamda desteklerini göreceğime inandığım beni hem maddi hem de manevi anlamda sonuna kadar destekleyen aileme şükranlarımı sunarım.

Murat TOSUN

Muğla 2014

ÖZET

İlk olarak Mezopotamya Uygarlıkları'nda MÖ 3. binden itibaren görülmeye başlanan atlı tasvirler, Hititler, Mısırlılar, Urartular, Phrygler, Yunanlılar ve Etrüsklerde de yapılmıştır. Arkaik ve Klasik Dönem'de yoğun biçimde görülen atlı tasvirler, Hellenistik Dönem'de azalmış, Roma Dönemi'nde ise özellikle Anadolu'da Lykia ve Pisidia Bölgeleri'nde adak stelleri üzerinde yer almıştır.

Fethiye Müzesi'nde de iki tür atlı tasviri ile karşılaşmaktadır. Bunlar: Kakasbos/Herakles ve Dioskurlar ile birlikte tasvir edilen Tanrıça'dır. Kakasbos/Herakles at üzerinde sağ elinde lobutu sol eliyle atının dizginlerini tutarken, Dioskurlar ise atları üzerinde ortada yer alan bir Tanrıçaya yönelirken tasvir edilirler. Tez kapsamında Fethiye Müzesi'nden 53 tane Kakasbos/Herakles, 11 tane de Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli toplam 64 adet adak steli çalışılmıştır. Çalışılan malzemelerin hepsi yerel kireçtaşından yapılmıştır. Kakasbos/Herakles, yazıtlarda tanrı olarak geçer. Dioskurlar ise mitolojilerinden bilindiği kadarıyla sonradan tanrısal özellik kazanmışlardır. Atlı heros/tanrı tasvirli adak stelleri hem ikonografik hem de epigrafik olarak heros/tanrı Kakasbos/Herakles ve Dioskurlar ile birlikte tasvir edilen Tanrıça'ya özel şahıslar tarafından adanmıştır. Stellerin çoğunlukla baştabanlarına adak yazıtı kazınarak herosa/tanrıya adak sunulmuştur. Bundaki amaç tanrının adağı gerçekleştireni korumasıdır. Dioskurlar'da da bu durum aynı şekildedir. Genel olarak Dioskurlar kartal ve yılan sembolleriyle tasvir edilmişlerdir. Bu hayvanların tasvir edilme nedenleri gökyüzü ve yeraltı ile bağlantılı olmalarından kaynaklanmaktadır. Dioskurlar ayrıca aralarında daima bir tanrıça ile görülmektedirler. Tanrıçanın kimliği tartışma konusu olmakla birlikte genellikle hilal motifi ile simgelenmesinden dolayı Artemis Ephesia veya Helena olabileceğine dair görüşler vardır.

Fethiye Müzesi'nde yer alan Kakasbos/Herakles ve Dioskurlar ile birlikte tasvir edilen Tanrıça tasvirli adak stelleri Seki Yaylası (Oenoanda, Balboura ve Küçük Termessos), Telmessos çevresinden bulunmuş ve satın alma yoluyla müzeye getirilmiş bu eserler MS 2-3. yüzyıllar içerisinde farklı tiplerde üretilmiş, Batı-Kuzeybatı Lykia, Pisidia bölgelerine has, yerel özellikler gösteren önemli bir yerel kült grubunda değerlendirilir.

Anahtar Kelimeler: Adak steli, Lykia, Pisidia, Kakasbos/Herakles, Dioskurlar ve Tanrıça, Fethiye Müzesi

ABSTRACT

Horse pictures starting to be seen firstly at Mesopotamia Civilizations since 3000 B.C. were also made at the period of Hittites, Egyptians, Urartians, Phrygians, Greeks and Etruscan. Horse pictures seen intensely at Archaic and Classical Period decreased at Hellenistic Period, but at Rome Period, especially in Lycia and Pisidia Regions, In Anatolia they existed on votive stelae. Also at Fethiye Museum, two types of horse pictures exist. These are: Kakasbos/Heracles and Goddess described with Dioscurs. Kakasbos/Heracles is described holding the cudgel on his right hand and his horse's bridle on his left hand. On the other hand, Dioscurs are described turning a Goddess who is in the middle on her horses.

Thesis includes, from Fethiye Museum, totaly 64 votive stelae, 53 of which carry description of Kakasbos, and 11 of which carry description of Dioscurs and Goddess were studied. All the materials which were studied are made of limestone. Kakasbos/Heracles is mentioned as on inscriptions. On the other hand, Dioscurs acquired holy property later along with the information on the mythology. Votive stelae with heros/god with horse were dedicated to Goddess described with Dioscurs and to heros/god Kakasbos/Heracles as both iconographically and epigraphically by individuals private. Votive was presented to heros/god scratching person names mostly to the architrave. The aim of this is the God's protection of the person who dedicated. This is also the same on Dioscurs. Generally, Dioscurs were described with symbols of eagle and snake. Because these animals are related to sky and underground, they were used as symbols. Dioscurs are always seen with a Goddess. Although it is not clear who the Goddess is, there are rumours that it can be Artemis Ephesia or Helena because of its symbol of crescent.

Existing at Fethiye Museum, votive stelae with Kakasbos/Heracles and Dioscurs described with Goddess were found at Seki Plateau (Oenoanda, Balboura and Little Termessos) from Ancient Telmessos and brought to the museum after buying. And these works are evaulated in an important group of local cult which were produced in 2nd-3rd cent. A.D. at different types, belonging to West-Northwest Lycia, Pisidia Regions, showing local features.

Key Words: Votive stela, Lykia, Pisidia, Kakasbos/Heracles, Dioscurs and Goddess, Fethiye Museum.

KISALTMALAR

AMS	Asia Minor Studien
AnatSt	Anatolian Studies
ANMED	Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri/Anatolia's Mediterranean Areas
ANRW	Aufstieg und Niedergang der römischen Welt
AST	Araştırma Sonuçları Toplantısı
BCH	Bulletin de correspondance hellénique
Belleten	Belleten. Türk Tarih Kurumu
BSA	Annual of the British School at Athens
CCET	Corpus Cultus Equitis Thracii
IstMitt	Istanbuler Mitteilungen
KST	Kazı Sonuçları Toplantısı
LIMC	Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae
MAMA	Monumenta Asiae Minoris Antiqua
MEFRA	Mélanges d'archéologie et d'histoire
RE	Paulys Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft
TAM	Tituli Asiae Minoris
TTKong	Türk Tarih Kongresi

KAYNAKÇA

Akurgal 1942	E. Akurgal, Griechische Reliefs des 6. Jahrhunderts aus Lykien, Schriften zur Kunst des Altertums 3 (1942)
Akurgal 1995	E. Akurgal, Hatti ve Hitit Uygarlıkları (1995)
Akurgal 2008	E. Akurgal, Anadolu Kültür Tarihi (2008)
Anthony 2007	D.W. Anthony, The Horse The Wheel and Language: How Bronze-Age Riders from The Eurasian Steppes Shaped The Modern World (2007)

- Atalay 1988 E. Atalay, *Hellenistik Çağ'da Ephesos Mezar Stelleri Atölyeleri* (1988)
- Atasoy 1974 N. Atasoy, "The Documentary Value of Ottoman Miniatures", *Mansel'e Armağan/Melanges Mansel II-III*, 1974, 749-755/Pls. 243-254.
- Aulock 1974 H. von Aulock, "Die Münzprägung des Gordian III und der Tranquilina in Lykien", *IstMitt.* 11, 1974, 8-91.
- Aydın 2011 A. Aydın, "Antik Atlı Herosların Hıristiyan Atlı Kahramanlara Dönüşümüne Bir Örnek: Tarsus Müzesi'ndeki Aziz Georgios Kabartması", *OLBA XIX*, 2011, 371-388.
- Bakır 2011 T. Bakır, *Daskyleion* (2011)
- Barringer 2008 J. M. Barringer, *Art, Myth, and Ritual in Classical Greece* (2008)
- Bean 1956 G.E. Bean, "Notes and Inscriptions from the Cibyratis and Caralitis", *BSA* 51, 1956, 136-156.
- Bean 1971 G.E. Bean, *Journeys in Northern Lycia 1965-1967* (1971)
- Bellefonds 1992 P.L. Bellefonds, "Kakasbos", *LIMC VI/1*, 1992, 1082-1084.
- Boardman 1995 J. Boardman, *Greek Sculpture: The Late Classical Period* (1995)
- Boardman 2001 J. Boardman (Çev. Y. Ersoy), *Yunan Heykeli: Arkaik Dönem* (2001)
- Boardman 2002 J. Boardman (Çev. G. Ergin), *Kırmızı Figürlü Atina Vazoları: Arkaik Dönem* (2002)
- Boardman 2003 J. Boardman (Çev. G. Ergin), *Siyah Figürlü Atina Vazoları* (2003)
- Boardman 2005 J. Boardman (Çev. G. Ergin), *Yunan Heykeli: Klasik Dönem* (2005)
- Boardman 2007 J. Boardman, *The History of Greek Vases* (2007)
- Boardman 2011 J. Boardman, *The Greeks Overseas* (2011)

- Bol 1989 P.C. Bol, *Argivische Schilde, Olympische Forschungen XVII* (1989)
- Boysal 1971 Y. Boysal, *Grek Klasik Devir Heykeltraşlığı* (1966)
- Candaş 2006 A. Candaş, *The Kakasbos/Herakles Cult: A Study of Its Origins, Diffusion and Possible Syncretisms*, Bilkent Üniversitesi SBE, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi* (2006)
- CCET V A. Cermanovic-Kuzmanovic, *CCET V, Études préliminaires aux religions orientales dans l'Empire romain* (1982)
- Chamberlin 2007 J.E. Chamberlin (çev. U. Peçe), *At* (2007)
- Chapouthier 1935 F. Chapouthier, *Les Dioscures au service d'une déesse, étude d'iconographie religieuse* (1935)
- Colvin 2004 S. Colvin, "Names in Hellenistic and Roman Lycia", (Ed. S. Colvin), *The Greco-Roman East: Politics, Culture, Society*, 2004, 44-84.
- Corsten 2010 T. Corsten, *A Lexicon of Greek Personal Names, Coastal Asia Minor: Pontos to Ionia* (Ed. T. Corsten) (2010)
- Corsten-Hülnden 2011 T. Corsten-O. Hülnden, "Kibyrtis Araştırmaları 2010/Research in the Kibyrtis in 2010", *ANMED* 2011-9, 2011, 180-183.
- Çevik-Varkıvañç et. al. 2005 N. Çevik, B. Varkıvañç, S. Bulut, İ. Kuzgut, E. Akyürek, İ.P. Pedarros, "Beydağları Yüzey Araştırmaları 2003: Neapolis-Kelbessos ve Çevreleri", *AST* 22/1, 2005, 101-114.
- Delemen 1993 İ. Delemen, *Anadolu'da Atlı Tanrılar. Lykia, Pisidia, Lykaonia, Isauria, Phrygia, Lydia ve Karia Bölgelerinde Taş Eserler Üzerine Bir İnceleme*,

- İstanbul Üniversitesi SBE, Yayınlanmamış Doktora Tezi (1993)
- Delemen 1995 İ. Delemen, “Lykia-Kabalia-Pisidia Bölgesinden Roma Dönemi ‘Dioskurlar ve Tanrıça’ Kabartmaları”, *Belleten* LIX-225, 1995, 295-321.
- Delemen 1999 İ. Delemen, *Anatolian Rider-Gods*. AMS 35 (1999)
- Delemen 2005 İ. Delemen, “Haluk Perk Müzesi’ndeki Thrak ve Anadolu Atlıları”, *Tuliya* I, 2005, 149-176.
- Dimitrova 2002 N. Dimitrova, “Inscriptions and Iconography the Monuments of the Thracian Rider”, *Hesperia* 71, 2002, 209-229.
- Efendioğlu 2008 T. Efendioğlu, *Hellenizm ve Roma Çağları Lykiası’nda Yerel Kültürler*, Marmara Üniversitesi SBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (2008)
- Er 2006 Y. Er, *Klasik Arkeoloji Sözlüğü* (2006)
- Erhat 2008 A. Erhat, *Mitoloji Sözlüğü* (2008)
- Frei 1990 P. Frei, “Die Götterkulte Lykiens in der Kaiserzeit”, *ANRW* II 18. 3, 1990, 1730-1864.
- Friedel 1972 S. Friedel, “*Die Inschriften von Bubon (Nordlykien)*”, *Österreichische Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-historische Klasse*, 1972, 278,3.
- Furtwängler 1884-1886 A. Furtwängler, “Dioskuren” (Ed. W.H. Roscher), *Ausführliches Lexikon der Griechischen und Römischen Mythologie* 1, 1884-1886, 1154-1178.
- Gage 1926 J. Gage, “Deux dieux cavaliers d'Asie Mineure (d'après deux bas-reliefs inédits)”, *MEFRA* 43, 1926, 103-123.
- Hanfmann 1974 G.M.A. Hanfmann, “A Pediment of the Persian Era from Sardis”, *Mansel’e Armağan/Melanges Mansel I, III*, 1974, 289-302/Pls. 99-104.
- Hawkes 1977 J. Hawkes, *Archeologisch Panorama* (1977)

- Hermery 1986 A. Hermery, “Dioskouroi”, LIMC 3/1-2, 1986, 567-593.
- Horsley 1999 G.H.R. Horsley, The Rider God Steles at Burdur Museum in Turkey. Museum of Antiquities, Maurice Kelly Lectures 3 (1999)
- Hyland 1990 A. Hyland, Equus. The Horse in the Roman World (1990)
- Işık 2012 F. Işık, Uygarlık Anadolu’da Doğdu (2012)
- İplikçioğlu 2003 B. İplikçioğlu, “Batı Pamfilya ve Doğu Likya’da Epigrafya Araştırmaları 2001” AST 20/2, 2003, 71-75.
- Karayaka 2007 N. Karayaka, Hellenistik ve Roma Döneminde Pisidia Tanrıları (2007)
- Kretschmer 1896 P. Kretschmer, Einleitung in die Geschichte der Griechischen Sprache (1896)
- Kütük 1989 S. Kütük, “Kakasbos ve Kültü”, TTKong IX-I, 1986, 405-413.
- Langlotz – Hirmer 1963 E. Langlotz – M. Hirmer, Die Kunst der Westgriechen (1963)
- Lebrun 1998 R. Lebrun, “Panthéons locaux de Lycie, Lycaonie et Cilicie aux deuxime et premier millénaires av. J.-C.”, Kernos 11, 1998, 143-155.
- Lintz 2012 Y. Lintz, “Anadolu Pers Sanatı” (Ed. M. Bezdán), Aktüel Arkeoloji 25, Ocak-Şubat 2012, 152-159.
- Loewy 1883 E. Loewy , “Der Name des Gottes Κακασβος” Archäologisch-epigraphische Mitteilungen aus Österreich-Ungarn 7, 1883, 107-139.
- Malay 1987 H. Malay, Epigrafi (1987)
- Marksteiner 2002 T. Marksteiner, Trysa: Eine Zentrallykische Niederlassung im Wandel der Zeit (2002)

- Mellink 1974 M.J. Mellink, “Notes on Anatolien Wall Painting”, Mansel’e Armağan/Melanges Mansel I, III, 1974, 537-547/Pls. 163-170.
- Metzger 1952 H. Metzger, Catalogue des monuments votifs du Musée d’Adalia. Etudes Orientales XI (1952)
- Mitropoulou 1977 E. Mitropoulou, Attic Votive Reliefs of The 6th and 5th Centuries B.C. (1977)
- Naour 1980 Ch. Naour, Tyriaion en Cabalide: épigraphie et géographie historique (1980)
- Neumann 1979 G. Neumann, Probleme des griechischen Weihreliefs (1979)
- Oberleitner 1994 W. Oberleitner, Das Heroon von Trysa: ein lykisches Fürstengrab des 4. Jahrhunderts v. Chr. (1994)
- Özgüç 1974 N. Özgüç, “The Decorated Bronze Strip and Plaques from Altintepe”, Mansel’e Armağan/Melanges Mansel II-III, 1974, 847-860/Pls. 295-304.
- Özsait 2006 M. Özsait, “Burdur İli 2005 Yılı Yüzey Araştırmaları/Surveys in Burdur Province in 2005”, ANMED 2006-4, 2006, 93-98.
- Özsait 2008 M. Özsait, “Burdur, Isparta ve Antalya Yüzey Araştırmaları 2007/Surveys in the Provinces of Burdur, Isparta and Antalya in 2007”, ANMED 2008-6, 2008, 105-111.
- Öztürk 2011 H.S. Öztürk, “Lykia ve Pisidia’daki Haydut Avcıları - Lestodeioktes (ληστοδειώκτης)” (Ed. H. Şahin et. al.), Özsait Armağanı: Mehmet ve Nesrin Özsait Onuruna Sunulan Makaleler, 2011, 351-355.
- Öztürk 2012 H.S. Öztürk, “İ.Ö. II. - İ.S. IV. Yüzyıllarda Lykia’nın Kırsal Güvenlik Problemleri” (Ed. K.

- Dörtlük et. al.), Uluslararası Genç Bilimciler Buluşması I: Anadolu Akdenizi Sempozyumu 04-07 Kasım 2009, 2012, 347-360.
- Özüdoğru 2012 Ş. Özüdoğru, “Likya’daki Persler” (Ed. M. Bezdan), Aktüel Arkeoloji 25, Ocak-Şubat 2012, 104-119.
- Pfuhl-Möbius 1977-79 E. Pfuhl-E. Möbius, Die ostgriechischen Grabreliefs I-II (1977-79)
- Prayon 1987 F. Prayon, Phrygische Plastik: Die früheisenzeitliche Bildkunst Zentral-Anatoliens und ihre Beziehungen zu Griechenland und zum Alten Orient (1987)
- Robert 1946 L. Robert, “Un dieu Anatolien: Kakasbos”, Hellenica III, 1946, 38-74.
- Robert 1983 L. Robert, “Documents d’Asie Mineure”, BCH 107, 1983, 479-599.
- Roman-Roman 2010 L. Roman-M. Roman, Greek and Roman Mythology (2010)
- Sams 2012 K. Sams, “Friglerin Başkenti Gordion ve Mimari Yapıları/Gordion, The Capital City of the Phrygians and Its Buildings” (Ed. T.T. Sivas - H. Sivas), Frigler: Midas’ın Ülkesinde, Anıtların Gölgesinde/Phrygians: In the Land of Midas, In the Shadow of Monuments, 2012, 52-75.
- Seyirci-Topbaş (Tarihsiz) M. Seyirci-A. Topbaş, Afyonkarahisar Yöresi Türkmen Mezar Taşları (Tarihsiz)
- Sevin 2010 V. Sevin, Assur Resim Sanatı (2010)
- Shahbazi 1975 S. Shahbazi, The Irano-Lycian Monuments (1975)
- Sivas 2012 H. Sivas, “Frig Kaya Mezarları/Phrygian Rock-Cut Tombs” (Ed. T.T. Sivas - H. Sivas), Frigler:

- Midas'ın Ülkesinde, Anıtların Gölgesinde/Phrygians: In the Land of Midas, In the Shadow of Monuments, 2012, 260-285.
- Smith 2002 R.R.R. Smith (Çev. A.Y. Yıldırım), Hellenistik Heykel (2002)
- Speidel 1993 M.P. Speidel, "Mauri equites. The tactics on light cavalry in Mauretania", *Antiquites Africaines* 29, 1993, 121-126.
- Şahin 2011 S. Şahin, "Stadiasmus Patarensis: Likya'nın Roma Yolları", *Arkeoloji ve Sanat Dergisi* 136, Ocak-Nisan 2011, 89-128.
- Talooen-Alp 2007 P. Talooen-N. Alp, "Pisidia Kültürleri Antik Çağda Burdur İlinde Dinsel Hayat" (Ed. G. Yıldız-M.Z. Yıldırım-Ş. Kazan), 1. Burdur Sempozyumu Bildiriler (16-19 Kasım 2005), 2007, 738-747.
- TAM II-1 Tituli Asia Minoris II: Tituli Lyciae linguis graeca et latina conscripti, Ed. E. Kalinka (1920)
- Thierry 1974 N. Thierry, "Yusuf Koç Kilisesi. Eglise Rupestre de Cappadoce", *Mansel'e Armağan/Melanges Mansel I, III*, 1974, 193-206/Pls. 73-86.
- Tombul 2012 M. Tombul, "Troas'ta Pers İzleri" (Ed. M. Bezdán), *Aktüel Arkeoloji* 25, Ocak-Şubat 2012, 120-130.
- Uçankuş 2002 H.T. Uçankuş, *Ana Tanrıça Kybele'nin ve Kral Midas'ın Ülkesi Phrygia* (2002)
- Vassileva 2012 M. Vassileva, "Frig Tunç İşlemciliği / Prygian Bronzeworking" (Ed. T.T. Sivas - H. Sivas), *Frigler: Midas'ın Ülkesinde, Anıtların Gölgesinde / Phrygians: In the Land of Midas, In the Shadow of Monuments*, 2012, 310-331.

- Waelkens-Owens et. al. 1992M. Waelkens-E. Owens-A. Hasendonckx-B. Arıkan,
“The Excavations at Sagalassos 1991”, AnatSt. XLII,
1992, 79-88.
- Waelkens-Poblome 1993 M. Waelkens-J. Poblome, Sagalassos II, Report on the
third Excavation Campaign of 1992 (1993)
- Yavis 1949 C.G. Yavis, Greek Altars (1949)
- Zgusta 1964 L. Zgusta, Kleinasiatische Personennamen (1964)

Metin İçerisinde Yer Alan Kısaltmalar

bkz. : bakınız

ca. : yaklaşık (circa)

cm : santimetre

Çev.: Çeviren

Çiz. : Çizim

Der. : Derinlik

Env. : Envanter

fig. : Figür

Gen. : Genişlik

Kat. : Katalog

Lev. : Levha

MÖ : Milattan önce

MS : Milattan Sonra

No./no. : Numara

pl/pls. : Plate

Res. : Resim

s. : sayfa

Şek. : Şekil

Taf. : Tafel

vd. : ve devamı

et. al. : ve diğçerleri (et alii)

Yük. : Yükseklik

1. GİRİŞ

At, Paleolitik Dönem’de (MÖ 600.000-10.000) insanların yediği ve derisinden yararlandığı bir hayvandır. Daha sonra evcilleştirilerek, binek hayvanı olarak da attan yararlanılmıştır¹. Fransa’da yer alan Lascaux Mağarası’nda yapılmış olan at resimleri ve Lourdes yakınındaki bir mağarada ortaya çıkarılmış olan mamut dişinden at figürü, atın oldukça önemli bir hayvan olduğunu kanıtlayan buluntulardır².

Atlar, özellikle İlk Çağ’da insanların ulaşım ihtiyaçlarını karşılayan hayvanlardı. İnsanlar, atların hızı ve gücü sayesinde varmak istedikleri yere hızlı bir şekilde ulaşabiliyorlardı. At, özellikle savaş meydanlarında en önemli gücü simgelemekte ve süvari birliğinin gücüne bağlı olarak savaşlarda önemli bir rol üstlenmekteydi. Mezopotamya Bölgesi’nde görülen farklı uygarlıklara ait kabartmalarda atların bu özelliklerini görmek mümkündür³. Atlar, insanlar tarafından İlk Çağ’da bazı kabartmalardan anlaşıldığı kadarıyla o kadar benimsenmişti ki ailenin bir ferdi olarak kabul edilmekteydi⁴.

Binicisi ile birlikte tasvir edilmiş ve atlı heros kabartmaları olarak ele alınan ilk örnekler, Mezopotamya Bölgesi’nde ortaya çıkarılmıştır. Bu örneklerle ilk olarak MÖ 3.000-2.000 dolaylarında mühür ve bazı kabartmalar üzerindeki atlı sahnelerden ulaşılmaktadır⁵. Hitit Çağı’nda (MÖ 1800-1200) ise Mısır duvar resimlerinde Hitit süvarileri, Kadeş Savaşı ile ilgili tasvirlerde⁶, Asur’da savaş ve av sahneli kabartmalarda⁷ görülmektedir. Geç Hitit’te orthostatlar üzerinde⁸, Urartular’da bronz levhalar üzerinde⁹ Phrygler’de ise kaplama levhaları¹⁰, orthostat kabartmalar¹¹, kaya

¹ Chamberlin 2007, 34-35.

² Chamberlin 2007, 19, 32-35, Res. 3, 6-7.

³ Anthony 2007, 404, 415, fig. 15.15a-c, 16. 3.

⁴ Bu durumu yansıtan Hellenistik Dönem’e tarihlenen Ephesos da bulunmuş bir mezar stelinde ailenin fertleri ile birlikte ata da yer verilmiş olması bu durumun kanıtıdır. bkz. Atalay 1988, Lev. 42, Kat. No. 65.

⁵ Anthony 2007, 404, 415, fig. 15.15a-c, 16.3.

⁶ Akurgal 2008, 164, Res. 75.

⁷ Hawkes 1977, 154; Sevin 2010, 84, 90, 92, 96, 195, 198, 200, Res. 97, 106, 108, 113, 227, 230, 234.

⁸ Akurgal 1995, Şek. 65; Işık 2012, Lev. 31, Res. 202.

⁹ Özgüç 1974, 848-852, fig. 108, pls. 295a, 298a.

¹⁰ Işık 2012, Lev. 30-31, Res. 201a-b; Prayon 1987, 221, Kat. No. 193, Taf. 37a.

¹¹ Prayon 1987, 202, 204, Kat. No. 12, 25, Taf. 4d, 8b; Sams 2012, 58.

kabartmaları¹², ahşap kalaslar¹³, fildişi plakalar¹⁴, bronz eserler¹⁵ ve seramikler üzerinde¹⁶ rastlanmaktadır.

Anadolu'da Pers hâkimiyeti sırasında (MÖ 546-330) atlı heros tasvirli kabartma ve resimler ile karşılaşmaktadır. Bunlara en iyi örneklerden biri Kuzeybatı Anadolu'daki Satraplık merkezi olan Daskyleion'da ortaya çıkarılmış av sahneli kabartma¹⁷ ve diğeri ise atlı heros tasvirli kırık bir stel parçasıdır¹⁸. Ayrıca Anadolu-Pers stilinde yapılmış olan Karaburun Tümülüsü duvarlarına çizilmiş atlı heros tasvirli resimler¹⁹, Lykia Bölgesi'nde Çavuşköy steli²⁰, Yalnızdam steli²¹ ve Troas Bölgesi'nde ortaya çıkarılmış olan Çan Lahti²² oldukça önemli buluntulardandır²³.

Eski Yunanistan'da atlı heros tasvirleri ile ilk olarak Geometrik (MÖ 900-700) ve Arkaik Dönem'de (MÖ 700-490/480) karşılaşmaktadır. Bu konu da verilecek en erken örneklerden bir tanesi Olympia'da ele geçmiş olan MÖ 8. yüzyıla tarihlenen bronz kalkan üzerinde²⁴, Girit Chania'dan bir rölyef üzerinde ve Girit Knossos'dan bir bronz kemer üzerindeki atlı heros tasvirli resimlerdir²⁵. Ayrıca MÖ 7. yüzyıla tarihlenen Protokorinth vazo resimleri üzerinde²⁶ ve Grumentum (İtalya, Basilicata) kentinden bir bronz heykelcikte atlı heros tasvirleri ile karşılaşmaktadır²⁷. MÖ 6.

¹² Karacakaya Mezarı'nda yer alan kabartma, Phryg kaya mezarlarında tasvir edilmiş en ilginç atlı heros tasvirlerinden birisidir. bkz. Sivas 2012, 282-283, fig. 30-31. Ayrıca Hamam Kaya Mezarı'nın cephesinde tasvir edilmiş olan at tasvirleri de ilgi çekici örneklerden bir tanesidir. bkz. Prayon 1987, 206, Kat. No. 37, Taf. 14a-c.

¹³ Afyon'daki Phryg Tatarlı Tümülüsü'nün ahşap kalasları üzerinde bulunan boyalı resimler verilebilecek en iyi örneklerdendir. bkz. Uçankuş 2002, 384, 400.

¹⁴ Sams 2012, 65; Prayon 1987, 219, Kat. No. 176, Taf. 33d.

¹⁵ Prayon 1987, 218-219, Kat. No. 171, 173, Taf. 32b-d, 33a; Vassileva 2012, 325, fig. 11.

¹⁶ Prayon 1987, Taf. 40d.

¹⁷ Bakır 2011, 98, Res. 46.

¹⁸ Hanfmann 1974, 299-301, pls. 104b.

¹⁹ Mellink 1974, 546, pls. 170.

²⁰ Shahbazi 1975, 95-96, Pl. LXV.

²¹ Özüdoğru 2012, 118.

²² Tömbül 2012, 122-125.

²³ Anadolu ve adalardaki atlı tasvirli kabartmalar için bkz. Pfuhl-Möbius 1977-79, 8-10, 30, 137, 183, 188-189, 283, 308, 315-347, 350, no. 2, 5, 73, 509, 647, 687, 1142, 1270-1271, 1282-1283, 1286, 1288-1289, 1294-1297, 1300-1301, 1305, 1308-1316, 1318, 1322-1324, 1326-1328, 1330, 1337-1339, 1341-1342, 1344-1352, 1354-1358, 1360-1366, 1369, 1372, 1374-1379, 1381-1392, 1394, 1399, 1401-1404, 1410, 1412-1416, 1418, 1420-21, 1423-1426, 1429-1432, 1436-1443, 1446, 1448-1450, 1452, 1455-1456, 1459, 1461, 1463, 1467, 1476, Taf. 1-2, 19, 79, 98, 103, 172, 188, 190-213, 285.

²⁴ Bol 1989, Taf. 81, H81.

²⁵ Boardman 2011, 73, fig. 60-61.

²⁶ Boardman 2007, 30-31, fig. 1-3.

²⁷ Langlotz-Hirmer 1963, Abb. 26; Boardman 2011, 197, fig. 234.

yüzyıl ile birlikte özellikle siyah ve kırmızı figürlü Atina vazo resimleri üzerinde²⁸, kabartmalar üzerinde²⁹ ve Etrüsk yapımı bronz eserler üzerinde³⁰ atlı heroslar görülmektedir. Bu durum ilk olarak Mezopotamya’da görülen bu örneklerin batıya doğru yayıldığını göstermektedir. Aynı zamanda Klasik Dönem’de de (MÖ 490/480-330) atlı heros kabartmalarına Yunanistan ve Anadolu’da sıkça rastlanılmaktadır. Özellikle Parthenon’da Tanrıça Athena’ya atfedilmiş, tapınağın batı metoplarındaki Amazonamakhia ve kuzey-güney-batı frizlerinde yer alan atlı tasvir barındıran adak levhaları³¹ atlı heros kabartmalı sahnelerin en meşhurlarından birisi olarak bilinmektedir. MÖ 5. yüzyıl sonlarına tarihlenen atlı tasvirlerle sahip Albani kabartmasında, Boiotia’dan bir stel üzerinde ve Eleusis’ten Pythodoros’un adadığı bir kabartmada atlı heros gelenekleri kesintisiz süregelmektedir³². Hellenistik Dönem’de (MÖ 330-30) atlı heros tasvirli stel ve adak stelleri azalmaya başlamıştır³³. Ancak bu dönemde anıtlarda yer alan kabartmalarda güzel örnekler yer yer görülebilmektedir. Örneğin, MÖ 2. yüzyıl ortalarına tarihlenen Delphi’deki Aemilius Paullus adına yapılmış anıtta yer alan kabartmalar, Pydna savaşındaki atlı kahramanların tasvir edildiği en güzel örneklerden bir tanesidir³⁴. Anadolu’da ise Hellenistik Dönem’de sık görülmemekle birlikte atlı heros kabartmalı steller ile özellikle Ephesos da karşılaşılmaktadır. Bu steller üzerinde yer alan atlılar, öldükten sonra kahramanlaştırılmıştır³⁵. Hellenistik Dönem sonrasında ise özellikle Roma Dönemi’nde (MÖ 30-MS 473) atlı heros kabartmalı stel ve adak stelleri oldukça yaygınlaşmıştır³⁶. Roma Dönemi sonrasında Bizans Dönemi’nde (MS 473-1453) atlı heroslar daha çok Aziz Georgios kültü ile bağlantılı olarak taş eserler³⁷ ve kiliselerdeki duvar resimleri³⁸ üzerinde karşımıza çıkmaktadır. Ardından Anadolu’ya göç eden göçmen Türk boylarının mezar taşlarında atlı binici tasvirleri ile

²⁸ Boardman 2003, 75, 99, 174, 177, fig. 83, 145.2, 300, 304.2; Boardman 2002, 26-27, 39, fig. 13, fig. 17, 26.2.

²⁹ Boardman 2001, Res. 241.

³⁰ Hawkes 1977, 163.

³¹ Boardman 2005, 104, 106-108, Res. 85-87, 92, 96.1-96.3, 96.6-96.7, 96.9-96.10.

³² Boardman 2005, 184-186, Res. 153, 162, 173. Ayrıca Londra British Museum, Edinburgh Museum, Verona Archaeology Museum, Athens National Museum vb. de sergilenen birçok Klasik Dönem eseri için bkz. Mitropoulou 1977, 25-26, 33-35, 40, no. 17b, 32, 36-38, 57, fig. 34, 51, 58-59, 61, 93.

³³ Atalay 1988, 19.

³⁴ Hyland 1990, fig. 21.

³⁵ Atalay 1988, 19, Kat. No. 43-49.

³⁶ Roma Dönemi’nde oldukça yaygınlaşan atlı heros kabartmaları için bkz. Hyland 1990, Fig. 1-31.

³⁷ Aydın 2011, 375-382, fig. 1-2.

³⁸ Thierry 1974, 198-199, Pls. 79, 86.

karşılaşılmaktadır³⁹. Osmanlı Dönemi'nde (MS 1299-1923) ise daha çok at üzerinde okçu tasvirleri ile karşılaşılmakta ve bunlar daha çok minyatür resimler üzerinde görülmektedir⁴⁰.

Genel olarak MÖ 3. bin itibariyle binicisi ile birlikte görülmeye başlanan ve bundan sonraki dönemlerde birçok obje üzerinde görülen atlı heroslar, Lykia Bölgesi'nde ilk olarak Arkaik Dönem'de Trysa'da bulunmuş olan bir blok üzerinde atlı tasvir görülmektedir. Kabartma üzerinde atın yalnızca ayakları yer almaktadır. Atın bir binicisinin olup olmadığı kesin olarak bilinmese de Lykia'da bilinen en erken at kabartması şu an için Trysa'daki bu kabartmadır⁴¹. Arkaik Dönem'e tarihlenen farklı bir örnek ise Ksanthos Aslanlı Mezarı'ndaki kabartmada zafer sahnesiyle birlikte tasvir edilen atlı heros kabartmasıdır⁴². Lykia'da özellikle atlı heros tasvirlerine Klasik Dönem'de ortaya çıkan, o yörenin yöneticilerine atfedilen veya ölmeye önce kendileri tarafından yaptırılan heroonlar da karşılaşılmaktadır⁴³. Bunlardan birisi Trysa'da yer alan Gölbaşı Heroonu'nun güneybatı dış frizindeki üstte Amazonamakhia⁴⁴, altta Kenthauromakhia⁴⁵, batı duvar iç frizinde Amazonamakhia⁴⁶ ve kuzey duvarın iç frizindeki av sahnelerinde⁴⁷ karşılaşılan atlı heros tasvirleridir. Ayrıca, Trysa'daki heroonun güneybatı iç frizine işlenmiş, Lykia'ya özgü ve Lykialıların atası olarak kabul edilen Bellerophon efsanesine⁴⁸ ait kabartmalar⁴⁹ Lykia'daki en ünlü atlı heros kabartması olarak görülmektedir⁵⁰. Bir başka örnek ise Nereidler Anıtı'ndaki savaş sahneleri⁵¹ ve av sahnelerindeki atlı heros kabartmalarıdır⁵².

³⁹ Seyirci-Topbaş (Tarihsiz), Çiz. 2-3, 5-6, 10, 13, 20; Lev. Ia, IIIa, IVa. MÖ 5. yüzyıla tarihlenen Pazırık Halısı üzerinde de görülen atlı binici tasviri Türk geleneğine yabancı olmayan bir figürdür. bkz. Lintz 2012, 152.

⁴⁰ Atasoy 1974, 752-755, Pls. 247a-b, 250a-b, 254.

⁴¹ Marksteiner 2002, 273-274, Abb. 136.

⁴² Akurgal 1942, 32 vd., Abb. 5.

⁴³ Trysa'da yer alan Gölbaşı Heroonu ve Ksanthos'ta yer alan Nereidler Anıtı'ndaki kabartmalarda atlı heros tasvirleri görülmektedir.

⁴⁴ Barringer 2008, 174-175; Boardman 1995, 192, fig. 222.8.

⁴⁵ Boardman 1995, 192, fig. 222.8; Cooper 1992, 89.

⁴⁶ Oberleitner 1994, 38; Barringer 2008, 181.

⁴⁷ Barringer 2008, 182.

⁴⁸ Bellerophon efsanesi için bkz. Erhat 2003, 72-74; Roman- Roman 2010, 103-104.

⁴⁹ Boardman 1995, 192, fig. 222.2.

⁵⁰ Barringer 2008, 178, 187.

⁵¹ Boardman 1995, 191, fig. 218.15.

⁵² Boardman 1995, fig. 218.10.

Hellenistik Dönem'e gelindiğinde Lykia Bölgesi'nde atlı heros tasvirli stel ve adak stellerine fazla rastlanmasa da Roma Dönemi'nde bu durum değişiklik göstermektedir⁵³. Özellikle Dağlık Kuzeybatı Lykia Bölgesi'nde yerel atlı tanrı tasviri barındıran birçok eserle, özellikle de Kakasbos/Herakles tasvirli pek çok sayıda adak steli ile karşılaşmaktadır⁵⁴. Aynı şekilde atlı olarak tasvir edilmiş farklı tanrı tasvirlerine⁵⁵ yine bu bölgede oldukça fazla rastlanmaktadır. Anadolu'da farklı türde görülen atlı heros tasvirli kabartmaların içerikleri oldukça çeşitlilik göstermektedir⁵⁶. Bunlar şu şekilde sıralanabilir: Kakasbos/Herakles/Maseis, Sozon, Apollon, Men, Hosios ve Dikaios, Poseidon, Pluton, Ares, Athanatoi, Alandros, Akhaios, Zeus, Hekate ve Dioskurlar ile birlikte tasvir edilen Tanrıça kabartmalarıdır⁵⁷. Burada adları verilen atlı tanrı veya atlı heroslar, daha çok Roma İmparatorluk Dönemi (MÖ 27-MS 473) itibari ile Anadolu'da ortaya çıkmaktadır. Bu tasvirlerden yalnızca iki türü Fethiye Müzesi'nde bulunmaktadır. Bunlar: Kakasbos/Herakles ve Dioskurlar ile birlikte tasvir edilen Tanrıça kabartmalı adak stelleridir. Kakasbos/Herakles, özellikle Lykia, Pisidia Bölgeleri'nin dağlık kesimlerinde görülen yerel atlı bir heros/tanrıdır⁵⁸. Dioskurlar ise Kökenlerini Yunanistan Lakonia Bölgesi'nden alan ve aralarında bir Tanrıça ile tasvir edilen Kastor ve Polydeukes⁵⁹ adlı iki kardeştir.

Fethiye Müzesi'nde yer alan Kakasbos/Herakles ve Dioskurlar ile birlikte görülen Tanrıça tasvirli adak stelleri, özellikle Batı ve Kuzeybatı Lykia'nın Roma Dönemi'ndeki yerel kültürleri ile ilgili oldukça önemli bilgiler vermektedir.

Kakasbos/Herakles tasvirli adak stelleri ilk kez 1964-1970 yılları arasında Fethiye Müzesi'ne satın alma yoluyla kazandırılmıştır. Ancak bunların nereden getirildiği ile

⁵³ Atalay 1988, 19.

⁵⁴ Delemen 1999, 11.

⁵⁵ Dioskurlar'a ait adak stelleri özellikle Kuzey ve Kuzeybatı Lykia'da görülmektedir. bkz. Delemen 1995, 295, harita 2 ve Kakasbos/Herakles tasvirli adak stelleri özellikle Batı ve Kuzeybatı Lykia'da Roma Dönemi'nde en çok karşılaşılan yerel atlı tanrı tasvirli adak stelleridir. bkz. Efendioğlu 2008, harita 3.

⁵⁶ Anadolu'daki atlı tanrı tasvirli stel ve adak levhalarını içeren ve şu ana kadar ki en kapsamlı çalışma için bkz. Delemen 1999, 1-228.

⁵⁷ Burada yer alan atlı tanrı tasvirlerinin birçoğu Hellenistik Dönem itibari ile görülmesine karşın özellikle Kakasbos/Herakles, Dioskurlar ve Tanrıça tasvirleri Roma İmparatorluk Dönemi içerisinde ortaya çıkan kabartmalardır. bkz. Delemen 1999, 4-203.

⁵⁸ Delemen 1999, 5-38.

⁵⁹ Kastor ve Polydeukes adlı kardeşler sonradan tanrısal kimlik kazanmışlardır. bkz. Erhat 2008, 96.

ilgili sağlıklı bir veri yoktur. 1979 yılında 3 adet Kakasbos/Herakles tasvirli adak steli müzeye yine satın alma yoluyla kazandırılmış ve bu stelleri satanlar, bunları Seki⁶⁰ yöresinde bulduklarını belirtmişlerdir. Aynı yıl Devlet Su İşleri çalışanları, Seki Çayı'nın ıslah çalışmalarını yaparken Küçük Termessos yakınındaki kayalıklarda 12 adet Kakasbos/Herakles tasvirli adak steli ele geçirmiş ve bu buluntuları, Fethiye Müzesi yetkililerine bildirmişlerdir. Müze yetkilileri alana gittiklerinde bir kayanın kovuğuna istiflenmiş 12 adet Kakasbos/Herakles tasvirli adak steli ile karşılaşmışlar ve yapmış oldukları yerinde gözlemler ile bunların in-situ malzeme olmadıkları kanısına varmışlardır. Müze yetkilileri, Kakasbos/Herakles tasvirli adak stellerinin bulunmuş olduğu bu alanda herhangi bir yerleşime ait kalıntı veya yüzey buluntuları ile karşılaşmamışlardır. Müzeye daha önceden kazandırılmış olan eserlerinde bu yöreden geldiğini bilen araştırmacılar, ele geçirilmiş olan bu 12 yeni Kakasbos/Herakles tasvirli adak steli ile Fethiye Müzesi'nde bulunan tüm Kakasbos/Herakles tasvirli adak stellerinin Seki yöresinden geldiğini aktarmaktadırlar⁶¹.

Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stelleri, ilk olarak 1960'lı yıllarda müzeye kazandırılmış örneklerdir. Bu adak stellerinden müzeye günümüze kadar satın alma yoluyla daha birçok örnekte getirilmiştir. Buluntu yerleriyle ilgili kesin veriler olmasa da Telmessos kenti civarından ele geçmiş eserler oldukları düşünülmektedir. Müzede korunan Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stelleri de Kakasbos/Herakles tasvirli adak stelleri gibi in-situ olarak bulunmuş eserler değildir.

Bu çalışma Fethiye Müzesi'nde yer alan toplam 64 adet atlı heros/tanrı tasviri içeren adak stelini kapsamaktadır. Bu adak stelleri, Fethiye Müzesi'ne Telmessos kenti civarından getirilmiş ve satın alma yoluyla müzeye kazandırılmış eserlerdir (Grafik 1). Bunların hiçbirisi in-situ olarak yerinde korunup, bulunmuş eserler değildir. Burada yer alan 53 adak steli, özellikle Batı ve Kuzeybatı Lykia Bölgesi'nde oldukça sık görülen Heros/Tanrı Kakasbos/Herakles'e, 11 adak steli ise Dioskurlar ve Tanrıça'ya adanmıştır. Kakasbos/Herakles'e adanmış olan adak

⁶⁰ Seki, Telmessos kentinin yer aldığı Fethiye'ye bağlı bir bucak merkezidir. Dağlık Lykia Bölgesi'nin kuzeybatısındaki dağların arasında yer almaktadır. Antik Dönem'de Oenoanda, Küçük Termessos ve Balbura şehirleri yaylanın başlıca merkezleridir.

⁶¹ Kütük 1986, 405-406.

stellerinin 17 tanesi Seki'den (Kat. No: 1-5, 10-11, 21, 28, 32, 34, 39, 44, 48, 51), bir tanesi Kibyra'dan (Kat. No: 26), bir tanesi Balboura'dan (Kat. No: 35), bir tanesi ise Oenoanda'dan (Kat. No: 52) Fethiye Müzesi'ne getirilmiş ve 33 stelin ise menşei bilinmemektedir (Grafik 2). Dioskurlar ve Tanrıça'ya adanmış adak stellerinin ise yalnızca bir tanesinin geldiği yer bilinmektedir (Kat. No: 54). Söz konusu stel Fethiye yakınlarında yer alan Karaçulha Yaylası'nda bulunmuştur. Diğer 10 stelin buluntu yerleri bilinmemektedir (Grafik 3). Müze deposunda bulunan ve atlı tasviri taşıyan birkaç adak steli, katalog dahilindeki stellere çok benzediği veya ikonografik olarak çözümlenmeye elverişli olmadığı için kataloğa dâhil edilmemiştir.

Bu çalışmada özellikle atlı olarak tasvir edilmiş kahramanlık temalı özellikler barındıran Kakasbos/Herakles ile Dioskurlar ve aralarındaki Tanrıça'ya atfedilmiş olan eserlerin nereden getirildiği, nasıl bir külte sahip olduğu, eserlerin işçiliklerinin özellikleri, bölgesel açıdan önemleri, tipolojik, ikonografik, epigrafik ve tarihsel özellikleri incelenerek, bugüne kadar üzerinde araştırmalar yapılmış kaynaklar ve yerinde yapılan gözlemler eşliğinde plastik sanatlar açısından önemi ele alınacaktır.

2. FETHİYE MÜZESİ'NDE YER ALAN ATLI TASVİRLİ ADAK STELLERİNİN İÇERİK VE TİPOLOJİK ÖZELLİKLERİ

Fethiye Müzesi'nde yer alan atlı heros/tanrı tasvirli adak stellerinde Kakasbos/Herakles ve Dioskurlar'a ait tasvirler yer almaktadır. Bu atlı heros/tanrıların içerik ve tipolojik özellikleri şunlardır:

2.1. KAKASBOS/HERAKLES TASVİRLİ ADAK STELLERİ

2.1.1. KÜLT VE İKONOGRAFI

At üzerinde, sağ elinde lobutu, sol eli ile atının dizginlerini tutan, çoğunlukla kısa tunik (khitoniskos) ve pelerinli (khlamys) olarak tasvir edilen bir figürdür⁶². Adak stelleri üzerinde genelde tek başına görülür. Yoğun olarak adak stelleri üzerinde Lykia ve Pisidia Bölgesi'nde görülen bu figür, yazıtlarda Tanrı Kakasbos/Herakles olarak adlandırılmaktadır. Bazı araştırmacılar, Kakasbos'u, tasvir şekli ve özellikle de elindeki lobutu ile yarı-tanrı Herakles'in Lykia'daki yerel bir yansıması olarak düşünmektedirler⁶³. Kakasbos, ayrıca tasvir ediliş şekliyle sıkça Tyriaion'da görülen diğer bir atlı heros/tanrı Maseis ile de özdeşleşmektedir⁶⁴. Kakasbos'un, Maseis'ten ayrımı oldukça zordur; ancak yazıtlar yardımıyla ayrımı mümkün olmaktadır. Bu üç tanrının aynı ikonografiyi barındırması taş ustasının adak stelini önceden hazırlayıp daha sonradan isteğe göre yazı eklemesiyle bağdaştırılmaktadır⁶⁵. İkonografik olarak Kakasbos, genelde tek olarak adak stellerinde sıkça karşılaşılan bir figür olmasına karşın bazen yılan⁶⁶ veya yılan taşıyan kartal figürü ile birlikte de görülmektedir. Bu durum, Heros/Tanrı Kakasbos'un gökyüzü ile olan ilişkisinin yanı sıra, yeraltı ile de ilişkisinin olabileceğini düşündürmektedir⁶⁷. Ayrıca Kakasbos'un kutsallığıyla ilgili bir tasvir olarak da görülebilir⁶⁸. Bunun yanı sıra koruyucu kimliği ile daha çok

⁶² Kakasbos, bazı ender örneklerde Phrygia'da sıkça görülen Tanrı Men gibi ışın saçan miğfer giydiği de görülmektedir. bkz. Efendioğlu 2008, 79.

⁶³ Frei 1990, 1810; Robert 1946, 50 vd.

⁶⁴ Naour 1980, 107 vd.; Delemen 1999, 6.

⁶⁵ Karayaka 2007, 16.

⁶⁶ Yılan figürü için bkz. Delemen 2005, 156-157, 173, Res. 12.

⁶⁷ Gage 1926, 119; Delemen 1999, 12.

⁶⁸ Gage 1926, 119.

düşünülen Kakasbos'un kötü şans getiren bir tanrı olduğu veya doğayı koruyan bir savaş tanrısı olduğu da düşünülmektedir⁶⁹.

İkonografik özellikleri dışında kuşkusuz adak stelleri üzerinde yer alan yazıtlar da önemli bilgiler sağlamaktadırlar. Bu doğrultuda steli diken kişinin (nominativus) ve babasının (genetivus) isimlerinin yanı sıra adak stellerinin Kakasbos'a ithaf edildiğini gösteren Kakasbo (Κακάσβω) ve Kakasbei (Κακάσβεῖ) ifadeleri görülmektedir⁷⁰. Tekil dativus olan bu ifadeler ışığında ismin nominativus halinin Kakasbos (Κακάσβος) veya Kakasbeus (Κακάσβεύς) olması gerekmektedir⁷¹. Bu isimlerin yanı sıra, bir örnekte yer alan yazıtta Tanrı Kakasbos, Trikasbo (Τρικασβῶ) olarak ifade edilmiştir⁷². Yapılan bazı araştırmalarda ise telaffuz şeklinin Kakasba (Κακάσβα) şeklinde olduğu da bilinmektedir⁷³. Yazıtlar metin olarak adak formundadır ve sıkça “adak” olduğunu gösteren eukhen (εὐχὴν) ifadesini içerir. Formül olarak “*Falanca kişinin oğlu falanca, adağı tanrı Kakasbos için dikti*” görülmektedir.

Yüzyılı aşkın bir süredir Kakasbos kelimesinin etimolojik araştırmaları yapılmış ve yapılmaya da devam edilmektedir. Araştırmacılar tarafından Kakasbos kelimesinin başında yer alan “Kaka” kelimesinin, Anadolu'daki yerel dillerin karışımından ortaya çıkmış bir kelime olabileceği⁷⁴ ve ikili gücü ifade ettiği, Kakasbos'un diğer bir ifade türü olan “Trikasbo”nun da üçlü gücü ifade ettiği düşünülmektedir⁷⁵. Ayrıca bazı araştırmalarda “Kaka” yerine Phrygia Bölgesi'nde “Kaku” olarak karşılaşılan yazıtlarında olduğu bilinmektedir. “Kaku” sözcüğünün de “kötü şans” anlamına geldiği düşünülmektedir. Bu da Kakasbos'un korkutucu bir sıfatı olduğunu akla getirmektedir⁷⁶. Kakasba kelimesinin sonunda yer alan “-asba” sözcüğü ise Pers dilinde “at” anlamına gelmektedir⁷⁷. Bazı bilim adamları da

⁶⁹ Lebrun 1998, 143.

⁷⁰ Efendioğlu 2008, 79.

⁷¹ İplikçioğlu 2003, 71.

⁷² Efendioğlu 2008, 79. Telmessos'taki bir adak levhası üzerinde “Trikasbo” kelimesi yer almaktadır. bkz. TAM II-1, 7, no. 11.

⁷³ Bean 1971, 12, no. 16; Delemen 1999, 147, no. 197.

⁷⁴ Kretschmer 1896, 351.

⁷⁵ Delemen 1999, 11.

⁷⁶ Kretschmer 1896, 74 vd.

⁷⁷ Kakasbos sözcüğü, Persler yoluyla Lykia kültüründe yer bulmuştur. bkz. Loewy 1883, 124 vd. Ancak, “-asba” kelimesinin Luvi dilinde “at” anlamına geldiği düşünülecek olursa, Lykia'ya bu

“asba/esbe” kelimelerinin Luvi ve Lykia dilinde “at” anlamına geldiğini aktarmaktadırlar⁷⁸. Ayrıca Thrak dilinde “esvos” kelimesinin “at” anlamına geldiği de Kakasbos ile ilgili etimolojik araştırmalar yapan araştırmacılar tarafından belirtilmektedir⁷⁹. MÖ 4. yüzyıla tarihlenen Elmalı’daki mezarda ortaya çıkarılmış olan Lykçe bir yazıtta, Khakhatoa (χαχατωα) isminin geçmesi⁸⁰, Kakasbos’un Lykia hanedanlığının koruyucu bir tanrısı olarak saygı duyulduğunu göstermektedir⁸¹. Ancak, Kakasbos kabartmalarıyla Geç Roma Dönemi’nde karşılaştırılması oldukça ilginçtir. Bu konu hakkında bazı araştırmacılar, özellikle MS 2. ve 3. yüzyılda Roma İmparatorluğu’nun Lykia, Pisidia Bölgeleri’ndeki kırsal kesimlerde nedeni bilinmeyen bir şekilde halkın Tanrı Kakasbos’a ilgi gösterdiğini düşünmektedirler⁸².

2.1.2. COĞRAFI DAĞILIMI

Kakasbos tasvirli adak stelleri, ilk olarak İzmir civarında bulunmuş, bunlardan bir adak steli, Gage tarafından yayınlanmış, Gage, İzmir civarında bu kültün var olduğunu aktarmıştır⁸³. En erken Kakasbos rölyeflerini yeniden değerlendiren L. Robert, kabartmaların çoğunun Telmessos’ta bulunduğunu savunup, tanrının kült merkezinin Telmessos olabileceğini ve burada Kakasbos’a adanmış bir de tapınak olması gerektiğini ifade etmiştir⁸⁴. Ayrıca L. Robert buradan çıkmış olan birçok adak stelinin Kuzeybatı Lykia’ya, Karia’ya ve hatta Ionia’ya dağılmış olduğundan bahseder⁸⁵.

Günümüzde yapılan çalışmaların artmasıyla Anadolu’nun birçok yerinde karşılaşılan Kakasbos tasvirli adak stelleri, yoğun biçimde Kuzey ve Kuzeybatı Lykia’da (Telmessos, Balboursa, Oinoanda, Dont, Söğüt, Tefenni) görülmektedir.

terimin yabancı olmadığı ortaya çıkmakta, yani Persler yoluyla bu kelimenin Lykia’ya geçmediği, Luvi dilinden Pers diline geçmiş olma olasılığının daha yüksek olacağı sonucu ortaya çıkmaktadır.

⁷⁸ Lebrun 1998, 150.

⁷⁹ Kretschmer 1896, 74 vd.

⁸⁰ Khakhatoa (χαχατωα) kelimesinin Hitit-Luvi dilinde “kesen ya da parçalayan” anlamına geldiği düşünülmektedir. bkz. Neumann 1979, no. 314; Lebrun 1998, 150.

⁸¹ Frei 1990, 1809; Lebrun 1998, 150.

⁸² Frei 1990, 1810; Efendioğlu 2008, 79, 81.

⁸³ Gage 1926, 103 vd.; Kütük 1986, 406.

⁸⁴ Robert 1946, 50.

⁸⁵ Robert 1946, 50.

Ayrıca Güney ve Doğu Lykia'da da (Akalisos, Arykanda, Khoma, Korydalla, Kyaneia) Kakasbos tasvirli adak stelleri ile karşılaşmaktadır (Harita 1)⁸⁶.

Tanrıya adanmış olan adakların dağılımı özellikle dağlık bölgelerde (Beydağları ve Akdağlar çevresi) görülmektedir⁸⁷. Kakasbos kültürünün özellikle Hellenleşmeye pek müsait olmayan bu bölgelerde oluşması dağlık ve kırsal bölgelerdeki din anlayışının ortaya çıkardığı sanat hakkında bilgi edinmemizi sağlamaktadır. Tüm bu araştırmalara rağmen henüz Kakasbos kültürünün merkezi veya ona adanmış bir tapınak denilebilecek kesin bir yapı yoktur⁸⁸. Bu durum Kakasbos kültürünün ilk ortaya çıktığı yer hakkında fikir edinmemizi engellemekte ve düşünceler eşliğinde yorumlar yapmaktan ileri gidilememektedir.

2.1.3. TİPOLOJİ

Fethiye Müzesi'nde 6 tip Kakasbos/Herakles tasvirli adak steli vardır. Bunlar: kemerli, üst bitimi üçgen, baştabanı geniş olup üste doğru daralan, dikdörtgen, kareye yakın dörtgen ve kare şeklinde Kakasbos/Herakles tasvirli adak stelleridir⁸⁹.

Tip 1. Kemerli Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Bu adak stelleri altı tipte görülmektedir. Bunlar: yan silmeleri kalın, yan silmeleri ince, baştabandan itibaren kemerli, baştabanı geniş olup yukarı doğru daralan, baştabanı olmayan ve sivri kemerli olan Kakasbos/Herakles tasvirli adak stelleridir. Ayrıca sivri kemerli olan Kakasbos/Herakles tasvirli adak stelleri, kendi içinde iki tipte görülmektedir. Bunlar: baştabandan yukarı doğru daralan ve üst birleşim yerinde daralan sivri kemerli Kakasbos/Herakles tasvirli adak stelleridir (Kat. No: 1-31, Lev. 1-25, Çiz. 1-7, Res. 1-31).

⁸⁶ Efendioğlu 2008, 82.

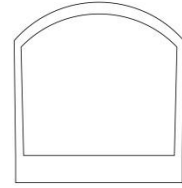
⁸⁷ Efendioğlu 2008, 82, harita 3.

⁸⁸ Sagalassos, Dor Tapınağı'nda ortaya çıkarılmış olan sakallı ve silahlı bir tanrı heykelciği, Kakasbos'un kült merkezinin burası olabileceğini düşündürmektedir. bkz. Waelkens-Poblome 1993, 9-12; Waelkens-Owens et. al. 1992, 91; Karayaka 2007, 18. Fakat, İ. Delemen, Kakasbos'un asla sakallı olarak tasvir edilmediğini söylemekte ve olasılıkla farklı bir tanrı için adakta bulunmuş olduğunu belirtmektedir. bkz. Delemen 1993, 35.

⁸⁹ Kakasbos Stellerinin tipolojisiyle ilgili ayrıntılı çalışma için bkz. Delemen 1999, 15-21.

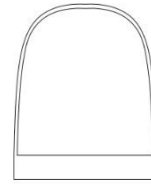
Tip 1.1. Yan Silmeleri Kalın Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Alt kısımda baştabandan itibaren yukarı doğru düz ve kalın hat takip ettikten sonra üst noktada kemerli bir geçişe sahiplerdir (Kat. No: 1-9, Lev. 1-6, Çiz. 1, Res. 1-9).

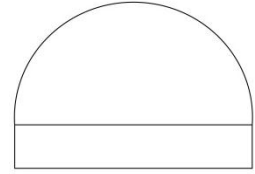
Tip 1.2. Yan Silmeleri İnce Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Alt kısımda baştabandan itibaren yukarı doğru düz ve kalın bir hat takip ettikten sonra üst noktada kemerli bir geçişe sahiplerdir (Kat. No: 10-16, Lev. 7-11, Çiz. 2, Res. 10-16).

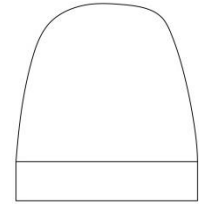
Tip 1.3. Baştabandan İtibaren Kemerli Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Alt kısımda baştabandan itibaren başlayan yukarı doğru kemerli adak stelleridir (Kat. No: 17-20, Lev. 12-14, Çiz. 3, Res. 17-20).

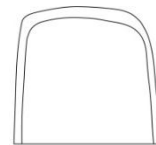
Tip 1.4. Baştabanı Geniş Olup Yukarı Doğru Daralan Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Alt kısımda yer alan baştabandan yukarı doğru daralarak, üst bitimde kemerli geçişe sahip formladırlar (Kat. No: 21-23, Lev. 15-17, Çiz. 4, Res. 21-23).

Tip 1.5. Baştabanı Olmayan Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Alt kısımda baştabanı olmayan, yan kısımları düz ve üstte kemerli olan stellerdir (Kat. No: 24, Lev. 18-19, Çiz. 5, Res. 24).

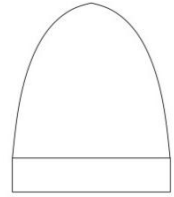

Tip 1.6. Sivri Kemerli Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

İki formda görülmektedir. Bunlar: baştabandan yukarı doğru daralan ve üst birleşim yerinde daralan sivri kemerli stellerdir (Kat. No: 25-31, Lev. 20-25, Çiz. 6-7, Res. 25-31).

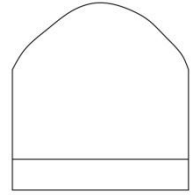
Tip 1.6.1. Baştabandan Yukarı Doğru Daralan Sivri Kemerli Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Alt kısımda baştabandan itibaren yukarı doğru daralarak üst noktada kemerli bir geçişe sahip olup, kemerlerin birleşim yerinde sivrilen bir forma sahiptir (Kat. No: 25-27, Lev. 20-22, Çiz. 6, Res. 25-27).

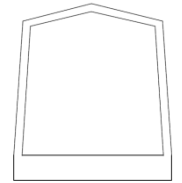
Tip 1.6.2. Üst Birleşim Yerinde Daralan Sivri Kemerli Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Alt kısımda baştabandan itibaren yukarı doğru düz bir hat takip ettikten sonra üst noktada kemerli bir geçişe sahip olup, kemerlerin birleşim yerinde sivrilen bir forma sahiptir (Kat. No: 28-31, Lev. 23-25, Çiz. 7, Res. 28-31).

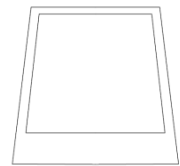
Tip 2. Üst Bitimi Üçgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Alt ve yanları düz hatlı olup, üst kısmı ise üçgen forma sahiptir (Kat. No: 32-33, Lev. 26-27, Çiz. 8, Res. 32-33).

Tip 3. Baştabanı Geniş Olup Üste Doğru Daralan Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Alt ve üst bitimleri düz hatlara sahip olup, baştabandan yukarı doğru yanlarda daralarak bir hat oluşturan forma sahiplerdir (Kat. No: 34-38, Lev. 28-31, Çiz. 9, Res. 34-38).

Tip 4. Dikdörtgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

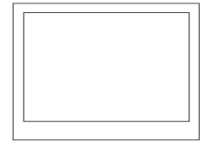
İki tipte görülmektedir. Bunlar: enine ve boyuna dikdörtgen formlu stellerdir (Kat. No: 39-47, Lev. 32-41, Çiz. 10-13, Res. 39-47).

Tip 4.1. Enine Dikdörtgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

İki formda görülmektedir. Bunlar: baştabanlı ve baştabansız olarak ayrılmaktadır (Kat. No: 39-43, Lev. 32-36, Çiz. 10-11, Res. 39-43).

Tip 4.1.1. Baştabanlı Enine Dikdörtgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Altta bir baştabana sahip olup, alt, üst ve yanları düz hatlarda ve eni boyuna göre daha uzun olan stellerdir (Kat. No: 39-41, Lev. 32-34, Çiz. 10, Res. 39-41).

Tip 4.1.2. Baştabansız Enine Dikdörtgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Altta bir baştabana sahip olmayıp, alt, üst ve yanları düz hatlarda ve eni boyuna göre daha uzun olan stellerdir (Kat. No: 42-43, Lev. 35-36, Çiz. 11, Res. 42-43).

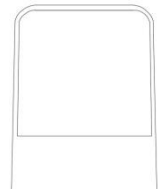

Tip 4.2. Boyuna Dikdörtgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

İki formda görülmektedir. Bunlar: baştabanlı ve baştabansızdır (Kat. No: 44-47, Lev. 37-41, Çiz. 12-13, Res. 44-47).

Tip 4.2.1. Baştabanlı Boyuna Dikdörtgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Altta bir baştabana sahip olup, alt, üst ve yanları düz hatlarda ve boyu enine göre daha uzun olan stellerdir (Kat. No: 44-46, Lev. 37-39, Çiz. 12, Res. 44-46).

Tip 4.2.2. Baştabansız Boyuna Dikdörtgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Altta bir baştabana sahip olmayıp, alt, üst ve yanları düz hatlarda ve boyu enine göre daha uzun olan stellerdir (Kat. No: 47, Lev. 40-41, Çiz. 13, Res. 47).

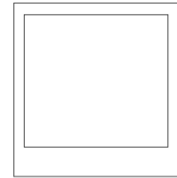

Tip 5. Kareye Yakın Dörtgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

İki tipte görölmektedir. Bunlar; enine ve boyuna kareye yakın dörtgen olan stellerdir (Kat. No: 48-52, Lev. 42-46, Çiz. 14-15, Res. 48-52).

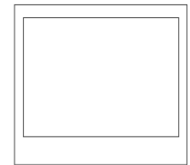
Tip 5.1. Boyuna Kareye Yakın Dörtgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Alt, üst ve yanları düz hatlara sahip olup, ayrıca boyu enine göre daha uzun olan stellerdir (Kat. No: 48-50, Lev. 42-44, Çiz. 14, Res. 48-50).

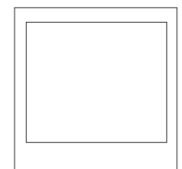
Tip 5.2. Enine Kareye Yakın Dörtgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Alt, üst ve yanları düz hatlara sahip olup, ayrıca eni boyuna göre daha geniş olan stellerdir (Kat. No: 51-52, Lev. 45-46, Çiz. 15, Res. 51-52).

Tip 6. Kare Formlu Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Alt, üst ve yanları düz hatlara sahip olup, eni ve boyu birbirine eşit olan stellerdir (Kat. No: 53, Lev. 47-48, Çiz. 16, Res. 53).

2.2.DIOSKURLAR VE TANRIÇA TASVİRLİ ADAK STELLERİ

2.2.1. KÜLT VE İKONOĞRAFI

Yunan mitolojisinde Dioskurlar (Dioskoroı)⁹⁰, Kastor ve Polydeukes adlı Lakonialı iki kardeştir. Kardeşlerin mitolojisi, Zeus'un kuğu kılığına bürünerek, Leda ile birlikte olmasıyla başlar. Bu birliktelikten Polydeukes ile Helena dünyaya gelir. Kastor'un ise Leda'nın asıl eşi olan Sparta kralı Tyndareus'un oğlu olduğu söylenmektedir⁹¹. Yunan sanatında Dioskurlar, daima kahraman olarak tasvir edilmektedirler. Bu yüzden Atina'nın milli kahramanı olarak kabul edilen Theseus'un, Dioskurların kız kardeşleri olan Helena'yı kaçırmaya karşılık Dioskurlar'da hem Theseus'un annesi Aithra'yı Sparta'ya kaçırmışlar hem de kardeşleri Helen'i geri almışlardır. Argonautlar seferine de katılan kahramanlar, Leukippos'un iki kızı, Phoibe ve Hilaira'yı kendilerine eş olmaları için kaçırmışlardır. Ancak kızların hem amcasının oğlu hem de nişanlıları olan Lynkeus ve Idas, Dioskurların peşinden gitmişlerdir. Ardından Dioskurlara ulaşan Lynkeus ve Idas onlarla savaşmış ve sonrasında Polydeukes yaralanmış, Kastor ise ölmüştür. Zeus bu iki kardeşi birbirinden ayırmak istememiş ve bu yüzden ikisini de gökte yıldızlar arasına⁹² yerleştirmiştir. Dioskurlar efsanesi Dorlar tarafından öyle benimsenmiştir ki ebedi düşmanları olan Atinalıların karşı da övünç kaynağı olmuştur⁹³. Yunan mitolojisinde Kastor ve Polydeukes olarak bilinen kahramanlar, Roma mitolojisinde Castor ve Pollux olarak tanınmaktadır⁹⁴.

Dioskurlar, özellikle adak stelleri üzerinde azımsanmayacak derecede tasvir edilmiş kişilerdir. Bunlar iki erkek figür aralarında bir tanrıça ile birlikte tasvir

⁹⁰ "Dioskuroı" kelimesi Zeus'un delikanlıları anlamına gelmekte ve bu yüzden Zeus ile ilişkilendirilmektedirler. bkz. Erhat 2008, 96.

⁹¹ Delemen 1995, 295-296; Erhat 2008, 96; Roman-Roman 2010, 139'da Leda'nın dört çocuğu olduğunu ve Tyndareus'un Kastor ile Klytaimnestra'nın, Zeus'un da Polydeukes ve Helena'nın babası olduğu yazılmaktadır.

⁹² İkizler burcu bu şekilde ortaya çıkmıştır. bkz. Erhat 2008, 96.

⁹³ Erhat 2008, 96.

⁹⁴ Roman-Roman 2010, 139.

edilmişlerdir. Kabartmalarda yer alan yazıtlarda da Dioskurlar olarak nitelenmektedirler⁹⁵.

Dioskurlara ait ilk atlı tasvirler MÖ 6. yüzyılda başlamış ve özellikle adak stelleri üzerinde Roma Dönemi'nde benimsenmiştir⁹⁶. Genellikle kısa saçlı, sakalsız, üzerlerinde tunik (bazen zırh) ve omuzlarını örten manto ile tasvir edilirler. Özellikle bazı örneklerde kafalarına konik bir başlık taktıkları da görülmektedir⁹⁷. Dioskurlar, çoğu adak stelinde silahsız görülürken bazı örneklerde ise kılıç veya mızrakla görülürler⁹⁸.

Heros olarak nitelendirilen ve zamanla giderek tanrısal bir kimlik kazanan Dioskurlar, önceleri koruyuculuk, kurtarıcılık işlevlerine sahipken daha sonra göksel varlıklar olarak değer kazanmışlardır⁹⁹. Lakonia inanışına göre de Dioskurlar, toprağın altında yaşayan, ölümsüz ve kimi zamanda gökyüzünde Zeus'un yanında yer alan varlıklar olarak bilinmektedirler¹⁰⁰. Bu yüzden de bazı tasvirlerde yeraltını simgeleyen yılan ve gökyüzünü simgeleyen kartal ile birlikte görülmektedirler. Dioskurlar, adak stelleri üzerinde savaşçılık ve yeraltı ile ilgili tasvirleri yanı sıra, bazı örneklerde yer verilen yıldız motifleriyle hem kahramanlık hem de tanrısal özellikleri bir arada vurgulanmıştır. Bu yüzden de genellikle yazıtlar üzerinde kurtarıcı anlamına gelen soter (σωτηρ) olarak anılmaktadırlar¹⁰¹. Ancak Dioskurların arasında yer alan figür, onların koruduğu bir tanrıça olarak düşünülmekte ve kimliği tam olarak bilinmemektedir¹⁰². Adak stellerinde giyimli olarak tasvir edilen tanrıçanın ismi yazıtlarda yer almamaktadır¹⁰³. Bu yüzden kimliği hala tartışma konusudur. Ancak tanrıçayı simgeleyen hilal motifi onun kimliği hakkında bir ipucu vermektedir. Bu yüzden Dioskurların arasında yer alan bu tanrıçanın Artemis Ephesia, Hekate, Astarte veya Helena olduğuna dair farklı düşünceler

⁹⁵ Frei 1990, 1848-1849. Fethiye Müzesi'nde yer alan bütün Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stelleri atlı olarak görülür.

⁹⁶ Furtwängler 1884-1886, 1158.

⁹⁷ Delemen 1995, 300.

⁹⁸ Furtwängler 1884-1886, 1172 vd.

⁹⁹ Erhat 2008, 96; Delemen 1995, 296.

¹⁰⁰ Furtwängler 1884-1886, 1154.

¹⁰¹ Delemen 1995, 298.

¹⁰² Delemen 1995, 296.

¹⁰³ Robert 1983, 563 vd.

bulunmaktadır¹⁰⁴. Fethiye Müzesi'ndeki Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stellerinde genel olarak "Falan kişi adağı Dioskurlar için (dikti)" yapısı görülmektedir. Yazıtlarda ortada yer alan Tanrıça ile ilgili herhangi bir bilgi yoktur.

2.2.2. COĞRAFI DAĞILIMI

Anadolu'da özellikle Lykia, Kabalia, Pisidia bölgelerinde yaygın olan Dioskurlar ve Tanrıça kültü, Anadolu dışında Mezopotomya, Mısır, Kıta Yunanistan, Rusya ve Kuzey Afrika'ya kadar geniş bir alana yayılmıştır. Bu kült, ikonografik olarak steller, sikkeler, mimari ve heykeltıraşlık eserler üzerinde görülmektedir (Harita 2)¹⁰⁵.

Özellikle Anadolu'da Dağlık Lykia Bölgesi'nde Balboursa, Oinoanda; Kabalia'da Korkuteli'nde¹⁰⁶, Pisidia'da Eleyir, Dikmentepesi, Kaynarkalesi, Keçili ve Küçük Kılıçkaya'da görülmektedir (Harita 1)¹⁰⁷.

2.2.3. TİPOLOJİ

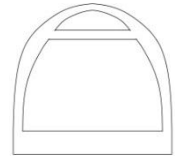
Fethiye Müzesi'nde altı tip Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak steli vardır. Bunlar: kemerli, üçgen alınlıklı, baştabanı geniş olup üste doğru daralan, dikdörtgen, kareye yakın dörtgen ve elips şeklinde Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stelleridir.

Tip 1. Kemerli Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

Bu steller üç tipte görülmektedir. Bunlar: üst bitimde kemerli, baştabandan itibaren kemerli ve sivri kemerli olan Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stelleridir (Kat. No. 54-56, Lev. 49-54, Çiz. 17-19, Res. 54-56).

Tip 1.1. Üst Bitimde Kemerli Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

Alt kısımda baştabandan itibaren yukarı doğru düz bir hat takip ettikten sonra üst noktada kemerli bir geçişe sahiptirler (Kat. No: 54, Lev. 49-50, Çiz. 17, Res. 54).

¹⁰⁴ Delemen 1995, 296; Robert 1983, 569.

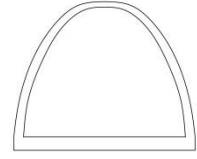
¹⁰⁵ Delemen 1995, Harita 1.

¹⁰⁶ Karayaka 2007, 135.

¹⁰⁷ Karayaka 2007, 136.

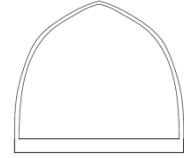
Tip 1.2. Baştabandan İtibaren Kemerli Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

Alt kısımda baştabandan itibaren kemer yapan adak stelleridir (Kat. No: 55, Lev. 51-52, Çiz. 18, Res. 55).

Tip 1.3. Sivri Kemerli Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

Alt kısımda baştabandan itibaren yukarı doğru düz bir hat takip ettikten sonra üst noktada kemerli bir geçiş ve kemerlerin birleşim yerinde sivrilen bir forma sahiptir (Kat. No: 56, Lev. 53-54, Çiz. 19, Res. 56).

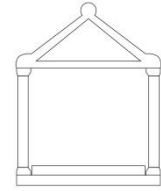

Tip 2. Üçgen Alınlıklı Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

İki türdedir. Bunlar: naiskoslu ve naiskossuz, üçgen alınlıklı Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stelleridir (Kat. No: 57-59, Lev. 55-58, Çiz. 20-21, Res. 57-59).

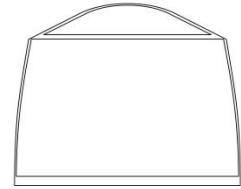
Tip 2.1. Naiskoslu, Üçgen Alınlıklı Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

Alt kısımları düz, üst kısımları üçgen alınlıklı ve yan kısımları ise naiskoslu olarak yapılan stellerdir (Kat. No: 57, Lev. 55-56, Çiz. 20, Res. 57).

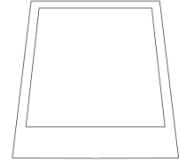
Tip 2.2. Naiskossuz, Üçgen Alınlıklı Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

Alt kısımları düz hatlı, yan kısımları yukarı doğru daralan ve üst kısımları üçgen alınlıklı olup, ayrıca yan kısımlarında naiskosu bulunmayan stellerdir (Kat. No: 58-59, Lev. 57-58, Çiz. 21, Res. 58-59).

Tip 3. Baştabanı Geniş Olup Üste Doğru Daralan Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

Alt, üst bitimleri düz ve baştabandan yukarı doğru yanlardan daralarak bir hat oluşturan forma sahiplerdir (Kat. No: 60, Lev. 59-60, Çiz. 22, Res. 60).

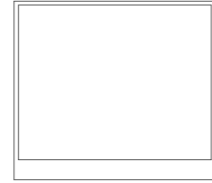
Tip 4. Dikdörtgen Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

Alt, üst, yanları düz hatlı ve eni boyuna göre daha uzun olan stellerdir (Kat. No: 61-62, Lev. 61-62, Çiz. 23, Res. 61-62).

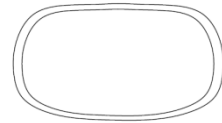
Tip 5. Kareye Yakın Dörtgen Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

Alt, üst, yanları düz hatlı ve boyu enine hemen hemen eşit olan stellerdir (Kat. No: 63, Lev. 63-64, Çiz. 24, Res. 63).

Tip 6. Elips Şeklinde Forma Sahip Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

Oval hatlı, herhangi bir köşe yapmayan ve enine geniş, boyuna dar olan stellerdir (Kat. No: 64, Lev. 65-66, Çiz. 25, Res. 64).

3. KATALOG

3.1.KAKASBOS/HERAKLES

Tip 1. Kemerli Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Tip 1.1. Yan Silmeleri Kalın Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 1 (Lev. 2-Res. 1)

Env. No: 3-11-79-1482

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Seki

Müze Geliş Şekli: Müze uzmanları tarafından Seki'den getirilmiştir.

Ölçüleri: Yük.: 32 cm, Gen.: 29.5 cm, Der.: 9 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Levhanın üst kısmında, baştabanın¹⁰⁸ sağ köşesinde kırıklar, yüzeyde¹⁰⁹, baştabanda ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar ve çatlaklar mevcuttur.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Kısmen belirgin detaylardan atlı tanrının, saçları ense üzerinde, kulak, burun, ağız ve göz detayları belirsiz, çene yapısı sivri, boynu uzun ve incedir. Sağ eli belirgin olmamakla birlikte yukarıya doğru kaldırmış olduğu ve elinde bir lobut tuttuğu görülmektedir. Sol eli tam olarak görülmesi de atın dizginlerini tutar durumdadır. Atlı figürün üzerine bir tunik giydiği çizgisel detaylardan görülebilmektedir. Tunüğün altındaki elbise detayları ise tam olarak seçilememektedir.

At yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları fazla belirgin değildir. Sadece göz detayı abartılı biçimde oval olarak yapılmıştır. Atın yeleleri yine fazla belirgin

¹⁰⁸ Adak stelinin alt kısmında yer alan ve çoğunlukla yazıtlarında yer aldığı bölüm.

¹⁰⁹ Adak stelinde figürlerin yer aldığı bölüm.

olmamakla birlikte alınının üst kısmından boyun kısmının üzerine geriye doğru detayları fark edilmektedir. Atta dizgin olup olmadığı çizgisel detaylardan anlaşılammamaktadır. At, figüre göre oldukça küçük yapılmıştır. Gövde kısmı hafif oval, bacak kısımları önde ince, arkada ise ön bacaklara oranla daha kalındır. Atın sol ön ayağı havada tasvir edilmiş ve böylece izleyiciye atın hareket halinde olduğunu gösteren bir an olduğu hissettirilmiştir. Atın kuyruğu, kısa ve yüzeye zorlanarak sığdırılmıştır.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: Kütük 1986, 410-411, Lev. 174, Res. 11¹¹⁰; Delemen 1999, 117, no. 89.

Kat. No: 2 (Lev. 2-Res. 2)

Env. No: 5-11-79-1484

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Seki

Müzeye Geliş Şekli: Müze uzmanları tarafından Seki'den getirilmiştir.

Ölçüleri: Yük.: 30 cm, Gen.: 36 cm, Der.: 11 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanım: Üst bitimdeki kemer kırıktır. Sağ, sol silme ve baştabanda küçük kırık, aşınmalar mevcuttur. Yüzeydeki figürlerde aşınma ve çatlaklar bulunmaktadır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Burnunun üst kısmı tamamen tahrip olmuştur. Figürün sol gözü korunmuş olup, yuvarlak ve oldukça büyüktür. Burnu oldukça küçük, ağzı hafif açık,

¹¹⁰ Burada S. Kütük, müze envanter defterinde 3-11-79-1482 no'lu eseri 1-15-64-241 no'lu eser olarak yayınlamıştır. bkz. Kütük 1986, 408-410,411, Res. 1-11.

dudakları belirsiz ve yüz yapısına oranla küçüktür. Çene yapısı oldukça tok görünüme sahip, boyun kısmı kısa ve geniştir. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün elinde bir lobut bulunmaktadır. Figür, sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadır. Figürün parmak detayları özenli bir şekilde yapılmıştır. Atlı tanrı üzerine bir tunik giymiştir. Bu tuniğin göbek bölümüne kadar gelen “V” yakası vardır. Tuniğin altında herhangi bir elbise detayı görülmemektedir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Ağız kısmı, burun deliği ve burnu üstündeki dizginler belirgindir. Gözü badem şeklinde, dizginleri oldukça kalındır. Atın yeleleri kalın çizgilerle oldukça özenli bir şekilde belirginleştirilmiştir. Gövde kısmı oval hatlı ve geniş yapılmıştır. At, figüre göre daha küçük verilmiştir. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadır. Atın bacakları kısa ve keskin çizgilerle yapılmıştır. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halinde olduğu anlaşılmaktadır. Kalın ve kısa yapılmış olan atın kuyruğu, sonradan eklenmiş gibi durmakta ve süpürge sapına benzemektedir.

Yazıt: Baştabanda iki satır yazıt yer almaktadır.

Θόας Μαρείνου

2 Θεῶ Κακάσβω εὐχήν

Mareinos'un oğlu Thoas, adağı Tanrı Kakasbos için (dikti).

Sat. 1: Mareinos ismi için bkz. Zgusta 1969, 875, no. 5; Thoas ismi için bkz. Corsten 2010, 219.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: Kütük 1986, 411, Lev. 175, Res. 13; Delemen 1999, 117, no. 90; Mareinos ismi için bkz. Zgusta 1964, no. 873-5.

Kat. No: 3 (Lev. 3-Res. 3)

Env. No: 6-11-79-1485

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Seki

Müze Geliş Şekli: Müze uzmanları tarafından Seki'den getirilmiştir.

Ölçüleri: Yük.: 31 cm, Gen.: 33 cm, Der.: 10.5 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst bitimdeki kemer kırıktır. Sağ silme ve baştabanda kırık, aşınmalar, sol silme de ise yoğun kırık ve aşınma mevcuttur. Yüzeydeki figürlerde aşınma ve çatlaklar bulunmaktadır.

Atlı figürün, yüzü cepheden vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa dönük olarak işlenmiştir. Yüz detayları belirsizdir. Boyun, kısa ve kalındır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır. Figür, sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadır. Figürün parmak detayları özenle yapılmıştır. Atlı tanrı üzerine bir tunik giymiştir. Bu tuniğin ön yakası kazıma çizgilerle iç içe “U” şeklinde yakadan oluşmaktadır. Sağ ayağı keskin çizgilere sahip ve ayak bileği üstünde görülen çizgisel detaydan anlaşıldığı kadarıyla kısa bir çizme vardır.

At, yandan tasvir edilmiştir. Ağız kısmı, burun deliği ve burnu üstündeki dizginler belirgindir. Gözü badem şeklindedir. Atın yeleleri kalın çizgilerle yapılmış ve özenli bir şekilde belirginleştirilmiştir. Gövde kısmı oval hatlı ve geniş yapılmıştır. At, diğer figüre göre daha küçüktür. Bacak kısımları önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadır. Atın bacakları kısa ve keskin çizgilere sahiptir. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halinde olduğu anlaşılmaktadır. Atın kuyruğu, kalın ve oldukça uzundur. Kuyruk yarından sonra mısır püskülü gibi yapılmıştır.

Yazıt: Baştabanda iki satır yazıt yer almaktadır. İlk satırdaki harfler güçlükle seçilebilmektedir.

[.]K[.]ΠΠΟΞ Φ[ca. 4]

2 Κακάσ(β)φ εὐχήν

[---] adağı *Kakasbos için (dikti)*.

Sat. 1: “O” harfi “Θ”, “Σ” harfi de “O” olabilir. Farklı bir okunuşu için bkz. Delemen 1999, 119, no. 94, fig. 11.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: Kütük 1986, 409, Lev. 172, Res. 6¹¹¹; Delemen 1999, 119, no. 94, fig. 11.

Kat. No: 4 (Lev. 3-Res. 4)

Env. No: 8-11-79-1487

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Seki

Müze Geliş Şekli: Müze uzmanları tarafından Seki’den getirilmiştir.

Ölçüleri: Yük.: 30 cm, Gen.: 35 cm, Der.: 10.5 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst bitim ve sağ silme tamamen tahrip olmuştur. Baştabanda sağ alt köşede ve sol silmede küçük kırıklar mevcuttur. Yüzeyde ve figürlerde aşınma, çatlak ve yer yer kırıklar mevcuttur.

Atlı figürün, vücudu $\frac{3}{4}$ oranında sağa dönük olarak işlenmiştir. Yüzeyde yer alan atlı figürün, yüzü tamamen tahrip olmuştur. Sağ kolunu havaya kaldırmış ve elinde de lobutu bulunmaktadır. Vücudu iyi korunmamıştır. Üzerinde büyük olasılıkla tunik bulunan figürün sağ ayağı kısmen görülmektedir.

¹¹¹ Burada S. Kütük, müze envanter defterinde 6-11-79-1485 nolu eseri 1979-1106 nolu eser olarak yayınlamıştır. bkz. Kütük 1986, 409, Res. 6.

At, yandan tasvir edilmiştir. Ağız kısmı, burun deliği belirgin değildir. Atın dizginleri ve yeleleri kısmen belirgindir. Yüz hatları siliktir. Gövdesi kısmen görülen atın, sol ön bacağı ilerde durmakta ve diğer sağ ön bacağı yere düz basmaktadır. Arka iki bacağı net görülmemektedir. Özellikle atın bacakları aşırı tahrip olmuştur. Kuyruğu kısmen görülmektedir.

Yazıt: Baştabanda iki satır yazıt yer almaktadır.

Κλέαρχος Ἀρτέμῶνος

2 Κακάσ(βφ) εὐχήν

Artemon'un oğlu Klearkhos, adağı Kakasbos için (dikti).

Sat. 1: Klearkhos ismi için bkz. Corsten 2010, 248.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: Kütük 1986, 412, Lev. 176, Res. 16; Delemen 1999, 120, no. 95.

Kat. No: 5 (Lev. 4-Res. 5)

Env. No: 2-1-80-1492

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Seki

Müze Geliş Şekli: Müze uzmanları tarafından Seki'den getirilmiştir.

Ölçüleri: Yük.: 38 cm, Gen.: 36 cm, Der.: 6 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım, sağ yan silme ve baştabanda kırıklar, sol yan silme, baştaban, yüzey ve yüzey içerisindeki figürlerde çatlak ve aşınmalar mevcuttur.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa dönük olarak işlenmiştir. Saçları oldukça aşınmış, ancak bazı detaylardan küt bir saça sahip olduğu görülmektedir. Gözleri yine çok aşınmıştır; ancak yuvarlak olduğu izlenimini vermektedir. Burnu ve dudakları tamamen aşınmıştır. Çene hafif tok görünümlü, boyun normal uzunlukta ve figürün yüz yapısına uygun biçimde tasvir edilmiştir. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır. Figür, sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadır. Kollar özenli bir işçiliğe sahiptir; fakat figürün vücut yapısına göre biraz ince, kolun kıvrımlarında ise yumuşak geçişler vardır. Atlı tanrının üzerinde bir tunik ve tunik üzerinde de yakalı bir şekilde işlenmiş pelerin vardır. Alt kısımda tuniğin dikey kıvrımları başarıyla verilmiştir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Ağız açıktır. Burun deliği aşınmıştır. Burnu üstündeki dizginler kalın çizgilere sahiptir. Gözü hafif aşınmış ve badem şeklindedir. Atın yeleleri kazıma çizgilerle özenli bir şekilde belirginleştirilmiştir. Gövde kısmı hafif oval ve oldukça geniş yapılmıştır. Bacak kısımları ise önde normal boyutlarda, arkada ise öne göre biraz daha kalındır. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halinde olduğunu görmekteyiz. Yalnız, burada atın sol ön bacağı oldukça oval hatlı ve ayrıca atın toynakları da çok sivri şekilde yapılmıştır. Bu durum vücut anatomisine uygun değildir. Atın kuyruğu, uzun ve oldukça kalındır. Kuyruğun $\frac{1}{3}$ 'ü kadarı düz bir şekilde inmektedir, diğer bölümü kazıma yöntemi ile mısır püskülü gibi yapılmıştır.

Yazıt: Yüzeyde iki baştabanda bir olmak üzere toplam üç satır yazıt vardır.

Κακάσβω

2 εὐχήν

Ἑρμαῖος δῖς

Hermaios oğlu Hermaios, adağı Kakasbos için (dikti)¹¹².

Sat. 3: Hermaios ismi için bkz. Corsten 2010, 162.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

¹¹² S. Kütük, bu stelde herhangi bir yazıt olmadığını yazmıştır. bkz. Kütük 1986, 413, Lev. 177, Res. 20. Ayrıca bkz. Delemen 1999, 114, no. 80.

Kaynakça: Kütük 1986, 413, Lev. 177, Res. 20¹¹³; Bellefonds 1992, 1082, no. 2c, pl. 720; Delemen 1999, 114, no. 80, fig. 9a.

Kat. No: 6 (Lev. 4-Res. 6)

Env. No: 3801

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 28 cm, Gen.: 24 cm, Der: 8 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısmın sağ yanı, sağ yan silmenin üst bölümünde ve baştabanın alt kısmının ortasından baştabanın sol köşesine kadar ki bölümde kırık var. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar ve üst bölümün ortasından baştabanın ortasına kadar yukarıdan aşağıya figürlerin tam ortasından geçen büyük bir çatlak bulunmaktadır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa dönük olarak işlenmiştir. Saçları kalın çizgilerle ve dalgalı olarak yapılmıştır. Alın oval, gözleri badem, burnu iri ve dudakları dolgundur. Çene oldukça tok bir görünümde ve boyun kısadır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır. Figür, sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadır. Kollar oldukça özenli işçiliğe sahiptir. Ayrıca kolun kıvrımlarında oval hatlar vardır. Atlı tanrının üzerinde bir tunik, tunik üstünde yakalı bir pelerin vardır. Belden aşağısında yer alan elbise detayları fazla belirgin değildir. Ayağında ise çizgisel ayrıntıların belirsizliği nedeniyle ne giydiği görülememektedir.

¹¹³ S. Kütük, Fethiye Müzesi envanter defterinde 2-1-80-1492 nolu bu adak stelinin yayınında 12-12-79-1491 nolu eser olarak yayınlamıştır. Bkz. Kütük 1986, 409-410.

At yandan tasvir edilmiştir. Ağız belirgin, burnu üstündeki dizginler ve badem gözler oldukça detaylı olarak işlenmiştir. Atın yeleleri kazıma tekniğinde çizgilerle belirginleştirilmeye çalışılmıştır. Gövde kısmı oval ve oldukça dar yapılmıştır. At, diğer figüre göre daha küçüktür. Bacakları önde arkadakilere göre daha ince yapılmıştır. Atın bacakları kısa ve keskin çizgilidir. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halinde olduğu anlaşılmaktadır. Atın kuyruğu oldukça ince ve kısadır.

Yazıt: Baştabandaki tahribat sonucunda yazıtın aşınması nedeniyle okunamamaktadır.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: -

Kat. No: 7 (Lev. 5-Res. 7)

Env. No: 4298

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Müsadere

Ölçüleri: Yük.: 32 cm, Gen.: 29 cm, Der.: 9 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, sağ ve sol yan silmelerde ve baştabanda yer yer kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde hafif aşınmalar bulunmaktadır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa dönük işlenmiştir. Saçları ve yüz detayları aşınmadan dolayı belirsizdir. Çene tok görünümde, boyun kısa olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır. Figür, sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadır. Omuz ve kollar

oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir. Ayrıca kolun kıvrımlarında keskin hatlar vardır. Atlı tanrının üzerinde tunik ve tunik üstünde boyundan geriye doğru savrulan bir pelerin vardır. Elbisedeki işçilik son derece özenli yapılmıştır. Omuzdan bele doğru hareketten kaynaklı çizgisel detaylar, atın dörtlüğe koşarken atlı tanrının pelerininin boyundan geriye doğru savruluşu ve buradaki pelerinin dalga dalga olan kıvrımları sanatçının özenli işçiliğini ortaya koymaktadır. Ayağında ise çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle ne giydiği belli değildir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları oldukça hasar görmüştür, dizginleri de aynı şekilde belirsizdir, yeleleri kazıma çizgilerle oldukça özenli bir şekilde belirginleştirilmiştir. Gövde kısmı oval ve normal boyutlarda yapılmıştır. At, diğer figüre göre küçüktür. Atın bacakları önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıkta, kısa ve oval geçişlidir. Sağ ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halinde olduğu görülmektedir. Atın kuyruğu, oldukça ince ve uzundur. Kuyruğun oval hatları ve özenli bir işçiliği vardır.

Yazıt: Baştabanda iki satır yazıt yer almaktadır; ancak yazıtın aşınmasından dolayı fazla okunamıyor.

A[ca. 2]E[ca. 5-6]OΣ

2 E[ca. 9-10]X[ca. 2]

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: -

Kat. No: 8 (Lev. 5-Res. 8)

Env. No: 4402

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 33 cm, Gen.: 27 cm, Der.: 9 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda özellikle sol köşede, sol silmenin neredeyse tamamı, baştabanın her iki köşesinde özellikle sol köşede kırıklar mevcuttur. Sağ yan silmede, yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa dönük işlenmiştir. Saçları ense hizasında ve dalgalıdır. Alın oval, gözleri yuvarlak ve iridir. Burun hafif sivri, dudaklar hafif dolgun ve çene tok bir görünüme sahiptir. Boyun ise kısa ve geniştir. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır. Lobutun alt bölümü ince, üst tarafa doğru daha kalındır. Figür, sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadır. Omuz ve kollar oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir. Ayrıca kolun kıvrımlarında oval hatlar vardır. Atlı tanrının elbise detayları oldukça belirgindir. Üzerinde kol bölümünde dirseklere ve bacaklarda diz üzerine kadar inen bir tunik vardır. Tunığın üzerinde boyundaki çizgisel detaylardan ve omuzdan göbeğe doğru indiği görülen bir pelerin vardır.

At yandan tasvir edilmiştir. Ağız yarım açık, burun deliği hafif belirgin, göz yuvarlak ve iridir. Atın dizginleri ise son derece zarif bir işçilikle yapılmıştır, yeşelleri tıpkı atlı figürün saçları gibi dalgalıdır. Gövde kısmı oval ve normal boyutlarda yapılmıştır. Atın gövdesinin üstünde eyer ayrıntıları görülmektedir. At, diğer figüre göre kısmen küçüktür. Bacaklar önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadır. Atın bacakları oldukça kalın boyutlarda yapılmıştır. Ayrıca bacaklarda oval geçişler görülebilmektedir. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halinde olduğu anlaşılmaktadır. Atın kuyruğu, aşınmalara rağmen oldukça kalın, kısa, dalgalı ve kıvrıktır.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: -

Kat. No: 9 (Lev. 6-Res. 9)

Envanter No: 5209

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Belirsiz

Ölçüleri: Yük.: 41 cm, Gen.: 35 cm, Der.: 17 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım ve sol yan silmede ciddi bir tahrip vardır. Sağ yan silmede ve baştabanda özellikle alt bölümlerde yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürün yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa dönüktür. Saç takke gibi başa oturtulmuş, göz badem, burnu hafif belirgin ve ağzı kazınarak açık şekilde belirginleştirilmiştir. Boyun kısa ve dar olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır. Lobutun alt bölümü ince üst tarafa doğru oldukça kalındır. Figür, sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadır. Kollar oldukça özensiz bir işçilikle yapılmıştır. Atlı tanrının üzerinde bir tunik ve tunik üstünde bir pelerin vardır. Bu pelerin “v” yakalı olup, göbeğine kadar inmektedir. Ayrıca belinde bir kemer ve kemerin altında diz kapaklarının altına kadar inen dikey kazıma çizgilerle verilmiş tunik ayrıntıları görülebilmektedir.

At yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz yapısı oldukça ince, ağzı açık, burun deliği hafif belirgin, göz ise dikine badem şeklindedir. Yeleleri, kafasının üst kısmındaki kazıma çizgilerden kısmen görülebilmektedir, boyun ve göğüs kısmı oldukça uzun yapılmıştır. Gövde kısmı oldukça oval ve özensiz bir işçilikle yapılmıştır. At, diğer figüre göre küçüktür. Bacaklar önde arkaya göre biraz daha incedir. Atın önde yer alan her iki bacağı da yere basmaktadır ve bu nedenle kompozisyonda herhangi bir hareketlilik yoktur. Bütün bacaklar oldukça keskin hatlı, küçük ve acemice

yapılmıştır. Atın kuyruğu oval geçişli, kalın ve aşağı doğru incelerek yapılmıştır. Kuyruk kompozisyonda yer alan diğer uzuvlar gibi genel olarak özensiz bir işçilik ürünüdür.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: -

Tip 1.2. Yan Silmeleri İnce Kakasbos/Herakles Tasvirli Kemerli Steller

Kat. No: 10 (Lev. 8-Res. 10)

Env. No: 1-15-64-241

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Seki

Müze Geliş Şekli: Müze uzmanları tarafından Seki'den getirilmiştir.

Ölçüleri: Yük.: 33 cm, Gen.: 29 cm, Der.: 9 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst sağ kısım ve baştabanın olduğu bölümde özellikle baştabanın sol köşesinde kırıklar mevcuttur. Levhanın genelinde aşınmalar ve yer yer çatlaklar vardır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları ense hizasındadır. Ayrıca saçlar kulakları örtecek şekilde ve dalgalı olarak işlenmiştir. Alnı dar, gözleri, burnu ve dudakları çok fazla aşınmıştır. Çene hemen dudak altında ve hafif sivri bir görünüme sahiptir ve boyun kısmı oldukça kısa, geniş olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, kolu oldukça fazla tahrip olmuştur. Sağ elinde bir lobut bulunmaktadır. Bu

lobut yüzeye zorlukla sıkıştırılmış ve silme ile neredeyse birleşik yapılmıştır. Figürün, sol eli oldukça aşınmış; fakat belirgindir. Sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadır. Atlı tanrının elbise detayları figürde yer alan çizgisel detaylardan kısmen anlaşılmaktadır. Üzerine bir tunik giymiştir. Alt kısımda tuniğin ayrıntıları hafif görülmektedir ve dizinin üzerine kadar ayrıntısı belirgindir. Figürün sağ ayağı tahrip olduğu için ayağında ne giydiği belli değildir; ama olasılıkla bir sandalet giymiştir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüzü fazla tahrip olmuştur ve $\frac{3}{4}$ oranında sağa dönük olarak işlenmiştir. Ağız ve dizgin detayları hafif belirgin, göz ve burun deliği ise neredeyse hiç belirgin değildir. Atın yeleleri yine aynı şekilde fazla belirgin olmamakla birlikte atın boyun kısmının üzerindeki kalın çizgisel detaydan atın kabaca yapılmış yelesi seçilebilmektedir. Çizgisel detaylardan atın üst gövdesinde eyer ayrıntıları kısmen seçilebilmektedir. At, atlı figüre göre oldukça küçük yapılmıştır. Gövde kısmı hafif oval, bacak kısımları ise önde ince, arkada ise ön bacaklara oranla daha kalındır. Sol ön bacağın havada olması atın hareket halinde olduğunu göstermektedir. Ancak burada at, sağ bacağını öne doğru dikine uzatmasıyla sanki hareket halindeyken aniden durmak üzere ya da ön ayaklarını havaya kaldırmak üzereymiş gibi tasvir edilmiştir. Atın kuyruğu, yine fazla tahrip olmuş ayrıntılardandır. Kısmen görülen detaylardan atın kuyruğu kalın, uzun ve aşağı doğru kalın çizgisel detaylarla belirginleştirilmiştir. Genel olarak atın vücut ayrıntılarında yumuşak geçişler vardır.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: Kütük 1986, 408, Lev. 171, Res. 1¹¹⁴; Delemen 1999, 116, no. 86.

Kat. No: 11 (Lev. 8-Res. 11)

Env. No: 5-15-64-250

¹¹⁴ Burada S. Kütük, müze envanter defterinde 1-15-64-241 nolu eseri 3-11-79-1482 nolu eser olarak yayınlamıştır. bkz. Kütük 1986, 408-410,411, Res. 1-11.

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Seki

Müze Geliş Şekli: Müze uzmanları tarafından Seki'den getirilmiştir.

Ölçüleri: Yük.: 28 cm, Gen.: 25 cm, Der.: 7 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Eserin üst, sol yan, yüzey ve figürlerde aşınma ve çatlaklar, sağ yan ve baştabanda ise kırıklar mevcuttur.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa dönük olarak işlenmiştir. Saçları enseyi kapatacak biçimde, omuz hizasındadır. Ayrıca saçlar kulakları örtecek şekilde ve ortadan ikiye ayrılmış, alını geniş, gözleri yuvarlak ve pörtlek, burnu yüze göre oldukça küçük, dudakları hafif dolgun, çene hemen dudak altında ve tok bir görünüme sahiptir. Boyun kısmı oldukça kısa ve geniş olarak yapılmıştır. Bu durum atlı figürün vücut oranlarının biraz özensiz yapıldığını göstermektedir. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır ve bu lobut yüzeye zorlukla sıkıştırılmış hatta silme ile neredeyse birleşik yapılmıştır. Figürün, sol eli görülmemekte; ancak atın dizginlerinin yukarı doğru kalkık yapılmasından dolayı sol eliyle dizginleri tuttuğu hissi izleyici tarafından hissedilmektedir. Atlı tanrının elbise detayları ise, fazla belirgin olmamakla birlikte üzerinde bir tunik ve tuniğin üzerine ise kısa bir pelerin ile boyun kısmını örttüğü çizgisel detaylardan görülebilmektedir. Tuniğin altında ise olasılıkla bir pantolon ve ayaklarında yine çizgisel detaylardan anlaşılacak biçimde bir çizme giydiği görülmektedir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları kısmen belirgindir. Ağız kısmı, burun deliği ve burnu üstündeki dizginler görülebilmektedir. Atın yeleleri yine aynı şekilde fazla belirgin olmamakla birlikte atın boyun kısmının üzerindeki kalın çizgisel detaydan atın kabaca yapılmış yelesi ve atın üst gövdesinde eyer ayrıntıları kısmen seçilebilmektedir. At, atlı figüre göre oldukça küçük yapılmıştır. Gövde

kısmı hafif oval, bacak kısımları ise önde ince, arkada ise ön bacaklara oranla daha kalındır. Sol ön bacağın havada olması atın hareket halinde olduğunu göstermektedir. Atın kuyruğu, uzun ve ince olup, detaylı biçimde işlenmiştir. Atın uzuvları genel anlamda keskin hatlara sahiptir.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: Kütük 1986, 408, Lev. 171, Res. 3; Delemen 1999, 117, no. 87.

Kat. No: 12 (Lev. 9-Res. 12)

Env. No: 2277

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 30 cm, Gen.: 24 cm, Der.: 7 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım, sağ ve sol yan ve baştaban bölümlerinde kırık ve aşınmalar, üst bölümde atlı figürün kafasının ortasından itibaren boylu boyunca bir kırık mevcut olup, adak steli iki parça halindedir. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınma ve yer yer çatlaklar da bulunmaktadır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa dönük olarak işlenmiştir. Saç ve yüz detayları belirgin olmayan figürün baş yapısı, ovaldir. Çene hafif tok görünümlü, boyun kısmı ise yüz yapısına uygun olarak tasvir edilmiştir. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, eli ve elindeki lobutu oldukça aşınmıştır. Figürün, sol eli aynı şekilde oldukça aşınmış olup, belirgin değildir. Atın dizginlerinin hafif belirginliği nedeniyle sol eli ile atın dizginlerini tuttuğu

muhtemeldir. Atlı figürün elbise detayları hafif belirgindir ve olasılıkla üzerinde bir tunik vardır. Ayak detayları belirgin olmasına rağmen ayağında ne giydiği çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle belirgin değildir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları ve dizginleri hafif belirgindir. Atın boyun kısmı kısa ve geniş, yeleleri ise geriye doğru yapılmıştır. Gövde kısmı fazla belirgin olmayan atın, vücudu oldukça küçük yapılmıştır. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadır. Sol ön bacağı ileri doğru hareket halinde; ancak fazla kalkık değildir. Yine de hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın kuyruğu, hiç görülmemektedir. Olasılıkla alan dar olduğu için at bu şekilde tasvir edilmiş ve bu nedenle kuyrukta işlenememiştir.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: -

Kat. No: 13 (Lev. 9-Res. 13)

Env. No: 2716

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 34 cm, Gen.: 30 cm, Der.: 9 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım, sağ-sol yan silmelerde ve baştabanda kırık ve aşınmalar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde ciddi aşınmalar ve yer yer çatlaklar vardır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa dönük olarak işlenmiştir. Saç ve yüz detayları belirgin değildir. Çene oldukça tok görümlü, boyun kısmı, yüz yapısına uygun olarak tasvir edilmiştir. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün elinde lobut bulunmaktadır. Figürün sağ eli ve lobutu oldukça aşınmıştır. Figürün, sol eli ise oldukça aşınmış olmasına rağmen belirgindir. Sol eli ile atın dizginlerini tuttuğu görülmektedir. Atlı figürün elbise detayları belirsizdir. Ancak bacağı üzerindeki çizgisel detaylardan bir tunik giymiş olduğu söylenebilir. Ayak detayları belirgin olmasına rağmen ayağında ne giydiği çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle belirgin değildir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detaylarından yalnızca ağzı ve dizginleri belirgindir. Ağız açık ve dizginleri de son derece kalın olarak yapılmıştır. Gözü oldukça küçüktür. Atın yüzü ve boynu, normal boyutlarda yapılmıştır. Atın yeleleri ve gövdesi aşınmalardan dolayı fazla belirgin değildir. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı boyutlardadır. Sol ön bacağı ileri doğru hareketlenmiş ve havada tasvir edilmiştir. Böylece atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın kuyruğu, uzun ve oldukça kalındır, hafif oval geçişli ve yan silme ile neredeyse birleşmiştir. Alta doğru kuyruk, kalın çizgilerle mısır püskülü gibi yapılmıştır.

Yazıt: Baştabanda iki satır yazıt yer almaktadır.

AΦ[ca. 2-3]BO[ca. 3-4]ΛΗΣ

2 Κακάσβω εὐχίην

[---] adağı Kakasbos için (dikti).

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: -

Kat. No: 14 (Lev. 10-Res. 14)

Env. No: 4398

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 27 cm, Gen.: 26 cm, Der.: 11 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, sağ ve sol yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları ense hizasında başa takke gibi oturtulmuştur. Yüz detayları aşınmadan dolayı belirsizdir. Çene tok görünümde, boyun uzun ve geniş olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır ve bu lobut yüzeye tam yerleştirilmeye çalışılmıştır. Lobutun alt bölümü ince üst tarafa doğru oldukça kalındır. Figür, sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadır. Omuz ve kollar oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir. Ayrıca kolun kıvrımlarında oval hatlar vardır. Atlı tanrının elbise detayları belirsizdir. Ayağında ise çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle ne giydiğini söylemek pek mümkün değildir. Figürün özenli bir işçiliğe sahip olduğu görülse de aşınmadan dolayı belirsizlikler oldukça fazladır.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüzü oldukça hasar görmüştür. Atın dizginleri hafif belirgindir. Atın yeleleri çizgisel detaylardan kısmen seçilebilmektedir. Gövde kısmı oval ve normal boyutlarda yapılmıştır. At, atlı figüre göre kısmen küçüktür. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadır. Atın bacakları normal boyutlarda ve oval hatlara sahiptir. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın kuyruğu, oldukça ince ve kısa olup, özensiz bir şekilde yapılmıştır.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: -

Kat. No: 15 (Lev. 10-Res. 15)

Env. No: 4403

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 39 cm, Gen.: 32 cm, Der.: 10 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, sağ ve sol yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Özellikle baştabanın sağ köşesi tamamen kırıktır. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları ense hizasında başa takke gibi oturtulmuştur. Yüz detayları aşınmadan dolayı belirsizdir. Çene sivri görünümde olup, boyun uzun ve dar olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır. Figür, sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadır. Kolun kıvrımlarında keskin hatlar vardır. Atlı figürün elbise detayları kısmen belirgindir. Boyun altında görülen “v” yaka detayı figürün üzerinde bir tunik ve tunik üstünde bir pelerin giymiş olduğunu düşündürmektedir. Ayağında ise çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle ne giydiğini söylemek pek mümkün değildir. Figür son derece ince hatlarla tasvir edilmiş olup, var olan detaylarında aşınmasından dolayı genel anlamda ikonografik olarak belirsizlikler oldukça fazladır.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüzü oldukça hasar görmüştür, dizginleri hafif belirgindir, yeleleri ise çizgisel detaylardan kısmen seçilebilmektedir. Gövde kısmı oval ve normal boyutlarda yapılmıştır. At, atlı figüre göre kısmen küçüktür. Bacak kısımları ise önde, arkaya göre daha incedir. Atın bacakları normal boyutlarda ve oval hatlara sahiptir. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın kuyruğu, tam olarak görülememektedir.

Yazıt: Var; ancak harf karakterleri tamamen aşınmıştır.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: -

Kat. No: 16 (Lev. 11-Res. 16)

Env. No: 4549

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 45 cm, Gen.: 38 cm, Der.: 11 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, sağ ve sol yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları takke şeklinde başa oturtulmuş, alını dar, gözler ufak ve kısmen belirgin, burun hafif sivri, dudaklar ve çene belirsizdir. Boyun ise uzun ve ince olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır ve bu lobut yüzeye tam yerleştirilmeye çalışılmıştır. Figürün

parmakları oldukça belirgin şekilde yapılmıştır. Figür, sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadır. Parmaklar, belirginleştirilmeye çalışılmıştır. Omuzlar oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir. Ayrıca kolun kıvrımlarında keskin hatlar vardır. Atlı figürün elbise detayları oldukça nettir. Üzerinde omuzlardan bacağına üstüne kadar inen bir tunik ve tuniğin üstünde boyundan, göbeğine kadar inen “u” yaka ve omuz üstünde de detayları görülen bir pelerin vardır. Özellikle levhayı yapmış olan kişi elbise üzerinde olabildiğince özenli çalışmıştır. Ayağındaki çizgisel detaylardan bir çizme giymiş olduğu söylenebilir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir. Ağız yarım açık ve sivri, burun deliği hafif belirgin, göz badem şeklindedir. Atın dizginleri ise son derece kalın ve özenle yapılmıştır. Atın yeleleri kalın bir çizgi ile tasvir edilmiştir. Gövde kısmı yer yer oval; ama daha çok keskin hatlara sahip olup, normal boyutlarda yapılmıştır. At, atlı figüre göre kısmen küçüktür. Bacak kısımları ise önde arkaya göre daha incedir. Ayrıca bacaklarda yoğun olarak keskin geçişler görülebilmektedir. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın toynakları kısmen belirgin olarak yapılmıştır. Atın kuyruğu, oldukça ince, uzun ve geçiş oval olarak tasvir edilmiştir.

Yazıt: İki satır yüzey (atın bacakları ve gövdesi arasında) iki satırda baştabanda olmak üzere toplam dört satır yazıt yer almaktadır.

Θεῶ Κακάσβα

2 εὐχήμ

Ἀρτέμων Ἡρακλ-

4 έωνος

Herakleon oğlu Artemon, adağı Kakasbos için (dikti).

Sat. 2: εὐχήμ = εὐχήν

Sat. 3-4: Artemon ve Herakleon isimleri için bkz. Corsten 2010, 74-76, 203-204.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: Delemen 1999, 119, no. 93, fig. 10b, pl. 7d.

Tip 1.3. Baştabandan İtibaren Kemerli Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 17 (Lev. 13-Res. 17)

Env. No: 2-15-64-242

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Seki

Müze Geliş Şekli: Müze uzmanları tarafından Seki'den getirilmiştir.

Ölçüleri: Yük.: 29 cm, Gen.: 33 cm, Der.: 7 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım, baştaban ve yan silmelerde hafif kırıklar, yüzeyde ve figürlerde aşınmalar ve çatlaklar mevcuttur.

Atlı tanrının yüz ve elbise detayları oldukça fazla aşınmıştır. Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları enseden omuzlara düşmekte ve geriye doğru savrulmaktadır. Bu da kompozisyonda yer alan figürün hareket halinde olduğu algısına kapılmamıza neden olmaktadır. Ayrıca saçlar kulakları örtecek şekilde ve ortadan ikiye ayrılmış, gözleri badem, burnu yüze göre oldukça küçük, dudakları hafif dolgun ve yine yüz yapısına oranla küçük, çene yapısı oldukça tok görünüme sahip olup, boyun kısmı oldukça kısa ve geniş olarak tasvir edilmiştir. Bu durum Atlı tanrının vücut oranlarının biraz özensiz yapıldığını göstermektedir. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır ve bu lobut yüzeye zorlukla sıkıştırılmış hatta silme ile neredeyse birleşik yapılmıştır. Figürün, sol eli görülmemekte; ancak atın dizginlerinin yukarı doğru kalkık yapılmasından dolayı sol eliyle dizginleri tuttuğu hissi başarıyla verilmiştir. Atlı tanrının elbise detayları ise, fazla belirgin olmamakla birlikte üzerinde bir tunik ve tuniğin üzerine ise kısa bir pelerin ile boyun kısmını örttüğu çizgisel detaylardan görülebilmektedir. Tuniğin altında ise olasılıkla bir

pantolon ve ayaklarında yine çizgisel detaylardan anlaşılacak biçimde bir çizme giydiği görülmektedir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları belirgindir. Ağız kısmı, burun deliği ve burnu üstündeki dizginler belirgin olarak görülmektedir. Atın yeleleri yine aynı şekilde fazla belirgin olmamakla birlikte atın boyun kısmının üzerindeki çizgisel detaylardan atın yeleleri seçilebilmektedir. Çizgisel detaylardan atın üst gövdesinde eyer ayrıntıları kısmen seçilebilmektedir. At, atlı figüre göre oldukça küçük yapılmıştır. Gövde kısmı oval, bacak kısımları ise önde ince, arkada ise ön bacaklara oranla daha kalındır. Sol ön bacağın havada olması atın hareket halinde olduğunu ve atlı figürün saçlarının geriye doğru savrulmasıyla uyumlu bir şekilde kompozisyonda tasvir edildiğini göstermektedir. Atın kuyruğu, uzun ve ince olup, detaylı biçimde işlenmiştir. Atın proporsiyonları genel anlamda keskin hatlara sahiptir.

Yazıt: Baştabanda yer alan yazıtta adayanın adı okunamıyor yalnızca aşağıdakiler okunabiliyor.

ΔΟΥΛΚΙΩΛΑ

2 [Κακ]άσβω εὐχ[ήν]

[---] adağı Kakasbos için (dikti).

Sat. 1: İki satırdan oluşan yazıtın birinci satırında 8-9 harflik yazıt güçlükle seçilmektedir. Bu harfler olasılıkla söz konusu adak stelini diken kişinin nominativus durumda ismini içermektedir. Birinci satırdaki harflerin bazılarının okunuşu oldukça zordur. Bu nedenle bazı harfler: “Δ” yerine “B”, “Ω” yerine “Ψ”, satırdaki ikinci “Α” yerine “A” ve “Α” yerine de “Λ” yazılmışta olabilir. Bunlar tam olarak seçilememektedir. Yazıtın farklı bir okunuşu için bkz. Delemen 1999, 127, no. 125.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: Kütük 1986, 408, Lev. 171, Res. 2¹¹⁵; Delemen 1999, 127, no. 125.

¹¹⁵ Burada S. Kütük Müze envanter defterinde 2-15-64-242 envanter nolu eseri 14-1-68-625 nolu eser olarak yayınlamıştır. bkz. Kütük 1986, 408-409, Res. 2-5.

Kat. No: 18 (Lev. 13-Res. 18)

Env. No: 1-10-74-1109

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Seki

Müze Geliş Şekli: Müze uzmanları tarafından Seki'den getirilmiştir.

Ölçüleri: Yük.: 25.5 cm, Gen.: 26 cm, Der.: 6.5 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım, altta baştaban, yan silmeler ve yüzeyde çatlak ve aşınmalar, alt sağ köşe, sağ yan kısmın ortasından baştabanın sol alt yarısına kadar kırıktır. Ayrıca yüzeyde de yer yer kırıklar mevcuttur.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları ense hizasında geriye doğru kalın çizgilerle tasvir edilmiş, yanlarda kulaklar hafif belirgin, gözleri yuvarlak ve pörtlek, burnu özenli ve yüze uygun, dudakları çok küçük, çene oldukça tok görünümde olup, boyun kısmı gövdeye neredeyse bitişik olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır ve bu lobut yüzeye tam yerleştirilmeye çalışılmıştır. Figürün, sol eli tam olarak görülmesi de atın dizginlerini tutmaktadır. Kollar oldukça özensiz işlenmiş olup, özellikle sağ kol figürün vücut oranından oldukça büyük işlenmiştir. Ayrıca kolun kıvrımlarında keskin hatlar vardır. Atlı tanrının elbise detayları, tam olarak belirgin değildir. Özellikle figürün vücudu ve belden aşağısı oldukça siliktir. Üzerinde olasılıkla bir tunik vardır.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları belirgindir. Ağız kısmı, burun deliği ve burnu üstündeki dizginler belirgindir. Gözü belirgin olamayan atın yüzündeki dizginleri oldukça kalındır. Atın yeleleri özellikle başının üstünde abartılı olarak yapılmış, boyna doru daha sade çizgilerle tasvir edilmiştir. Gövde kısmı hafif oval ve geniş yapılmıştır. At, atlı figüre göre daha küçük, bacak kısımları ise önde

sağ tarafın kırık olmasından dolayı görülmemekte arkada ise aşınmalardan dolayı fazla belirgin değildir. Ancak arkadaki sol ayağın sağ ayağa göre daha önde olduğu izlenimi vardır. Atın kuyruğu, kısa ve kalın olup, oldukça oval geçişli ve spiral şeklinde tasvir edilmiştir.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: Kütük 1986, 410, Lev. 173, Res. 8; Delemen 1999, 120, no. 96.

Kat. No: 19 (Lev. 14-Res. 19)

Env. No: 2717

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 30 cm, Gen.: 29 cm, Der.: 12 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım, sağ ve sol yan silme de kırık ve aşınmalar, baştaban oldukça yüksek ve yer yer kırık ve çatlaklar mevcut olup, yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde ciddi aşınmalar ve yer yer çatlaklar mevcuttur.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları ense hizasında ve başa takke gibi oturtulmuştur. Gözleri badem şeklinde işlenmiştir. Burnu ve dudakları oldukça aşınmaya maruz kalmıştır. Çene tok görümlü, boyun kısmı oldukça kısa ve geniş olup, sanki baş gövdeye oturmuş gibidir. Figürün omuzları geniş ve kaslıdır. Sağ eli aşınmaya maruz kalmış; ama elini yukarı doğru yönlendirip, bir lobut tuttuğu anlaşılmaktadır. Figürün, sol eli de aynı şekilde fazla aşınmış; ama atının dizginlerini tuttuğu anlaşılmaktadır. Atlı tanrının

elbise detayları belirsizdir. Aşağı bölümde ayakları belirgin olmasına karşın ayağında ne giydiği belirsizdir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detaylarından yalnızca kafa yapısının ana hattı ve dizginleri belirgindir. Dizginleri son derece kalın olarak yapılmıştır. Gözü, küçük ve hafif belirgindir. Atın yüzü ve boyun kısmı, normal boyutlarda yapılmış olup, yeleleri ise arkaya doğru taralı olarak kısmen belirgindir. Gövde kısmı aşınmalardan dolayı fazla belirgin değildir. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı boyutlardadır. Sol ön bacağı, ileri doğru hareketlenmiş ve havadadır. Böylece atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın arka sağ bacağının üst baldırları abartı biçimde verilmiş ve atın vücut anatomisine uygun olarak tasvir edilmiştir. Atın kuyruğu, kısa ve kalın olup, keskin hatlara sahip olup, neredeyse yan silme ile birleşmiştir.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: -

Kat. No: 20 (Lev. 14-Res. 20)

Env. No: 3732

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 29 cm, Gen.: 30 cm, Der.: 6 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısmın sağ yanı, sağ yan silmenin alt bölümünde ve baştabanın sol bölümünde kırık var. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar bulunmaktadır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saç ve yüz detayları belirgin değildir. Çene hafif sivri görümlü, boyun kısmı, yüz yapısına uygun olarak tasvir edilmiştir. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün elinde lobut bulunmaktadır. Figürün sağ eli ve lobutu oldukça aşınmıştır. Figürün, sol eli oldukça aşınmış olmasına rağmen hafif belirgindir. Sol eli ile atın dizginlerini tuttuğu görülmektedir. Atlı tanrının elbise detayları belirgin değildir. Ancak bacağı üzerindeki çizgisel detaylardan bir tunik giymiş olduğu söylenebilir. Ayak detayları belirgin olmasına rağmen ayağında ne giydiği çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle belirgin değildir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları fazla belirgin değildir. Atın boyun kısmı, oldukça kısa ve kalın hatlara sahiptir. Yeleleri ise oldukça kalın ve özensiz yapılmıştır. Gövde kısmı oldukça geniş olan atın bu şekilde tasvir edilmiş olması anatomik yapısına uygun değildir. Bacak kısımları ise önde kalın, arkada ise oldukça incedir. Sol ön bacağı ileri doğru hareketlenmiş ve havadadır. Böylece atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın kuyruğu, kısa ve oldukça aşınmış olup, hafif oval geçişli ve yan silme ile neredeyse birleşmiştir.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: -

Tip 1.4. Baştabanı Geniş Olup Yukarı Doğru Daralan Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 21 (Lev. 16-Res. 21)

Envanter No: 6-15-64-254

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Seki

Müze Geliş Şekli: Müze uzmanları tarafından Seki'den getirilmiştir.

Ölçüleri: Yük.: 37 cm, Gen.: 37 cm, Der.: 11 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım, altta baştaban, yan silmeler ve yüzeyde çatlak ve aşınmalar, üst sağ kısım, sağ yan kısım ve baştabanda kırıklar mevcuttur.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saç ve yüz detayı oldukça kötü korunmuştur. Figürün yalnızca burun detayı kısmen seçilmekte olup, kısmen de hafif sivri bir çene yapısına sahip olduğu görülmektedir. Boyun uzun ve incedir. Bu durum Atlı tanrının vücut oranlarının biraz özensiz yapıldığını göstermektedir. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır ve bu lobut yüzeye zorlukla sıkıştırılmış hatta silme ile neredeyse birleşik yapılmıştır. Figürün, sol eli görülmemekte; ancak atın dizginlerinin yukarı doğru kalkık yapılmasından dolayı sol eliyle dizginleri tuttuğu hissi izleyici tarafından hissedilmektedir. Atlı tanrının elbise detayları ise, fazla belirgin olmamakla birlikte üzerinde bir tunik ve tuniğin üzerine ise kısa bir pelerin ile boyun kısmını örttüğü çizgisel detaylardan görülebilmektedir. Tuniğin altında ise olasılıkla bir pantolon ve ayaklarında yine çizgisel detaylardan anlaşılacak biçimde bir çizme giydiği görülmektedir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları kısmen belirgindir. Ağız kısmı, burun deliği belirsiz; ancak burnu üstündeki dizginler kısmen belirgindir. Atın yeleleri yine aynı şekilde fazla belirgin olmamakla birlikte atın boyun kısmının üzerindeki kalın çizgisel detaydan atın kabaca yapılmış yelesi seçilebilmektedir. Gövde kısmı diğer bölümlere göre daha fazla aşınmıştır. At, atlı figüre göre oldukça küçük yapılmıştır. Gövde kısmında görülen yerlerden hafif oval olduğu görülmekte, bacak kısımları ise önde ve arkada incedir. Sol ön bacağın havada olması atın hareket halinde olduğunu göstermektedir. Atın kuyruğu, uzun ve ince olup, oldukça özensiz biçimde işlenmiştir. Atın proporsiyonları genel anlamda keskin hatlara sahiptir.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: Kütük 1986, 408-409, Lev. 172, Res. 4.

Kat. No: 22 (Lev. 16-Res. 22)

Env. No: 4022

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 40 cm, Gen.: 36 cm, Der.: 10 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, sağ ve sol yan silmelerde ve baştabanda yer yer kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde ciddi aşınmalar bulunmaktadır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saç ve yüz detayları belirgin değildir. Boyun kısmı oldukça uzundur. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün elindeki lobut çok az görülmektedir. Figürün sağ eli ve lobutu oldukça aşınmıştır. Figürün, sol eli oldukça aşınmış olmasına rağmen kısmen belirgindir. Sol eli ile atın dizginlerini tuttuğu görülmektedir. Atlı tanrının elbise detayları belirgin değildir. Ayak detayları hafif belirgin olup, ayağında ne giydiği çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle belirgin değildir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detaylarından yalnızca ağız kısmı hafif belirgindir, ağzı yarım açık diğer detayları ise belirgin değildir. Ayrıca atın yeleleri ve dizginleri de belirgin değildir. Gövde kısmı aşınmalardan dolayı belirsiz olup, bazı görülebilen detaylardan geniş ve oval hatlara sahip olduğu söylenebilir. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı boyutlardadır. Sol ön bacağı ileri doğru hareketlenmiş ve havadadır. Böylece atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın kuyruğu görülememektedir.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: -

Kat. No: 23 (Lev. 17-Res. 23)

Env. No: 5163

Eserin İşlevi: Adak steli (?) (Stel olasılıkla bir Roma askeri birliğinde (ala) görevli Diogenes isminde bir şahsın mezar taşıdır. Buna karşın okunuşundaki güçlük nedeniyle içeriği tam olarak anlaşılamamaktadır. Stelin adak niteliğinde olma olasılığı göz ardı edilmemiş ve tez kapsamına dâhil edilmiştir.)

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 36 cm, Gen.: 33 cm, Der.: 12 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, sağ ve sol yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saç başa takke gibi oturtulmuş ve geriye doğru kazıma detaylarla işlenmiştir. Gözler badem, burun enli ve uzun, dudaklar hafif kazıma yapılarak belirginleştirilmeye çalışılmıştır. Çene tok bir görünüme sahiptir. Boyun ise kısa ve geniş olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır. Figürün sol kolu kısmen belirgindir. Ayrıca sağ kolda keskin hatlar vardır. Parmaklar belirgin bir şekilde işlenmiştir. Atlı tanrının elbise detayları oldukça nettir. Üzerinde diz kapaklarının üstüne kadar inen bir tunik ve tuniğin üstünde omuzlarını ve göğsünü kapatan yatay bir şekilde örten bir pelerin

görülmektedir. Özellikle levhayı yapmış olan kişi elbise üzerinde olabildiğince özenli çalışmıştır. Pelerinin yatay yivleri yapan kişi tarafından yatay ve oldukça özenli yivlerle tasvir edilmiştir. Alt kısımda yer alan elbise detayları ise dikey ve sıralı yivlerle özenli bir şekilde işlenmiştir. Belinde de ince bir kemer detayı fark edilmektedir. Elbisenin işleniş biçimi tıpkı bir Romalı askerin üniformasını yansıtmaktadır. Ayağında da çizgisel detaylardan anlaşılacağı kadarıyla bilek üzerine kadar gelen bir çizme giydiği anlaşılmaktadır.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir. Ağzı kazıma çizgi ile oldukça detaylı verilerek, yarım açık şekildedir. Burun deliği belirgin, göz dikine yapılarak, badem şeklindedir. Atın dizginleri ise son derece kalın ve özenle yapılmıştır. Atın yeleleri, kalın çizgisel detaylarla tıpkı atlı figürün saçları gibidir. Gövde kısmı oval hatlara sahip olup, oldukça geniş yapılmıştır. At, atlı figüre göre kısmen küçüktür. Atın eyeri oldukça net şekilde görülmekte ve ince bir işçilikle yapılmıştır. Atlı figürün oturduğu yer ile atın gövdesinin üstündeki çizgisel detaylardan atın eyeri görülebilmektedir. Bu eyer atın göğsünde ve kuyruk altından görülen çizgisel detaylardan anlaşılacağı üzere atın gövdesinin üst kısmındaki eyere tutturulmuştur. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadır. Ayrıca bacaklarda yoğun olarak keskin geçişler görülebilmektedir. Sağ ön bacak yere dik basarken sol ön bacak havada oldukça oval ve uzundur. Sol bacağın havada oluşu atın hareket halinde olduğunu göstermektedir. Atın toynakları oldukça belirgin olarak yapılmıştır. Atın kuyruğu kalın, kısa ve geçiş hafif oval olarak tasvir edilmiştir.

Yazıt: Baştabanda iki satır yazıt yer almaktadır.

Διογένη ἘΝΚΙΜΑΟΦΡΑΥ εἴλης κα-

2 τ' εὐχὴν κοίρω Κακάσβω

Diogenes (?) [- - - - -] kanadın [- - - - -] adak uyarınca (?) Yüce efendimiz Kakasbos için.

Sat. 1: Satırda yer alan ikinci “E” harfi “Σ” olabilir Diogenes ismi için bkz. Colvin 2004, 74; Corsten 2010, 130-132.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: -

Tip 1.5. Baştabanı Olmayan Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 24 (Lev. 19-Res. 24)

Env. No: 3696

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 36 cm, Gen.: 34 cm, Der.: 13.5 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak Kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım, yan silmeler ve baştabanda kırık ve aşınmalar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde ciddi aşınmalar, yer yer çatlaklar da bulunmaktadır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saç başa takke gibi oturtulmuş, yüz detayları ise belirgin değildir. Boyun kısmı oldukça uzundur. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün elindeki lobut çok az görülmektedir. Figürün sağ eli ve lobutu oldukça aşınmıştır. Figürün, sol eli oldukça aşınmış olmasına rağmen kısmen belirgindir. Sol eli ile atın dizginlerini tuttuğu hissi vermektedir. Atlı tanrının elbise detayları belirgin değildir. Ayak detayları hafif belirgin olup, ayağında ne giydiği çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle belirgin değildir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detaylarından yalnızca ağız kısmı hafif belirgindir, ağzı yarım açık diğer detayları ise belirgin değildir. Ayrıca atın yeleleri ve dizginleri de belirgin değildir. Gövde kısmı aşınmalardan dolayı belirsiz olup,

bazı görülebilen detaylardan geniş ve oval hatlara sahip olduğu söylenebilir. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı boyutlardadır. Sol ön bacağı ileri doğru hareketlenmiş ve havadadır. Böylece atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın kuyruğu oldukça keskin hatlarda ve uzun olarak tasvir edilmiştir.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: -

Tip 1.6. Sivri Kemerli Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Tip 1.6.1. Baştabandan Yukarı Doğru Daralan Sivri Kemerli Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 25 (Lev. 21-Res. 25)

Env. No: 4778

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 37 cm, Gen.: 32 cm, Der.: 10 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Sağ, sol yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saç başa takke gibi oturtulmuş ve geriye doğru kazıma detaylarla işlenmiştir. Gözler badem, burun enli ve uzun, dudaklar hafif kazıma yapılarak

belirginleştirilmeye çalışılmıştır. Çene sivri bir görünümüne sahiptir. Boyun ise uzun ve dar olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır. Ancak, lobut çok az görülmektedir. Figürün sol kolu kısmen belirgindir. Ayrıca sağ kolda oval hatlar vardır. Atlı tanrının elbise detayları oldukça nettir. Üzerinde diz kapaklarının üstüne kadar inen bir tunik görülmektedir. Tunik yatay ve dikey kazımlarla belirginleştirilmiştir. Belinde de ince bir kemer detayı fark edilmektedir. Ayağında da çizgisel detaylardan anlaşılacağı kadarıyla bilek üzerine kadar gelen bir çizme giydiği anlaşılmaktadır.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayı belirsizdir. Gövde kısmı oval hatlara sahip olup, oldukça geniş yapılmıştır. At, atlı figüre göre kısmen küçüktür. Bacak kısımları önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıkta yapılmıştır. Ayrıca bacaklarda yoğun olarak keskin geçişler görülebilmektedir. Sağ ön bacak yere dik basarken sol ön bacak havada yapılmıştır. Sol bacağın havada oluşu atın hareket halinde olduğunu göstermektedir. Atın kuyruğu aşınmadan dolayı belirsizdir.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: -

Kat. No: 26 (Lev. 21-Res. 26)

Env. No: 5144

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bayır (Kibyra)

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 48 cm, Gen.: 38 cm, Der.: 16 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, sağ ve sol yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saç belirsiz, yüz detayları ise oldukça özensiz bir işçilikte yapılmıştır. Yüz hatları yuvarlak, gözler pörtlek, burun hafif belirgin, dudakları kazıma çizgi ile oldukça geniş yapılmıştır. Çene tok görünümde olup, boyun kısa ve dar olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır ve bu lobut yüzeye tam yerleştirilmeye çalışılmıştır. Lobutun alt bölümü ince üst tarafa doğru oldukça kalındır. Figür, sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadır. Ayrıca kolun kıvrımlarında keskin hatlar vardır. Atlı tanrının elbise detayları aşağı kısımda belirgindir. Belinde bir kemer ve diz kapaklarının da altına kadar inen dikey çizgilerle tasvir edilmiş bir tunik vardır. Ayağında ise çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle ne giydiğini söylemek pek mümkün değildir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları yüzeye neredeyse sığdırılamamıştır. Atın dizginleri hafif belirgindir. Atın yeleleri belirgin değildir. Atın boyun ve göğüs kısmı oldukça geniş yapılmış ve yüzeyde atın yüzü yapan kişi tarafından oldukça acemi şekilde yapılmıştır ve detaylar bu yüzden belirsizdir. Gövde kısmı genel olarak oval geçişlere sahip olup, normal boyutlarda yapılmıştır. At, atlı figüre göre kısmen küçüktür. Bacak kısımları ise önde arkaya göre daha ince yapılmıştır. Sol ön bacak havadadır ve kompozisyona bir hareketlilik katmıştır. Sağ ön bacağı ise ileri doğru çapraz basmaktadır. Arka bacaklar keskin hatlarla ve acemice yapılmıştır. Atın kuyruğu, ince ve oval bir geçişe sahip olup, daha aşağı doğru mısır püskülü gibi özenle yapılmıştır.

Yazıt: Baştabanda iki satır yazıt yer almaktadır.

Θόας Αὐρηλιου

2 Θεῶ Ἡρακλει εὐχή[v]

Aurelios'un oğlu Thoas, adağı Tanrı Herakles için (dikti).

Sat. 1: Thoas ve Aurelios isimleri için bkz. Corsten 2010, 91, 219.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: Bean 1971, 7, no. 1, (ph. 1).

Kat. No: 27 (Lev. 22-Res. 27)

Env. No: 5162

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 42 cm, Gen.: 28 cm, Der.: 9 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, sağ ve sol yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saç başa takke gibi oturtulmuş, yüz detayları ise oldukça özensiz bir işçilikte yapılmıştır. Yüz hatları yuvarlak, gözler hafif pörtlek, burun hafif belirgin, dudakları ise belirsizdir. Çene tok görünümde olup, boyun kısa ve dar olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır ve bu lobut yüzeye tam yerleştirilmeye çalışılmıştır. Lobutun alt bölümü ince üst tarafa doğru oldukça kalındır. Figür, sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadır. Ayrıca kolun kıvrımlarında keskin hatlar vardır. Atlı tanrının elbise detayları hafif belirgindir. Belinde bir kemer ve omuzdan baldırlarına kadar inen bir tunik vardır. Ayağında ise çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle ne giydiğini söylemek pek mümkün değildir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları belirsizdir atın yüz yapısı, yüzeyin sınırı ile doğru orantılı bir şekil almıştır ve yapan kişi orantıyı doğru tutturamamıştır. Atın yalnızca ağız yapısı kısmen belirgin olup, dizginleri belirsizdir. Atın yeleleri, kafasının üst kısmındaki çizgisel detaylardan kısmen görülebilmektedir. Atın boyun ve göğüs kısmı bir sütun gibi dümdüz yapılmıştır. Gövde kısmı genel olarak oval geçişlere sahip olup, normal boyutlarda yapılmıştır. At, atlı figüre göre kısmen küçüktür. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı boyutlarda yapılmıştır. Sol ön bacak havadadır ve kompozisyona bir hareketlilik katmıştır. Sağ ön bacağı ise ileri doğru çapraz basmaktadır. Arka bacaklar keskin hatlarla ve acemice yapılmıştır. Atın kuyruğu belirsizdir.

Yazıt: Baştabanda iki satır yazıt yer almakta ve buradaki harfler güçlükle seçilebilmektedir.

[ca. 2]NXA[.]M[ca. 3]

2 [ca. 5-6]M[ca. 5-6]

Sat. 1: Satırda harfler güçlükle seçilmekte özellikle satırda “A” olarak okuduğumuz harf “Λ” harfi de olabilir.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: -

Tip 1.6.2. Üst Birleşim Yerinde Daralan Sivri Kemerli Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 28 (Lev. 24-Res. 28)

Env. No: 14-1-68-625

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Seki

Müze Geliş Şekli: Müze uzmanları tarafından Seki'den getirilmiştir.

Ölçüleri: Yük.: 32 cm, Gen.: 25 cm, Der.: 8 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üstte kemer yapan bölümün sağ köşesinde, baştabanın her iki köşesinde kırıklar mevcut olup, yüzeyde ve özellikle de sol yanda aşınmalar oldukça fazladır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları ense hizasında bukleli olarak, yanlarda kulakları örtecek şekilde, gözleri yuvarlak ve pörtlek, burnu özenli ve yüze uygun, dudakları hafif dolgun ve küçük, çene hafif sivri olup, boyun kısmı oldukça normal uzunlukta ve figürün yüz yapısına uygun biçimde tasvir edilmiştir. Bu durum Atlı tanrının yüz yapısının hafif hatalara rağmen düzgün bir şekilde işlenmiş olduğunu göstermektedir. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır ve bu lobut yüzeye oldukça özenli yerleştirilmiştir. Figürün, sol eli atın dizginlerini tutmaktadır. Kollar oldukça özensiz işlenmiş olup, kolun kıvrımlarında keskin hatlar vardır. Atlı tanrının elbise detayları, belirgin bir şekilde işlenmiştir. Üzerinde bir tunik olduğu ve tunik üzerinde de yakalı bir şekilde işlenmiş pelerin vardır. Alt kısımda çizme veya pantolona benzer herhangi bir detay görülmemektedir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları belirgindir. Ağız kısmı, burun deliği ve burnu üstündeki dizginler belirgindir. Gözü badem şeklinde, kulağı ise sivri olarak işlenmiştir. Atın yeleleri çizgisel detaylarla belirginleştirilmiştir. Gövde kısmı oval yapılmıştır. At, atlı figüre göre oldukça küçüktür. Bacak kısımları ise önde ve arkada kalın ve atın vücuduna göre oldukça kısa yapılmıştır. Böylece attan çok katıra benzemek mümkündür. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın kuyruğu, uzun ve kalın olup, oldukça keskin hatlı ve özensiz biçimde işlendiği görülmektedir.

Yazıt: Baştabanda iki satır yazıt bulunmaktadır.

Διογένης Θόαντος

2 Θεῶ Κακάσβω [εὐχίην]

Thoas'ın oğlu Diogenes, adağı Tanrı Kakasbos için (dikti).

Sat. 1: “Διογένης” ismi oldukça güç bir şekilde okunmaktadır. Yazıtın farklı bir okunuşu için bkz. Delemen 1999, 99, no. 28; Thoas ve Diogenes isimleri için bkz. Colvin 2004, 74; Corsten 2010, 130-132, 219.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: Kütük 1986, 409, Lev. 172, Res. 5¹¹⁶; Delemen 1999, 99, no. 28.

Kat. No: 29 (Lev. 24-Res. 29)

Env. No: 3731

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 34 cm, Gen.: 31 cm, Der.: 9 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım, yan silmelerde ve baştabanda hafif kırık ve aşınmalar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar bulunmaktadır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları kalın çizgilerle geriye doğru, takke şeklinde başa oturtulmuş gibi işlenmiş, alın oval, gözleri badem, burnu ve dudakları belirsizdir. Çene hafif sivri görünümde olup, boyun kısa olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır ve bu lobut yüzeye tam yerleştirilmeye

¹¹⁶ Burada S. Kütük Müze envanter defterinde 14-1-68-625 envanter nolu eseri 2-15-64-242 nolu eser olarak yayınlamıştır. bkz. Kütük 1986, 408-409, Res. 2, 5.

çalışılmıştır. Figür, sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadır. Kollar oldukça özensiz işlenmiş olup, parmaklar detaylı bir şekilde işlenmiştir. Ayrıca kolun kıvrımlarında keskin hatlar vardır. Atlı tanrının elbise detayları, belirgin olup üstünde bir tunik, tunik üstünde yakalı bir pelerin vardır. Belden aşağısında yer alan elbise detayları fazla belirgin değildir. Ayağında ise bileğinin tam üstünde yer alan çizgisel detaylardan bir çizme giydiği anlaşılmaktadır.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları belirgindir. Ağız kısmı, ve burnu üstündeki dizginler ile oval gözler oldukça detaylı olarak işlenmiştir. Gözü oval şekilde, dizginleri oldukça kalındır. Atın yeşelleri çizgisel detaylarla oldukça özenli bir şekilde belirginleştirilmiştir. Gövde kısmı oval ve oldukça geniş yapılmıştır. At, atlı figüre göre oldukça küçüktür. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadır. Atın bacakları kısa ve keskin çizgilerle tasvir edilmiştir. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın kuyruğu, oldukça ince, uzundur ve özenli bir şekilde yapılmaya çalışılmıştır. Kuyruk, yarıya kadar oldukça ince biçimde gelmekte ve oval hatlara sahiptir. Yarıdan sonrası ise mısır püskülü şeklinde yapılmıştır.

Yazıt: Baştabanda iki satır yazıt yer almaktadır.

Ἀρτέμων θε-

2 ᾧ Κακάσβει εὐχὴν

Artemon, adağı Tanrı Kakasbos için (dikti).

Sat. 1: Artemon ismi için bkz. Colvin 2004, 73; Corsten 2010, 74-76.

Sat. 2: İkinci satırdaki ikinci “A” harfinde ve “C” harfinde taşçı hatası var. Ayrıca birinci satırdaki “Ω” harfi için yeterli yer olmasına karşın birinci satır boş bırakılıp “Ω” ikinci satıra yazılmıştır.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: -

Kat. No: 30 (Lev. 25-Res. 30)

Env. No: 4400

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 30 cm, Gen.: 26 cm, Der.: 8 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, sağ ve sol yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları ense hizasında ve dalgalıdır. Alnı oval, gözler yuvarlak ve pörtlek, burun iri, dudaklar hafif dolgun ve çene tok bir görünüme sahiptir. Boyun ise uzun ve geniş olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır ve bu lobut yüzeye tam yerleştirilmeye çalışılmıştır. Lobutun alt bölümü ince üst tarafa doğru aşağıya göre daha kalındır. Figürün sol eli görülmemekte; ancak atın dizginlerini tuttuğu anlaşılmaktadır. Omuz ve kollar oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir. Ayrıca kolun kıvrımlarında oval hatlar vardır. Atlı tanrının elbise detayları oldukça nettir. Üzerinde kol bölümünde dirseklere ve bacaklarda diz üzerine kadar inen bir tunik ve bu tuniğin üzerinde boyundaki çizgisel detaylardan ve omuzdan göbeğe doğru indiği görülen bir pelerin vardır. Ayağında ise çizgisel detaylardan anlaşılacağı kadarıyla diz kapağı altı ile ayak bileği ortasına kadar gelen bir çizme giydiği söylenebilir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları kısmen belirgindir. Ağzı yarım açık, burun deliği ve göz detayları belirsizdir. Atın dizginleri ise son derece kalın ve özenle yapılmıştır. Atın yeveleri tıpkı atlı figürün saçları gibi dalgalıdır. Gövde kısmı oval ve normal boyutlarda yapılmıştır. Atın gövdesinin üstünde eyer ayrıntılarını

görebilmekteyiz. At, atlı figüre göre kısmen küçüktür. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadır. Atın bacakları oldukça kalın boyutlarda yapılmış ve bu durum atın hantal bir görünüme sahip olmasına neden olmuştur. Ayrıca bacaklarda oval geçişler görülebilmektedir. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın kuyruğu, oldukça kalın ve kısa, dalgalı ve kıvrık çizgilerle tasvir edilmiş ve oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: -

Kat. No: 31 (Lev. 25-Res. 31)

Env. No: 5164

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 27 cm, Gen.: 25 cm, Der.: 8 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda (özellikle sağ üst köşede), sağ ve sol yan silmelerde ve baştabanda (özellikle alt bölümlerde) yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları ense hizasında ve dalgalıdır. Alnı oval, gözler yuvarlak ve pörtlek, burun hafif sivri, dudaklar hafif dolgun ve çene tok bir görünüme sahiptir. Boyun ise uzun ve geniş olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan

figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır ve bu lobut yüzeye tam yerleştirilmeye çalışılmıştır. Lobutun alt bölümü ince üst tarafa doğru aşağıya göre daha kalındır. Figürün sol eli görülmemekte; ancak atın dizginlerini tuttuğu anlaşılmaktadır. Omuz ve kollar oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir. Ayrıca kolun kıvrımlarında oval hatlar vardır. Atlı tanrının elbise detayları oldukça nettir. Üzerinde kol bölümünde dirseklere ve bacaklarda diz üzerine kadar inen bir tunik ve bu tuniğin üzerinde boyundaki çizgisel detaylardan ve omuzdan göbeğe doğru indiği görülen bir pelerin vardır. Ayağında ise çizgisel detaylardan anlaşılacağı kadarıyla diz kapağı altı ile ayak bileği ortasına kadar gelen bir çizme giydiği söylenebilir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir. Ağız yarım açık, burun deliği hafif belirgin, göz yuvarlak ve pörtlektir. Atın dizginleri ise son derece kalın ve özenle yapılmıştır. Atın yeleleri tıpkı atlı figürün saçları gibi dalgalıdır. Gövde kısmı oval ve normal boyutlarda yapılmıştır. Atın gövdesinin üstünde eyer ayrıntılarını görebilmekteyiz. At, atlı figüre göre kısmen küçüktür. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadır. Atın bacakları oldukça kalın boyutlarda yapılmış ve bu durum atın hantal bir görünüme sahip olmasına neden olmuştur. Ayrıca bacaklarda oval geçişler görülebilmektedir. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın kuyruğu, oldukça kalın ve kısa, dalgalı ve kıvrık çizgilerle tasvir edilmiş ve oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir.

Yazıt: Baştabanın alt yarısı kırıktır. Kırık olmayan yerlerde aşağıdaki yazıt okunmaktadır.

Θεῶ Κακάσβω εὐχ-

2 [ήν - - -]

[---] adağı Tanrı Kakasbos için (dikti).

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: -

Tip 2. Üst Bitimi Üçgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 32 (Lev. 27-Res. 32)

Env. No: 1-1-80-1491

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Seki

Müze Geliş Şekli: Müze uzmanları tarafından Seki'den getirilmiştir.

Ölçüleri: Yük.: 38 cm, Gen.: 37 cm, Der.: 7 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım, üst kısım ve sağ yan silmenin birleştiği yer, sol yan silme ve baştabanın alt bölümünde kırıklar, yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınma ve yer yer çatlaklar mevcuttur.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları geriye doğru kalın çizgilerle tasvir edilmiş, saçlar kulağı kapatmakta, gözleri aşınmış ama badem olduğu izlenimi var, burnu hafif aşınmış, dudakları yine aşınmaya maruz kalmış ama küçük detaylardan hafif dolgun olduğu söylenebilir. Çene tok görümlü, boyun kısmı oldukça kısa ve geniş olup, sanki baş gövdeye oturmuş gibidir. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır ve bu lobut yüzeye oldukça özenli yerleştirilmiştir. Figürün, sol eli atın dizginlerini tutmaktadır. Kollar özenli işlenmiş ve figürün anatomisine uygundur. Kolun kıvrımlarında hafif keskin geçişler vardır. Atlı tanrının elbise detayları, belirgin bir şekilde işlenmiştir. Üzerinde bir tunik olduğu ve tunik üzerinde de yakalı bir şekilde işlenmiş pelerin vardır. Alt kısımda tuniğin dikey kıvrımları başarıyla verilmiş, daha aşağı da bilek ile dizin tam ortasındaki çizgisel detaylardan bir çizme giydiği anlaşılmaktadır.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları kısmen belirgindir. Ağız açık bir şekilde tasvir edilmiş, burun deliği hafif belirgin olup, burnu üstündeki dizginler ise

başarılı bir şekilde işlenmiştir. Gözü hafif aşınmış ve badem şeklinde, dizginleri oldukça kalındır. Atın yeleleri çizgisel detaylarla oldukça özenli bir şekilde belirginleştirilmiştir. Gövde kısmı hafif oval ve biraz geniş yapılmıştır. Bacak kısımları ise önde normal boyutlarda, arkada ise öne göre biraz daha kalın yapılmıştır. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Yalnız, burada atın sol ön bacağı oldukça ovaldir ve vücut anatomisine uygun değildir. Ayrıca atın toynakları hafif sivri şekilde yapılmış olup, vücut anatomisine aykırıdır. Atın kuyruğu, uzun ve oldukça kalın olup, oldukça oval geçişli ve 1/4'ü kadarı düz bir şekilde indikten sonra ardından mısır püskülü gibidir. Burada kuyruk özenle yapılmış; ancak atın proporsiyonunu bozan bir özellik söz konusudur.

Yazıt: Yüzeyde ve baştabanda iki satır yazıt vardır.

Κακάσβω εὐχὴν

2 Πετραῖος

Petraios, adağı Kakasbos için (dikti).

Sat. 1: Yüzeyde: Κακάσβ ωεὐχ
ήν

Baştabanda: Πετραῖος

Sat. 2: Petraios ismi için bkz. Corsten 2010, 365.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: Kütük 1986, 409-410, Lev. 173, Res. 7¹¹⁷; Delemen 1999, 98, no. 25; Bellefonds 1992, 1082, no. 2a, pl. 719.

Kat. No: 33 (Lev. 27-Res. 33)

Env. No: 4472

¹¹⁷ S. Kütük, Fethiye Müzesi envanter defterinde 1-1-80-1491 nolu bu adak stelini yayınında 1-13-79-1492 nolu eser olarak yayınlamıştır. Bkz. Kütük 1986, 409-410.

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 40 cm, Gen.: 40 cm, Der.: 12 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, sağ ve sol yan silmelerde ve baştabanda (özellikle sağ köşesinin alt bölümü) yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır. Ayrıca sol yan silme de hafif kimyasal bir kalıntı bulunmaktadır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saç, yüz, çene ve boyun detayları aşınmadan dolayı belirsizdir. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır. Figürün sol eli oldukça aşınmış olmasına rağmen çizgisel detaylardan atın dizginlerini tuttuğu hafif belirgindir. Kolun kıvrımlarında oval hatlar vardır. Atlı tanrının elbise detayları belirsizdir. Ayağında ise çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle ne giydiğini söylemek pek mümkün değildir. Figür son derece ince hatlı, var olan detaylarında aşınmasından dolayı genel anlamda ikonografik olarak belirsizlikler oldukça fazladır.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları oldukça hasar görmüştür. Atın dizginleri hafif belirgindir. Atın yeleleri belirgin değildir. Gövde kısmı yer yer oval yer yer keskin ve geniş yapılmıştır. At, atlı figüre göre kısmen küçüktür. Bacak kısımları ise önde oldukça ince ve arka bacaklar ile hemen hemen aynı boyutlardadır. Sağ bacağı yere basan atın, sol ön bacağı havada öne doğru adım atarken tasvir edilmiştir. Burada atın hareket halinde olduğu anlaşılmaktadır. Atın kuyruğu, kısmen belirgin olup ince ve uzun olduğu görülmektedir.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: -

**Tip 3. Baştabanı Geniş Olup Üste Doğru Daralan Kakasbos/Herakles
Tasvirli Adak Stelleri**

Kat. No: 34 (Lev. 29-Res. 34)

Env. No: 2-11-79-1481

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Seki

Müze Geliş Şekli: Müze uzmanları tarafından Seki'den getirilmiştir.

Ölçüleri: Yük.: 35 cm, Gen.: 35 cm, Der.: 9 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma

Tanımı: Üst kısım, altta baştaban, yan silmeler ve yüzeyde çatlak ve aşınmalar, alt sağ köşe, sağ yan kısmın ortasından baştabanın sol alt yarısına kadar kırıktır. Ayrıca yüzeyde de yer yer kırıklar mevcuttur.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları takke şeklinde başa oturtulmuş gibi işlenmiş, alın oval, kulaklar hafif belirgin, gözleri yuvarlak ve pörtlek, burnu özenli ve yüze uygun, dudakları çok küçük, çene hafif sivri görünümde olup, boyun kısa olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır ve bu lobut yüzeye tam yerleştirilmeye çalışılmıştır. Figür, sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadır. Kollar oldukça özensiz işlenmiş olup, parmaklar detaylı bir şekilde işlenmiştir. Ayrıca kolun kıvrımlarında keskin hatlar vardır. Atlı tanrının elbise detayları, belirgin olup üstünde bir tunik, tunik üstünde yakalı bir pelerin ve belde ise oldukça geniş bir kemer (?) vardır. Belden aşağısında yer alan elbise detayları fazla belirgin değildir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları belirgindir. Ağız kısmı, burun deliği ve burnu üstündeki dizginler belirgindir. Gözü yuvarlak şekilde, dizginleri oldukça kalındır. Atın yeleleri çizgisel detaylarla oldukça özenli bir şekilde belirginleştirilmiştir. Gövde kısmı oval ve oldukça geniş yapılmıştır. At, atlı figüre göre oldukça küçüktür. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadır. Atın bacakları kısa ve kekin çizgilerle tasvir edilmiştir. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın kuyruğu, oldukça kalın, kısa ve özensiz bir işçilik söz konusudur.

Yazıt: İki satır yüzeyde bir satır baştabanda olmak üzere toplam üç satır yazıt yer almaktadır.

Θεῶ Κακά-

2 σβω εὐχὴν Ἑρμ-
αῖς Ἀνάκου

Anakes'in kızı olan Hermais, Tanrı Kakasbos için adağı (dikti).

Sat. 1-3: Yüzeyde: Θε ῶ Κα κά
σβω εὐχὴν Ἑρμ
Baştabanda: αῖς Ἀνάκου

Sat. 2-3: Hermais ismi için bkz. Corsten 2010, 162.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: Kütük 1986, 410, Lev. 174, Res. 10; Bellefonds 1992, 1982, no. 2g, pl. 720; Delemen 1999, 133, no. 144.

Kat. No: 35 (Lev. 29-Res. 35)

Envanter No: 2390

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bekçiler Köyü (Balboura)

Müze Geliş Şekli: Müze uzmanları tarafından Bekçiler Köyü'nden getirilmiştir.

Ölçüleri: Yük.: 32 cm, Gen.: 31 cm, Der.: 11 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım, sağ ve sol yan silme de kırık ve aşınmalar, baştaban oldukça yüksek ve yer yer kırık ve çatlaklar mevcut olup, yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınma, yer yer çatlaklar mevcuttur.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçlar enseye kadar inmektedir ve ayrıntılar aşınmadan dolayı detaylı görülememektedir. Yüz detayları belirgin değildir. Çene oldukça tok görümlü, boyun kısmı, yüz yapısına uygun olarak tasvir edilmiştir. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, eli ve elindeki lobut, hiçbir kıvrım olmaksızın düz hatlarla işlenmiştir. Figürün, sol eli oldukça aşınmış olmasına rağmen belirgindir. Sol eli ile atın dizginlerini tuttuğu görülmektedir. Atlı tanrının elbise detayları belirgin değildir. Figürün gövdesinin altında hemen ayak yapılmıştır ve oldukça özensiz bir işçilik söz konusudur. Ayak detayları belirgin olmasına rağmen ayağında ne giydiği çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle belirgin değildir. Ayrıca ayak oldukça küçük ve ince olarak atın gövdesi hizasına kadar inmektedir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detaylarından yalnızca ağzı ve dizginleri belirgindir. Ağız açık ve dizginleri de son derece kalın olarak yapılmıştır. Atın yüzü oldukça uzun ve ince, boyun kısmı ise oldukça uzun, geniştir. Yeleleri belirgin değildir. Gövde kısmı hafif oval ve oldukça geniş yapılmıştır. Bacak kısımları ise önde ince ve uzun, arkada ise öne göre daha kalın ve kısa olarak yapılmıştır. Sol ön bacağı hafif ileri doğru hareketlenmekte ve böylece atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın sol ön bacağının uzunluğu diğer bacaklardan daha fazladır. Bu durum adak stelini yapan kişinin özensiz işçiliğini göstermektedir. Atın kuyruğu, kısa ve kalın olup, hafif oval geçişli ve yan silme ile neredeyse birleşmiştir.

Kuyruk özensiz yapılmış ve hatları da fazla belirgin olmayıp, fazla iyi korunamamıştır. Atın toynakları belirgin değildir.

Yazıt: Baştabanda iki satır yazıt yer almaktadır. Burada yer alan harflerin çok azı okunmaktadır.

[---]Κακάσ-

2 [βφ εὐχή]ν

[---] adağı Kakasbos için (dikti).

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: -

Kat. No: 36 (Lev. 30-Res. 36)

Env. No: 3947

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müzeeye Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 38 cm, Gen.: 34 cm, Der.: 9 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım oldukça hasar görmüş olup, boylu boyunca kırık mevcuttur; ancak en fazla kırıl üst sol yanda görülmektedir. Yan silmelerden sağ yan silme de hafif kırık ve aşınmalar, sol yan silme de ise daha fazla tahribat söz konusudur. Baştabanın alt kısmı ve köşelerinde çatlamlar ve hafif kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürler üzerinde ve ayrıca baştabanda bir kireç tabakası mevcuttur.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları takke şeklinde başa oturtulmuş gibi işlenmiş, alın oval, gözleri badem, burnu ve dudakları belirsizdir. Çene hafif tok görünümde olup, boyun kısa olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır ve bu lobut yüzeye tam yerleştirilmeye çalışılmış; fakat üst bölümünden hafif kırılmıştır. Figür, sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadır. Kollar oldukça özensiz işlenmiş olup, parmaklar detaylı bir şekilde işlenmiştir. Ayrıca kolun kıvrımlarında keskin hatlar vardır. Atlı tanrının elbise detayları, belirgin olup üstünde bir tunik ve çizgisel detaylardan anlaşıldığı kadarıyla tunik üstünde bir pelerin olması muhtemeldir. Ayrıca belinde ince bir kemer olduğu da görülmektedir. Belden aşağısında yer alan elbise detayları fazla belirgin değildir. Ayağında ise bileğinin tam üstünde yer alan çizgisel detaylardan bir çizme giydiği anlaşılmaktadır.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları kısmen belirgindir. Ağız kısmı detaylı olarak işlenmiş; fakat dizginleri belirsizdir. Atın yeleleri çizgisel detaylarla oldukça özenli bir şekilde belirginleştirilmiştir. Gövde kısmı oval ve oldukça geniş yapılmıştır. At, atlı figüre göre oldukça küçüktür. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadır. Atın bacakları kısa ve keskin çizgilerle tasvir edilmiştir. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın kuyruğu, oldukça ince, uzun ve özenli bir şekilde yapılmaya çalışılmış; fakat oldukça keskin hatlı olup vücut anatomisine uygun değildir.

Yazıt: Baştaban ve yüzeyde düzensiz şekilde yazılmış, iki satır yazıt yer almaktadır.

Ἀρτέμων Ἑρμαίου

2 Θεῶ Κακάσβω εὐχήν

Hermaios'un oğlu Artemon, adağı Tanrı Kakasbos için (dikti).

Sat. 1-2: Yazıt taş üzerinde aşağıdaki düzende yayılmaktadır.

ου

Ἀρτέμων Ἑρμαί

Θεῶ Κακάσβω εὐ

χήν

Sat. 1: Artemon ve Hermaios isimleri için bkz. Colvin 2004, 73; Corsten 2010, 74-76, 162.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: -

Kat. No: 37 (Lev. 30-Res. 37)

Envanter No: 4471

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müzeye Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 38 cm, Gen.: 32 cm, Der.: 11 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, sağ ve sol yan silmelerde ve baştabanda (özellikle sağ köşesinde) yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır. Ayrıca yüzey ve baştabanın sol köşesinde kimyasal bir kalıntı bulunmaktadır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saç ve yüz detayları aşınmadan dolayı belirsizdir. Çene sivri görünümde olup, boyun uzun ve dar olarak yapılmıştır. Sağ elini geriye doğru bükmeden tam açmıştır ve elinde bir lobut bulunmaktadır. Figür, sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadır. Kollarda kıvrımsal hatlar yoktur. Her iki kolda öne ve geriye doğru tam açılmıştır. Atlı tanrının elbise detayları kısmen belirgindir. Sağ kolun dirsek hizasında ve bacakta diz kapağı hizasında görülen çizgisel detaylar üzerinde bir tunik olma olasılığını göstermektedir. Ayağında ise çizgisel detayların yetersizliği

nedeniyle ne giydiğini söylemek pek mümkün değildir. Figür son derece ince hatlıdır, var olan detaylarında aşınmasından dolayı genel anlamda ikonografik olarak belirsizlikler oldukça fazladır.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları oldukça hasar görmüştür. Atın dizginleri hafif belirgindir. Atın yeleleri çizgisel detaylardan kısmen seçilebilmektedir. Gövde kısmı keskin ve geniş yapılmıştır. At, atlı figüre göre kısmen küçüktür. Bacak kısımları ise önde, arkaya göre daha ince olarak tasvir edilmiştir. Atın bacakları normal boyutlarda ve oval hatlara sahiptir. Ön bacakların her ikisi de ileri doğru hareket halinde ve havadadır. Bu da bize atın dörtnala koştuğunu göstermektedir. Atın kuyruğu, tam olarak görülememektedir.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: -

Kat. No: 38 (Lev. 31-Res. 38)

Env. No: 5210

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 30 cm, Gen.: 27 cm, Der.: 11 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda (sağ üst köşesi kırık), sağ (sağ silmenin üst kısmı kırık, diğer yerler neredeyse tamamen tahrip) ve sol yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları ense hizasında ve dalgalıdır. Alnı oval, gözler yuvarlak ve pörtlek, burun oldukça iri, dudaklar hafif dolgun ve çene tok bir görünüme sahiptir. Boyun ise kısa ve geniş olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır ve bu lobut yüzeye tam yerleştirilmeye çalışılmıştır. Lobutun alt bölümü ince üst tarafa doğru aşağıya göre daha kalındır. Figürün sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadır. Omuz ve kollar oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir. Ayrıca kolun kıvrımlarında oval hatlar vardır. Atlı tanrının elbise detayları oldukça nettir. Üzerinde kol bölümünde dirseklere ve bacaklarda diz üzerine kadar inen bir tunik ve bu tuniğin üzerinde boyundaki çizgisel detaylardan ve omuzdan göbeğe doğru indiği görülen bir pelerin vardır. Aşağıda tuniği diz kapağına kadar inmekte ve oldukça özenli bir işçilik görülmektedir. Ayağında ise çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle ne giydiği belli değildir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir. Ağız kısmı tahrip olduğu için belirsiz, burun deliği hafif belirgin, göz yuvarlak ve pörtlektir. Atın dizginleri ise son derece kalın ve özenle yapılmıştır. Atın yeleleri tıpkı atlı figürün saçları gibi dalgalıdır. Gövde kısmı oval ve normal boyutlarda yapılmıştır. At, atlı figüre göre kısmen küçüktür. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadır. Atın bacakları oldukça kalın boyutlarda yapılmış ve bu durum atın hantal bir görünüme sahip olmasına neden olmuştur. Ayrıca bacaklarda keskin geçişler görülebilmektedir. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın toynakları da oldukça özenle yapılmıştır. Atın kuyruğu, oldukça kalın, uzun, dalgalı, kıvrık, çizgili ve oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir. Ayrıca kuyruk yüzey ile birleşmiştir.

Yazıt: Baştabanda iki satır yazıt yer almaktadır.

[Θ]εῶ Κακάσβω Ἑρμα[ῖ]-

2 [ο]ς Διογένους εὐχήν

Diogenes'in oğlu Hermaios, adağı Tanrı Kakasbos için (dikti).

Sat. 1-2: Diogenes ve Hermaios isimleri için bkz. Colvin 2004, 74; Corsten 2010, 130-132, 162.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: -

Tip 4. Dikdörtgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Tip 4.1. Enine Dikdörtgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Tip 4.1.1. Baştabanlı Enine Dikdörtgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 39 (Lev. 33-Res. 39)

Env. No: 7-11-79-1486

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Seki

Müze Geliş Şekli: Müze uzmanları tarafından Seki'den getirilmiştir.

Ölçüleri: Yük.: 33 cm, Gen.: 37 cm, Der.: 12 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım, yan silmeler ve baştabanda kırık, çatlak ve aşınmalar mevcuttur. Yüzeyde yer alan figürlerde ciddi aşınma (olasılıkla kazınmış) vardır.

Yüzeyde yer alan atlı figürün, yüz ve vücut yapısı tam olarak görülmemekte, sadece sağ kolu havada, sağ eliyle elinde lobut taşıdığı ve atının üzerinde olduğu kısmen görülmektedir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Ağız kısmı, burun deliği ve burnu üstündeki dizginler belli değildir. Yüz hatları silik olarak görülmektedir. Gövde kısmı kısmen görülen atın, sol ön bacağı ilerde diğer sağ ön bacağı seçilememektedir. Arka iki bacağı hafif

kırılmış, sanki şaha kalkacak gibidir. Atın kuyruğu tam seçilemese de ince ve uzun olduğu kuyruğunun sonu da mısır gibi tasvir edilmiştir.

Yazıt: Baştabanda iki satır yazıt yer almaktadır.

Κλέαρχος Ἑρμαίου Θεῶ

2 Κακάσβ(ω) εὐχήν

Hermaios'un oğlu Klearkhos, adağı Tanrı Kakasbos için (dikti).

Sat. 1: Klearkhos ve Hermaios isimleri için bkz. Colvin 2004, 75; Corsten 2010, 162, 248.

Sat. 2: “C” harfi taş ustası tarafından hatalı olarak “O” kazınmış ve olasılıkla sonradan macunlanmıştır.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: Kütük 1986, 412, Lev. 175, Res. 15; Delemen 1999, 145, no. 187, fig. 15.

Kat. No: 40 (Lev. 33-Res. 40)

Env. No: 4404

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 28 cm, Gen.: 37 cm, Der.: 10 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım ortadan kırılmış ve sağ yarısı yoktur. Ayrıca aynı şekilde alt bölümde hemen hemen ortadan ikiye bölünmüş ve alt tarafı yoktur. Yüzeyde yer alan

atlı figürün diz kapağının üst tarafının aşağısı yok ve atın da yalnızca baş, göğüs, sol bacağı ve sağ bacağının üst kısmı görülebilmektedir. Ayrıca diğer görülen kısımlarda da yer yer çatlaklar ve kırıklar mevcuttur.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları takke şeklinde başa oturtulmuştur.. Alnı oval, gözler ufak ve kısmen belirgin, burun hafif sivri, dudaklar belirsiz ve çene hafif tok bir görünüme sahiptir. Boyun ise uzun ve dar olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde farklı bir lobut (bu lobut daha çok başak şeklinde bir bitkiyi de anımsatmaktadır) bulunmaktadır ve bu lobut yüzeye tam yerleştirilmeye çalışılmıştır. Figür, sol eli belirsiz olup, almış olduğu şekil ile atın dizginlerini tutmuş olduğu söylenebilir. Omuzlar oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir. Ayrıca kolun kıvrımlarında keskin hatlar vardır. Atlı tanrının elbise detayları oldukça nettir. Üzerinde omuzlardan bacağına üstüne kadar inen, dikey yivli bir tunik ve tuniğin üstünde boyundaki çizgisel detaylar ve arkasından savrulan pelerin görülmektedir. Ayrıca bu pelerin omuzlardan da bir fibula benzeri bir obje ile tutturulmuştur. Figürün elbisesi özellikle Romalı bir askerin elbise detaylarını andırmaktadır. Özellikle levhayı yapmış olan kişi elbise üzerinde olabildiğince özenli çalışmıştır. Belinde de ince bir kemer vardır. Belden aşağısı kırıktır.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir; fakat birçok bölgede aşınmaya maruz kalmıştır. Ağız kapalı, burun deliği hafif belirgin, göz ovaldir. Atın dizginleri ise fazla belirgin değildir. Atın yeleleri kalın bir hatla belirtilmeye çalışılmıştır. Aşağı bölümde atın yalnızca göğüs bölümü ve ön ayakları görülebilmektedir. Göğsünü ileri doğru atmış olan atın, sol ayağı havada ve ileri doğru dörtlüyle koşar vaziyette olduğunu göstermektedir. Sağ bacağı ise kısmen görülebilmekte ve bu bacağın da ileri doğru hareketlenmiş olduğu söylenebilir. Bu durum atın hareket halinde olduğunu göstermektedir ve sanatçı bu durumu oldukça güzel aktarmıştır.

Yazıt: Üst kısımda yazıtı var; ancak yazıt okunamıyor.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: -

Kat. No: 41 (Lev. 34-Res. 41)

Envanter No: 4551

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 37 cm, Gen.: 46 cm, Der.: 13 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, sağ (ciddi kırıklar) ve sol yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar (özellikle atlı figürün yüzünde) vardır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları ve yüz detayları belirgin değildir. Çene sivri bir görünüme sahiptir. Boyun ise uzun ve dar olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır ve bu lobut yüzeye tam yerleştirilmeye çalışılmıştır. Figür, sol kolu kısmen belirgin olup, almış olduğu şekil ile atın dizginlerini tutmuş olduğu söylenebilir. Omuzlar oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir. Ayrıca kolun kıvrımlarında keskin hatlar vardır. Atlı tanrının elbise detayları oldukça nettir. Üzerinde dirseklerini de örten yarım kollar, omuzlardan diz kapağının üstüne kadar inen, dikey yivli bir tunik ve tuniğin üstünde göğsüne kıvrımlı olarak dökülmüş olan çizgisel detaylar ve arkasından savrulan pelerin görülmektedir. Özellikle levhayı yapmış olan kişi elbise üzerinde olabildiğince özenli çalışmıştır. Belinde de kısmen belirgin ince bir kemer vardır. Ayağında ise çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle ne giydiği belli değildir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir. Ağzı yarım açık, burun deliği hafif belirgin, göz badem şeklindedir. Atın dizginleri ise son derece kalın ve özenle yapılmıştır. Atın yeleleri kalın çizgilidir. Gövde kısmı

keskin hatlara sahip olup, oldukça geniş yapılmıştır. At, atlı figüre göre kısmen küçüktür. Bacak kısımları ise önde arkaya göre daha incedir. Ayrıca bacaklarda yoğun olarak oval geçişler görülebilmektedir. Ayrıca oldukça kısa boyutlarda yapılmıştır. Ön bacakların her ikisi de ileri doğru havada görülmekte ve dörtnala koşar vaziyettedir. Atın toynakları kısmen belirgin olarak yapılmıştır. Atın kuyruğu, oldukça ince, kısa ve geçiş oval olarak tasvir edilmiştir.

Yazıt: Baştabanda iki satır yazıt yer almaktadır.

Θεῶ Κακάσβω [ca. 4]ONMO

2 [ca. 2]H (εὐχ)ήν

[---] adağı Tanrı Kakasbos için (dikti).

Sat. 1: Birinci satırdaki ikinci “O”, tam olarak okunamamaktadır. “Θ” olma olasılığı da vardır.

Sat. 1-2: Yazıtın farklı bir okunuşu için bkz. Delemen 1999, 136, no. 154, pl. 12a.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: Delemen 1999, 136, no. 154, pl. 12a.

Tip 4.1.2. Baştabansız Enine Dikdörtgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 42 (Lev. 36-Res. 42)

Env. No: 4018

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 39 cm, Gen.: 32 cm, Der.: 7 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda (sol üst köşe kırık), yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürün, yüzü ve vücudu $\frac{3}{4}$ oranında sola doğru dönük olarak işlenmiştir. Atlı figür daha çok kompozisyonda var olan karşısındaki kadın figürüne odaklanmış olarak tasvir edilmiş, yüzünün ve vücudunun izleyiciye dönük olması ile bir zıtlık içinde kompozisyonda verilmiştir. Saçlar takke şeklinde başa oturtulmuş ve ense hizasına kadar gelmektedir. Yüz detayları aşınmadan dolayı belirsizdir. Çene oldukça tok görünümde olup, boyun kısa ve geniş olarak yapılmıştır. Sağ elini ileri doğru hafif bükerek açmıştır ve elinde bir lobut bulunmaktadır. Figürün sol kolu hafif belirgin olup, atın dizginlerini tutmaktadır. Atlı tanrının elbise detayları aşınmadan dolayı oldukça belirsizdir. Vücudu oldukça iri ve kaslı yapılmıştır. Ayağı oldukça aşınmıştır ve bu yüzden ayağında ne giydiği belirgin değildir. Figür son derece kalın hatlara sahip olup, var olan detaylarında aşınmasından dolayı genel anlamda ikonografik olarak belirsizlikler oldukça fazladır.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları kısmen belirgindir. Ağız açık, burun deliği ve göz detayları belirsizdir. Atın dizginleri ise kalın ve özenle yapılmıştır. Atın yeleleri belirgin değildir. Gövde kısmı oval ve normal boyutlarda yapılmıştır. Atın gövdesinin üstünde eyer ayrıntılarını kısmen görebilmekteyiz. At, atlı figüre göre kısmen küçüktür. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadır. Atın bacakları oldukça kalın boyutlarda yapılmış ve bu durum atın hantal bir görünüme sahip olmasına neden olmuştur. Ayrıca bacaklarda oval geçişler görülebilmektedir. Sağ ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın kuyruğu, oldukça kalın ve uzun, mısır püskülü gibi çizgilerle verilmiştir.

Kadın figürü, atlı tanrıya doğru yönelmiş, yüzü ve vücudu $\frac{3}{4}$ oranında hafif sağa dönük, ayakları ise cepheden tasvir edilmiştir. Saç ve yüz detayları aşınmadan dolayı oldukça belirsizdir. Boyun oldukça aşınmış, vücudu ise ince ve geriye doğru

bükülmüştür. Kollarını yukarıya doğru kaldırmış olan figürün karşısındaki figürü görmesinden kaynaklı, hayret duygusu geriye doğru bükülmesi ve kollarını kaldırmış olmasından anlaşılabilir. Figürün elbise detayları belirsizdir; ancak alt kısımda ayaklarının kapalı olarak tasvir edilmişinden bir khiton giymiş olması muhtemeldir. Ayrıca ayakları altında olasılıkla bir seki yer almaktadır ve bu sekinin üzerinde durduğu ayrıntılardan anlaşılabilir. Kadın figürün arkasında 2 ayaklı bir masa veya 2 ayak üzerinde duran farklı bir nesne vardır. Aşınmaların yoğun olmasından kaynaklı ikonografik olarak belirsizlikler oldukça yoğundur.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: -

Kat. No: 43 (Lev. 36-Res. 43)

Env. No: 4401

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 26 cm, Gen.: 31 cm, Der.: 6 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, sağ ve sol yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürün, yüzü ve vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saç ve yüz detayları fazla belirgin değildir. Yalnızca çizgisel detaylardan sivri bir burun ve yine sivri bir çene yapısına sahip olduğu anlaşılmaktadır. Boyun kısmı oldukça uzun ve incedir. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün elinde ince

bir lobut görülmektedir. Figürün sağ eli ve lobutu oldukça aşınmıştır. Figürün, sol eli ise hemen hemen hiç görülememektedir. Bazı çizgisel detaylardan sol eli ile atın dizginlerini tuttuğu anlaşılmaktadır. Atlı tanrının elbise detayları kısmen belirgindir ve olasılıkla bir tunik ve tunik üzerine boynun alt kısmında görülen “v” yakalı bir pelerin giymiş olduğu söylenebilir. Ayak detayları hafif belirgin olup, oldukça ince uzun yapıldığı söylenebilir. Ayağında ne giydiği çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle belirgin değildir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları belirgin değildir. Yalnızca ince bir çizgiyle dizginleri belirginleştirilmiştir. Atın yeleleri ise çizgisel detaylardan kısmen anlaşılmakta olup, kalın bir hatla verilmiştir. Gövde kısmı aşınmalardan dolayı kısmen belirgin olup, bazı görülebilen detaylardan geniş ve oval hatlara sahip olduğu söylenebilir. Bacak kısımları ise önde, arkaya göre daha incedir. Sol ön bacağı ileri doğru hareketlenmiş ve havadadır. Böylece atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın sol ön bacağındaki kıvrım özensiz bir işçilikle ve anatomik yapısına uygun değildir. Atın kuyruğu oldukça fazla tahrip olduğu için görülememektedir.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: -

Tip 4.2. Boyuna Dikdörtgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Tip 4.2.1. Baştabanlı Boyuna Dikdörtgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 44 (Lev. 38-Res. 44)

Env. No: 4-11-79-1483

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Seki

Müze Geliş Şekli: Müze araştırmacıları tarafından Seki'den getirilmiştir.

Ölçüleri: Yük.: 34 cm, Gen.: 32 cm, Der.: 13 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım tamamen kırık, baştaban, yüzey ve yan silmelerde yer yer kırık ve aşınmalar mevcuttur.

Atlı figürün, vücudu $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Figürün sağ omuza kadar yüzey kırıktır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün elinde olasılıkla bir lobut vardır; ancak lobut görülmemekte, yalnız sağ kolunun şekli bilinen örneklerle aynıdır. Kolu oldukça fazla tahrip olmuştur. Figürün, sol kolunun çok az bir detayı görülmekte ve olasılıkla bilinen örneklerdeki gibi atın dizginlerini tutmaktadır. Atlı figür fazla tahribe uğradığı için elbise detayları hemen hemen hiç görülmemektedir. Alt kısımda yalnızca ayak detayı hafif bir şekilde görülmektedir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın sadece ayak ve gövde bölümü görülmekte; ancak onlarda çok fazla tahrip olmuştur. Görülen bazı detaylarda, at ol bacağını havaya kaldırmış ve hareket halindedir. Diğer bacaklar çok fazla tahrip olmuştur. Atın gövdesi yine aynı şekilde aşırı tahrip nedeniyle belirgin değildir. Atın kuyruğu ise yüzeyde hiç görülmemektedir.

Yazıt: Baştabanda üç satır yazıt yer almaktadır.

[Θ]εῶ Κακάσβω

2 Ἡρακλέων

[εὐ]χίην

Herakleon, adağı Tanrı Kakasbos için (dikti).

Sat. 1: Herakleon ismi için bkz. Corsten 2010, 203-204.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: Kütük 1986, 411, Lev. 174, Res. 12; Delemen 1999, 144, no. 186.

Kat. No: 45 (Lev. 38-Res. 45)

Env. No: 3-1-80-1493

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 37 cm, Gen.: 38 cm, Der.: 9 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım tamamen kırık, sağ ve sol yan silme de kırık ve aşınmalar, baştabanın sağ ve sol yanlarında kırıklar, yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınma ve yer yer çatlaklar mevcuttur.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saç ve yüz detayları belirgin değildir. Çene hafif tok görümlü boynu, uzun ve incedir. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elindeki lobut görülememekte; ancak bir lobut taşıdığı hareketinden anlaşılmaktadır. Figürün, sol eli seçilememektedir; ama atın dizginlerini tuttuğu hissedilebilir. Sağ koldaki hafif belirgin detaylardan özensiz şekilde yapıldığı görülmektedir. Görülen sağ kolun kıvrımında keskin geçiş vardır. Atlı tanrının elbise detayları seçilememektedir. Ayağındaki detaylar belirgin değildir. Bu yüzden çizme giyip giymediği belli değildir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları neredeyse tamamen tahrip olmuştur. Dizginleri hafif belirgindir. Atın boyun kısmı oldukça özensiz ve anatomik yapısına uygun olmayıp oval biçimde aşağı doğru eğilmiştir. Atın yeleleri belirgin değildir. Gövde kısmı hafif oval ve oldukça geniş yapılmıştır. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıkta yapılmıştır. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Yalnız, burada atın sol ön bacağının büküldüğü yer kırık olduğu için keskin ya da oval geçiş belirgin

değildir. Atın kuyruğu, uzun ve kalın olup, oldukça oval geçişli ve yarıya kadar düz bir şekilde indikten sonra hafif belirgin çizgisel detaylardan kuyruğun son kısımları mısır püskülü gibidir. Burada kuyruk özenle yapılmış; ancak atın proporsiyonunu bozan bir özellik söz konusudur.

Yazıt: Baştabanda dört satır yazıt yer almaktadır.

[ca. 6-7] IOΣ [ca. 6-7]

2 ΔIE [ca. 10-12]

[ca. 5-6]Λ [ca. 7-8]

4 [ca. 10-12]H (ca. 1-2)

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: -

Kat. No: 46 (Lev. 39-Res. 46)

Env. No: 5143

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 38 cm, Gen.: 28 cm, Der.: 18 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, sağ ve sol yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürün, yüzü ve vücudu cepheden tasvir edilmiş olup, atının önünde ve ayakta tasvir edilmiştir. Saç detayı belirgin değildir. Gözler ufak ve yuvarlak, burun hafif sivri, dudaklar hafif kazıma yapılarak belirginleştirilmeye çalışılmıştır. Çene sivri bir görünüme sahiptir. Boyun ise uzun ve dar olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır. Figürün sol kolu kısmen belirgindir. Omuzlar oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir. Ayrıca sağ kolda keskin, sol kolda oval kıvrımlı hatlar vardır. Atlı tanrının elbise detayları oldukça nettir. Üzerinde dirseklerini de örten yarım kollu, omuzlardan diz kapağının üstüne kadar inen, dikey yivli bir tunik ve tuniğin üstünde göğsünü kapatan “u” şeklinde pelerin detayı görülmektedir. Özellikle levhayı yapmış olan kişi elbise üzerinde olabildiğince özenli çalışmıştır. Ayağında ise çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle ne giydiği belli değildir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları oldukça hasar görmüştür. Atın dizginleri hafif belirgindir. Atın yeleleri belirgin değildir. Gövde kısmı genel olarak oval geçişlere sahip olup, normal boyutlarda yapılmıştır. At, atlı figüre göre kısmen küçüktür. Bacak kısımları ise önde oldukça aşınmaya maruz kalmış ve seçilebilen detaylardan oldukça ince ve arka bacaklar ile hemen hemen aynı boyutlardadır. Sağ bacağı yere basan atın, sol ön bacağı belirsizdir. Atın kuyruğu, ince, uzun ve oval geçişlidir.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: -

Tip 4.2.2. Baştabansız Boyuna Dikdörtgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 47 (Lev. 41-Res. 47)

Env. No: 2279

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 43 cm, Gen.: 30 cm, Der.: 10 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım tamamen kırık, sağ ve sol yan silme de kırık ve aşınmalar, baştaban mevcut olmayıp, alt bölümde kırıklar ve çatlaklar, yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınma, yer yer çatlaklar ve bazı yerlerde bilinçli kazımalar mevcuttur.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçlarının olduğu bölüm tahrip olmuştur. Gözleri badem şeklinde işlenmiştir. Burnu hafif aşınmış, oldukça büyük ve kalın, dudakları yine aşınmaya maruz kalmış; ama küçük detaylardan hafif dolgun olduğu söylenebilir. Çene tok görümlü, boyun kısmı oldukça kısa ve geniş olup, sanki baş gövdeye oturmuş gibidir. Sağ eli çok fazla tahribata uğramış; ama bazı detaylardan elini yukarı doğru yönlendirip, bir lobut tuttuğu anlaşılmaktadır. Elindeki lobut, fazla hasar görmüştür. Figürün, sol eli de aynı şekilde fazla aşınmış ve detaylar fazla belirgin değildir. Atın dizginlerinin ayrıntıları hafif belirgin olması nedeniyle bu eliyle de atın dizginlerini tuttuğu anlaşılabilir. Atlı tanrının elbise detayları, hafif belirgin olup, üzerinde bir tunik olduğu ve tuniğin figürün hareketinden kaynaklı kıvrımları olduğu anlaşılmaktadır. Aşağı bölümde bilek ile dizin tam ortasındaki çizgisel detaylardan bir çizme giymiş olma olasılığı yüksektir. Figürün ayak kısmı oldukça uzun yapılmıştır.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları kısmen belirgindir. Ağız ve dizginler kazıma detaylardan hafif belirgin, diğer yüz detayları belirsizdir. Atın yeleleri de aynı şekilde belirsizdir. Gövde kısmı oldukça küçük ve özensiz tasvir edilen atın, yüzeye zorlanarak sıkıştırılmasından kaynaklı proporsiyon bozukluklarına sebep olmuştur. Bacak kısımları ise önde ve arkada aynı boyutlarda ve kalınlıkta olduğu görülmektedir. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın

hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Yalnız, burada atın sol ön bacağı yüzeye sıkıştırılmaya çalışılmış ve diğer bacalarında hantal ve yüzeye sıkıştırılma kaygısından dolayı sanatçı tarafından vücut anatomisine uygun değildir. Atın kuyruğu, oldukça kısa olup, hafif oval geçişli ve yüzeye zorlanarak sıkıştırılmıştır. Burada kuyruk özensiz yapılmış ve oldukça kısa görünümüyle atın vücut yapısına uygun değildir.

Yazıt: Adak stelinde yüzey içerisinde yazıt vardır; ancak okunamıyor.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: -

Tip 5. Kareye Yakın Dörtgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Tip 5.1. Boyuna Kareye Yakın Dörtgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 48 (Lev. 43-Res. 48)

Env. No: 10-11-79-1489

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Seki

Müze Geliş Şekli: Müze uzmanları tarafından Seki'den getirilmiştir.

Ölçüleri: Yük.: 36 cm, Gen.: 34 cm, Der.: 10 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım, yan silmeler, baştaban, yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınma ve yer yer çatlaklar mevcuttur. Baştabanın sağ alt köşesinde kırıklar vardır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları ense hizasında geriye doğru kalın çizgilerle tasvir edilmiş, yanlarda kulaklar hafif belirgin, gözleri yuvarlak, burnu özenli ve yüze uygun, dudakları çok küçük, çene sivri olup, boyun kısmı vücut proporsiyonlarına uygun yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır ve bu lobut yüzeye kusursuz şekilde tam yerleştirilmiştir. Sağ kol oldukça ince ve özensiz, figürün, sol kolu tam olarak görülme de atın dizginlerini tutar pozisyonudur. Atlı tanrının elbise detayları, oldukça belirgin olup, üzerinde bir tunik vardır. Bu tuniğin kol kısımları yarım kollu ve “v” yakaya sahip olup, göğüs kafesine kadar inmektedir. Belinde bir kemer ve kemerin alt bölümü ince bir işçilikle dikey ve çapraz şekilde çizgilere sahiptir. Figürün ayağında tam seçilmese de diz altındaki izlerden bir çizme giymiş olduğu söylenebilir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları kısmen belirgindir. Ağız kısmı ve burun deliği aşınmıştır. Burnu üstündeki dizginler belirgindir. Göz de aynı şekilde oldukça aşınmıştır. Dizginleri oldukça kalındır. Atın yeleleri çizgisel detaylarla oldukça özenli bir şekilde belirginleştirilmiştir. Gövde kısmı hafif oval şekilde yapılmıştır. Gövde üstünde, binicinin altında yer alan atın eyeri atın gövdesini kapsayacak biçimdedir. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıkta yapılmıştır. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın kuyruğu, uzun ve ince olup, hafif oval geçişli ve $\frac{1}{3}$ 'ü kadarı düz bir şekilde indikten sonra ardından mısır püskülü gibidir. Burada kuyruk özenle yapılmış; ancak atın proporsiyonunu bozan bir özellik söz konusudur.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78)

Kaynakça: Kütük 1986, 412, Lev. 176, Res. 18; Delemen 1999, 135, no. 152.

Kat. No: 49 (Lev. 43-Res. 49)

Env. No: 2227

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 36 cm, Gen.: 33 cm, Der.: 10 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım, sağ ve sol yan silme de hafif kırık ve aşınmalar, baştaban var ve sağ yan kısımda kırıklar, yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınma ve yer yer çatlaklar mevcuttur.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları ortadan ikiye ayrılmış ve enseye kadar inmektedir. Yüz detayları fazla belirgin değildir. Çene tok görümlü boynu ise oldukça geniştir. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elindeki bir lobutu bulunmaktadır. Figür, sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadır. Atlı tanrının elbise detayları belirgin olup, üzerinde bir tunik bulunmakta ve belinde bir kemer yer almaktadır. Kemerin beli sıkmasından kaynaklı, aşağı kısımda figürün elbisesi dalgalı olarak sanatçı tasvir etmeye çalışmıştır. Ayak detayları belirgin olan figürün alt kısımda yer alan çizgisel detaylardan bir çizme giymiş olma olasılığı oldukça yüksektir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları hafif belirgindir. Dizginleri hafif belirgindir. Atın boyun kısmı kısa ve geniş, yeleleri ise kalın çizgili ve geriye doğru yapılmıştır. Gövde kısmı hafif oval ve küçük yapılmıştır. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıkta yapılmıştır. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın sol ön bacağının kıvrımı oldukça oval ve anatomik olarak böyle bir bükülme hatalı olarak aktarılmıştır. Atın kuyruğu, kısa ve ince olup, oval geçişli ve neredeyse yan silme ile birleşmiştir. Atın toynakları belirginleştirilmek istenmiş ve bunlar sanki toynakların olduğu yerlere halkalar yerleştirilmiş gibi durmaktadır.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: -

Kat. No: 50 (Lev. 44-Res. 50)

Env. No: 3730

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 33 cm, Gen.: 20 cm, Der.: 9 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım, sağ yan silme ve baştabanda ciddi kırık ve aşınmalar mevcuttur. Levha tam ortadan kırılmış ve sol yanı bulunmamaktadır. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınma, yer yer çatlaklar da bulunmaktadır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları geriye doğru kalın çizgilerle yapılmıştır. Gözleri pörtlek, burnu ve dudakları oldukça aşınmaya maruz kalmıştır. Çene tok görümlü, boyun kısmı oldukça kısa ve geniş olup, sanki baş gövdeye oturmuş gibidir. Levhanın sol yanının kırık olmasından kaynaklı, sağ eli ve elindeki olası lobutu görülmemektedir. Sol eli de sahnede görülememektedir; ancak atın dizginlerini tutuyor olması muhtemeldir. Atlı tanrının elbise detaylarının bir bölümü belirgin olup, üstünde göbeğine kadar inen “v” yakalı bir pelerin ve tunik (?) olma olasılığı yüksektir. Belinde bir kemer detayı çizgisel ayrıntılardan hafif seçilebilmekte ve daha aşağıda ayağının bir bölümü görülmektedir. Ayağında ne giydiği çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle belirsizdir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları belirgindir. Ağzı açık, gözleri pörtlek, dizginleri ise son derece kalın ve atın yüzünü kaplayacak şekilde detaylı yapılmıştır. Boynu, uzun ve ince yapılmış, yeleleri ise boynu üstünde arkaya doğru kalın çizgilerle verilmiştir. Gövde kısmı, levhanın yarısının kırık olmasından dolayı bilinmemektedir. Bacak kısımları ise yalnızca ön bacakları görülmektedir. Arka bacaklar levhanın kırık olmasından kaynaklı görülememektedir. Sol ön bacağı, ileri doğru hareketlenmiş ve havadadır. Böylece atın hareket halindeymiş gibi olduğu görülmektedir. Atın sol ön bacağı oldukça uzun ve keskin hatlıdır.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78).

Kaynakça: -

Tip 5.2. Enine Kareye Yakın Dörtgen Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 51 (Lev. 46-Res. 51)

Env. No: 1-11-79-1480

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Seki

Müze Geliş Şekli: Müze uzmanları tarafından Seki'den getirilmiştir.

Ölçüleri: Yük.: 33 cm, Gen.: 35 cm, Der.: 13 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım, altta baştaban, yan silmeler ve yüzeyde yer yer aşınmalar, alt sağ köşe ve sağ alt köşede kırıklar mevcuttur.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları ensede hizasında, kulakları örtecek şekilde, ortadan ikiye ayrılmış ve bukleli olarak tasvir edilmiştir. Gözleri badem, burnu yüzü ile orantılı, dudakları hafif dolgun ve yüz yapısına oranla küçük, çene yapısı oldukça tok görünüme sahip olup, boyun kısmı oldukça kısa ve geniştir. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır ve lobutun uç kısmı yüzey ile birleştirilmiştir. Figür, sol eli ile atın dizginlerini tutar şekildedir. Atlı tanrının elbise detayları ise belirgin olup, tunik ve tuniğin üzerine kısa bir pelerin ile boyun kısmını örttüğü çizgisel detaylardan görülebilmektedir. Tuniğin altında ise olasılıkla bir pantolon ve ayaklarında yine çizgisel detaylardan anlaşılacak biçimde bir çizme giydiği görülmektedir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın ağız kısmı, burun deliği ve burnu üstündeki dizginler belirgindir. Gözü belirgin olamayan atın yüzündeki dizginleri oldukça kalındır. Atın yeleleri tam olarak görülmemektedir. Gövde kısmı hafif oval ve geniş yapılmıştır. At, atlı figüre göre daha küçük, bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıkta yapılmıştır. Ön sol bacağın havada ve öne doğru yapılmış olması atın hareket halinde olduğunu göstermektedir. Atın kuyruğu, uzun ve kalın olup, hafif oval geçişli ve kalın çizgilerle tasvir edilmiştir.

Yazıt: Baştabanda iki satır yazıt bulunmaktadır.

Ἀρτέμων β' Μελεάγρο[υ]

2 Θεῶ Κακάσβω εὐχ[ήν]

Meleagros'un oğlu olan Artemon oğlu Artemon, adağı Tanrı Kakasbos için (dikti).

Sat. 1: Artemon ve Meleagros isimleri için bkz. Corsten 2010, 74-76, 288.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: Kütük 1986, 410, Lev. 173, Res. 9; Delemen 1999, 133, no. 145.

Kat. No: 52 (Lev. 46-Res. 52)

Env. No: 4498

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Oenoanda

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 36 cm, Gen.: 38 cm, Der.: 9 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, sağ ve sol (özellikle sol yan silmede) yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları takke şeklinde başa oturtulmuş ve geriye doğru kazıma detaylarla belirginleştirilmiştir. Alın oval, gözler ufak ve kısmen belirgin, burun neredeyse belirsiz bir nokta şeklinde, dudaklar hafif kazıma detayla belirginleştirilmiş ve çene hafif tok bir görünüme sahiptir. Boyun ise kısa ve geniş olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır ve bu lobut yüzeye tam yerleştirilmeye çalışılmıştır. Figürün parmakları oldukça belirgin şekilde yapılmıştır. Figür, sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadır. Omuzlar oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir. Ayrıca kolun kıvrımlarında keskin hatlar vardır. Atlı tanrının elbise detayları oldukça nettir. Üzerinde kollu ve omuzlardan bacağına kadar inen bir tunik ve tuniğin üstünde boyundan, göbeğine kadar inen “v” yaka bir pelerin vardır. Özellikle levhayı yapmış olan kişi elbise üzerinde olabildiğince özenli çalışmıştır. Ayağındaki çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle ne giydiği fazla belirgin değildir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir. Ağzı yarım açık, burun deliği hafif belirgin, göz badem şeklindedir. Atın dizginleri

ise son derece kalın ve özenle yapılmıştır. Atın yeleleri kalın çizgisel detaylarla tıpkı atlı figürün saçları gibidir. Gövde kısmı oval ve normal boyutlarda yapılmıştır. At, atlı figüre göre kısmen küçüktür. Bacak kısımları ise önde arkaya göre daha incedir. Ayrıca bacaklarda hem oval hem de keskin geçişler görülebilmektedir. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın toynakları oldukça belirgin olarak yapılmıştır. Atın kuyruğu, oldukça ince, uzun ve geçiş oval olarak verilmiştir.

Yazıt: Baştabanda iki satır yazıt yer almaktadır.

Πολέμων Διογένο(υ)ς

2 Κακάσβω εὐχίην

Diogenes'in oğlu Polemon, adağı Kakasbos için (dikti).

Sat. 1: Diogenes ve Polemon isimleri için bkz. Colvin 2004, 74, 82; Corsten 2010, 130-132, 370.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: Bean 1956, 142-143, fig. 2; Kütük 1986, 411, Lev. 175, Res. 14¹¹⁸; Bellefonds 1992, 1082, no. 3, pl. 720; Delemen 1999, 134, no. 147¹¹⁹.

Tip 6. Kare Formlu Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 53 (Lev. 48-Res. 53)

Env. No: 4550

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

¹¹⁸ S. Kütük, müze envanterinde 4498 nolu eseri, 6-11-79-1485 nolu eser olarak yayınlamıştır. Bkz. Kütük 1986, 411, Res. 14.

¹¹⁹ İ. Delemen, müze envanterinde 4498 nolu eseri, 1.10.74.1106 nolu eser olarak yayınlamıştır. Bkz. Delemen 1999, 134.

Müzeye Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 34 cm, Gen.: 34 cm, Der.: 10 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, sağ ve sol yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak işlenmiştir. Saçları takke şeklinde başa oturtulmuş ve geriye doğru kazıma detaylarla belirginleştirilmiştir. Alnı oval, gözler ufak ve kısmen belirgin, burun hafif sivri, dudaklar belirsiz ve çene hafif tok bir görünüme sahiptir. Boyun ise kısa ve geniş olarak yapılmıştır. Sağ elini yukarıya doğru kaldırmış olan figürün, elinde bir lobut bulunmaktadır ve bu lobut yüzeye tam yerleştirilmeye çalışılmıştır. Figürün parmakları oldukça belirgin şekilde yapılmıştır. Figür, sol eli belirsiz olup, almış olduğu şekil ile atın dizginlerini tutmuş olduğu söylenebilir. Omuzlar oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir. Ayrıca kolun kıvrımlarında keskin hatlar vardır. Atlı tanrının elbise detayları oldukça nettir. Üzerinde kollu ve omuzlardan bacağına üstüne kadar inen bir tunik ve tuniğin üstünde boyundan, göbeğine kadar inen “v” yaka ve omuz üstünde de detayları görülen bir pelerin vardır. Özellikle levhayı yapmış olan kişi elbise üzerinde olabildiğince özenli çalışmıştır. Ayağındaki çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle ne giydiği fazla belirgin değildir.

At, yandan tasvir edilmiştir. Atın yüz detayları oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir. Ağız yarım açık, burun deliği hafif belirgin, göz badem şeklindedir. Atın dizginleri ise son derece kalın ve özenle yapılmıştır. Atın yeleleri kalın çizgisel detaylarla tıpkı atlı figürün saçları gibidir. Gövde kısmı oval ve normal boyutlarda yapılmıştır. At, atlı figüre göre kısmen küçüktür. Bacak kısımları ise önde arkaya göre daha incedir. Ayrıca bacaklarda hem oval hem de keskin geçişler görülebilmektedir. Sol ön bacağın ileri doğru hareketinden atın hareket halindeymiş gibi olduğunu görmekteyiz. Atın toynakları oldukça belirgin olarak yapılmıştır. Atın kuyruğu, oldukça ince, uzun ve geçiş oval olarak verilmiştir.

Yazıt: Baştabanda iki satır yazıt yer almaktadır.

Θόας Διογένε(υ)ς

2 Θεῶ [ca. 2]ΘΟΥ εὐχίην

Diogenes'in oğlu Thoas, adağı tanrı [---] için (dikti).

Sat. 1: Thoas ve Diogenes isimleri için bkz. Colvin 2004, 74; Corsten 2010, 130-132, 219.

Sat. 2: Yazıtın farklı bir okunuşu için bkz. Delemen 1999, 133-134.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1999, 78), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: Delemen 1999, 133-134, no. 146, pl. 11c.

3.2.DİOSKURLAR VE TANRIÇA

Tip 1. Kemerli Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

Tip 1.1. Üst Bitimde Kemerli Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 54 (Lev. 50-Res. 54)

Env. No: 3117

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Yayla Karaçulha

Müzeye Geliş Şekli: Müze araştırmacıları tarafından Yayla Karaçulha'dan getirilmiştir.

Ölçüleri: Yük.: 35 cm, Gen.: 35 cm, Der.: 13 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürlerin, yüzleri belirgin olmadığı için cepheden mi yoksa yandan mı yapıldıkları belirgin değildir. Vücutları $\frac{3}{4}$ oranında sağa ve sola dönük olarak tasvir edilmiştir. Saç ve yüz detayları belirgin değildir. Boyunlar da aynı şekilde belirsizdir. Atlı figürlerin kol detayları kısmen belirgin olup, soldaki atlı figür sol eli ile sağdaki atlı figür ise sağ eli atlarının dizginlerini tutmaktadırlar. Atlı figürlerin elbise detayları belirsizdir. Ayaklarında ne giydikleri çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle belirgin değildir. Yüzeyde yer alan figürlerde belirsizlikler yoğun olup, ciddi aşınmalar mevcuttur.

Tanrıça cepheden tasvir edilmiş olup, her iki yanında Atlı Dioskurlar yer almakta ve ayakta yüksek bir seki üzerinde dururken, sahnenin merkezinde tasvir edilmiştir. Saç, yüz ve boyun detayları belirsiz, başında bir örtü ve bu örtü özensiz işçilikten dolayı kemerli bir niş gibi görünmektedir. Tanrıçanın üzerindeki elbise fazla belirgin değildir. Yalnızca boynunun alt kısmında yer alan “u” yaka kabartması görülen olasılıkla da bir khiton ve onunda üzerine bir manto giymiştir. Tanrıçanın elbise altında çizgisel detaylardan ayakları kısmen görülebilmektedir; ancak ayağında ne giydiği belirgin değildir.

Atlar yandan tasvir edilmiştir. Yüzeyde yer alan figürler içerisinde en çok atlar aşınmaya maruz kalmışlardır. Bu doğrultu da atların yalnızca silüetleri belirgindir. Atlar oldukça küçük yapılmış olup, gövdeleri çok küçük, bacakları oldukça ince ve keskin geçişli vücut uzuvları görülmektedir. Atların sahnedeki en belirgin durumları sağdaki atın sağ bacağı ve soldaki atın da sol bacağı tanrıçanın üzerinde bulunduğu sekiye doğru uzatmalarıdır. Bu durum atlı figürlerin atları tanrıçaya doğru yönettiklerini ve kompozisyonda bütün ilginin tanrıçaya yönelik olduğunu göstermektedir. Atların kuyrukları ise özellikle solda görülen atın kuyruk detayından anlaşılmaktadır. Kuyruklar, ince, uzun ve düzdür. Ayrıca kuyruklar neredeyse yüzey ile birleşmiştir.

Yazıt: Baştabanda tek satır yazıt yer almaktadır. Adayan kişinin adının anılmaması sıra dışıdır.

Διοσκόροις εὐχὴν

Dioskurlar için adağı (dikti).

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1995, 305), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: -

Tip 1.2. Baştabandan İtibaren Kemerli Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 55 (Lev. 52-Res. 55)

Env. No: 5159

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 30 cm, Gen.: 34 cm, Der.: 4.5 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürlerin, yüzleri cepheden, vücutları ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa ve sola dönük olarak işlenmiştir. Sol da yer alan atlı figür atın üzerinde ayakta, sağdaki atlı figür ise otururken tasvir edilmiştir. Saç ve yüz detayları belirgin değildir. Çeneler tok görünümde olup, boyunlar ise oldukça kısa ve dar olarak yapılmıştır. Atlı figürlerin kolları oldukça aşınmıştır. Ancak, atların dizginlerini tuttukları hafif de olsa belirgindir. Atlı figürlerin elbise detayları da oldukça aşınmıştır. Bu yüzden belirgin değildir. Figürlerden sol da yer alanın ayak detayları sağdaki figüre göre daha iyi

korunmuştur. Ancak buna rağmen ayaklarında ne giymiş olabilecekleri ile ilgili çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle tam anlaşılammaktadır.

Tanrıça cepheden tasvir edilmiş olup, her iki yanında Atlı Dioskurlar yer almakta ve ayakta bir seki üzerinde dururken, sahnenin merkezinde tasvir edilmiştir. Saç, yüz ve elbise detayları belirsizdir. Ancak, tanrıçanın ayakları oldukça ince bir şekilde kısmen görülebilmektedir. Başının üstünde kemerin tam altında kısmen detayları görülebilen büyük bir hilal bulunmaktadır.

Atlar yandan tasvir edilmiştir. Atların yüz detayları belirsizdir. Atların dizginleri ise kısmen belirgindir. Atların yeleleri, atların üzerindeki eyer detayları belirsiz, gövde kısımları oldukça oval geçişli ve basit işçilikle yapılmıştır. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadırlar. Bacaklarda hem keskin hem oval geçişler görülebilmektedir. Ayrıca bacaklar oldukça uzundur. Sağdaki atın sağ bacağı ve soldaki atın sol bacağı havada olup, ortada yer alan tanrıçaya doğru ayaklarını kaldırmışlardır. Bu durum atlı figürlerin atları tanrıçaya doğru yönelttiklerini ve kompozisyonda bütün ilginin tanrıçaya yönelik olduğunu göstermektedir. Atların kuyrukları, son derece özensiz yapılmış ve kısmen belirginleştirilmiştir.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1995, 305).

Kaynakça: -

Tip 1.3. Sivri Kemerli Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 56 (Lev. 54-Res. 56)

Env. No: 2428

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müzeeye Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 32 cm, Gen.: 34 cm, Der.: 9.5 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, sağ ve sol yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürlerin, yüzü cepheden, vücutları ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa ve sola dönük olarak işlenmiştir. Saçlar, kalın çizgili detaylarla verilmiş olup, geriye doğru takke şeklinde başa oturtulmuştur. Yüz detayları, gözler badem, burunlar iri, dudaklar soldaki figürde geniş, sağdakinde ise küçüktür. Çeneler tok görünüme sahiptir. Boyunlar ise kısa ve geniş olarak yapılmıştır. Atlı figürlerin kol detayları oldukça özensiz bir işçiliğe sahip olup, sağdaki figür sol kolunu, soldaki figür ise sağ kolunu göbeklerinde tutmaktadır. Eller ve parmaklar oldukça özensiz bir işçiliğe sahiptir. Sağdaki figür sağ eli ile soldaki figür ise sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadırlar. Kollar son derece oval hatlara sahiptir. Atlı figürlerin elbise detayları belirgin olup, üzerlerinde alt tarafı kalın yivlerle belirtilmiş bir tunik, tunik üzerinde ise pek net şekilde görülmesi de omuzlar ile sırtlarını kapatan pelerin giydikleri görülmektedir. Ayaklar oldukça ince ve kısa olup, ayaklarında ne giydikleri belirgin değildir.

Tanrıça cepheden tasvir edilmiş olup, her iki yanında Atlı Dioskurlar yer almakta ve ayakta, sahnenin merkezinde bir seki üzerinde dururken tasvir edilmiştir. Saç detayı belirsiz ve başında bir örtü bulunmaktadır. Tanrıçanın yüz detayları belirgin olup, gözler badem, burun uzun ve ince, ağız küçük, dudaklar hafif dolgun, çene ise hafif sivri görünümündedir. Boynu uzun ve ince olup, üzerindeki elbise belirgindir. Üzerinde ayaklarını da kapatacak biçimde yapılmış bir khiton giymiştir. Tanrıçanın khitonuna ait izler boyun altındaki elbise detayından ve bacaklarını kapatan dikey yivli elbise detaylarından görülebilmektedir. Başındaki örtü beline kadar inmekte ve bel hizasında önden birleştirilmiştir. Ayakları elbise altında kısmen görülebilmektedir.

Atlar yandan tasvir edilmiştir. Atların yüz detayları belirgindir. Bu doğrultuda atların gözleri, sağdaki atın enine, soldaki atın dikine bademdir. Ağızları yarım açık,

burun delikleri belirsizdir. Atların dizginleri ise kalın çizgilidir. Atların yeşelleri kalın çizgisel detaylarla işlenmiştir. Atların gövdesi üzerinde yer alan eyer ayrıntıları fazla belirgin değildir. Gövde de oval geçişler yanı sıra keskin hatlarda göze çarpmaktadır. Bacak kısımları önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadırlar. Fakat genel anlamda atların bacakları oldukça incedir. Sağdaki atın sağ bacağı ve soldaki atın sol bacağı havada olup, sahneye hareket kazandırmışlardır. Atlı figürlerin atları ortada yer alan tanrıçaya doğru yönlendirmeleri, kompozisyonda bütün ilginin tanrıçaya yönelik olduğunu göstermektedir. Atların toynakları çizgisel detaylarla belirginleştirilmiştir. Atların kuyrukları ise oldukça sade bir işçilikle uzun ve ince hatlıdır.

Yazıt: Yüzeyde bir (atların bacakları arasında ve tanrıçanın ayakları altında) baştabanda iki olmak üzere toplam üç satır yazıt yer almaktadır.

Διοσκόροις

2 Ποπαῖος εὐχὴν

Popaios, adağı Dioskurlar için (dikti).

Sat. 1: Yüzey içerisine yazıt aşağıdaki şekilde yayılmıştır.

Δι ροι

οσ κο ς

Sat. 2: Popaios ismi için bkz. Corsten 2010, 374.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1995, 305), harf karakterleri uyarınca MS 2. - 4. yüzyıl (Delemen 1995, 307).

Kaynakça: -

Tip 2. Üçgen Alınlıklı Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

Tip 2.1. Naiskoslu, Üçgen Alınlıklı Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 57 (Lev. 56-Res. 57)

Env. No: 4405

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 36 cm, Gen.: 30 cm, Der.: 15 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, sağ ve sol yan naiskoslarda ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde (sağdaki atın sol bacağı ve soldaki atın sağ bacağı, sağdaki atlı figürün yüzü tamamen ve soldaki atlı figürün yüzünün yarısı kırık) aşınma ve kırıklar vardır.

Yüzeyin üst kısmında yapılmış olan üçgen alınlık içerisinde kanatlarını açmış kartal ve kartala doğru yönelmiş olan yılan, oldukça özenli bir şekilde alınlığa yerleştirilmiştir. Ayrıca yüzeyde tanrıça ve atlı figürlerin üstünde naiskoslara tutturulmuş, kazıma çizgilerle şekillendirilmiş girland ve bu girlandın tam ortasına öküz başı yapılmıştır.

Atlı figürlerin, yüzü cepheden, vücutları ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa ve sola dönük olarak işlenmiştir. Saçlar, solda yer alan figürden anlaşılacağı üzere ensede toplanmıştır ve başında bir tiara (?) vardır. Yüz detayları belirsizdir. Boyunlar ise oldukça kısa ve geniş olarak yapılmıştır. Atlı figürlerin kol detayları oldukça özenli bir işçiliğe sahip olup, sağdaki figür sağ sol kolunu, soldaki figür ise sağ kolunu aşağı doğru sarkıtmıştır. Eller ve parmaklar oldukça özenlidir. Sağdaki figür sağ eli ile soldaki figür ise sol eli ile atın dizginlerini tutmaktadırlar. Kollar son derece oval hatlara sahiptir. Atlı figürlerin elbise detayları son derece özenli bir işçilikle yapılmış, üzerlerinde bir tunik, tunik üzerinde ise daha net şekilde görülebilen ve omuzlar ile sırtlarını kapatan yakalı pelerin giymişlerdir. Ayrıca bellerinde kalın bir kemer de vardır. Ayaklar da keskin geçişler vardır. Ayaklarında çizgisel detaylardan anlaşılacağı kadarıyla bilek üstünde oldukça uzun çizmelere sahiptirler.

Tanrıça cepheden tasvir edilmiş olup, her iki yanında Atlı Dioskurlar yer almakta ve ayakta dururken, sahenin merkezinde tasvir edilmiştir. Saç detayı belirsiz ve başında bir örtü bulunmaktadır. Tanrıçanın boynu kısa ve geniş olup, üzerindeki elbise belirgindir. Üzerinde ayaklarını da kapatacak biçimde yapılmış bir khiton ve onunda üzerine bir manto giymiştir. Tanrıçanın khitonuna ait izler boyun altındaki elbise detayından ve bacaklarını kapatan dikey yivli elbise detaylarından görülebilmektedir. Manto detayı omuzları kapatan ve sağ elinin manto içinden çıkan detaylarından anlaşılabilir. Bacaklarının hatları son derece ince işçilikle aktarılmıştır. Sağ bacağın dizden kırılmış olan durumu son derece şeffaf elbise detayından görülebilmektedir.

Atlar yandan tasvir edilmiştir. Atların yüz detayları belirgindir. Bu doğrultuda atların ağız yarım açık, burun delikleri belirgin ve gözler bademdir. Kulaklar ise oldukça sivri ve özenli bir işçiliğe sahiptir. Atların dizginleri ise ince çizgildir. Atların yeleleri kalın çizgisel detaylarla verilmiştir. Atların almış olduğu pozisyon gereği atların boyunlarındaki kıvrık hatlar yapan kişi tarafından oldukça başarılı bir şekilde yapılmıştır. Atların gövdesi üzerinde yer alan eyer ayrıntıları sade ve oldukça özenlidir. Gövde de oval geçişler yanı sıra keskin hatlarda göze çarpmaktadır. Bacak kısımları önde arkaya göre biraz daha incedir. Fakat genel anlamda atların bacakları oldukça kalındır. Bu da atların hantal görünmesine neden olmuştur. Sağdaki atın sol bacağı ve soldaki atın sağ bacağı kırıktır. Bu yüzden bu bacakların havada mı yoksa yere basarken mi yapıldığı belirgin değildir. Ancak, atlı figürlerin atları ortada yer alan tanrıçaya doğru yönlendirmeleri, kompozisyonda bütün ilginin tanrıçaya yönelik olduğunu göstermektedir. Atların toynakları çizgisel detaylarla belirginleştirilmiştir. Atların kuyrukları ise yüzeye sığdırılmadığı için havada verilmiş, kuyruklar son derece özensiz ve acemice yapılmıştır.

Yazıt: Yüzey içerisinde sol üst köşede “ΔO”, sağ üst köşesinde ise “N” harfleri yer almaktadır. “Δ” olarak okunan harf yüzeyde yer alan bir kazınma veya işaret, “N” harfi ise küçük harfle yazılmış “v” harfi de olabilir.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1995, 305).

Kaynakça: -

Tip 2.2. Naiskossuz, Üçgen Alınlıklı Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 58 (Lev. 58-Res. 58)

Env. No: 4525

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 20 cm, Gen.: 26 cm, Der.: 2.5 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, sağ yan silmede ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır. Levhanın solunda yer alan üst kısımdan, aşağıya kadar kırık vardır. Özellikle aşağıda baştaban sol bölümü ve sol alt yüzeyde yer alan atın kalça ve arka bacaklarının büyük bir kısmı kırıktır. Tanrıça ile soldaki atının arasından levhaya ikiye kırıktır. Ayrıca levhanın üst kısmından başlayıp kırılan bu bölümde alınlığın orta kısmı ve tanrıçanın başı eksiktir.

Atlı figürlerin, yüzleri cepheden, vücutları ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa ve sola dönük olarak işlenmiştir. Saç ve yüz detayları belirgindir. Saç başa takke gibi ense hizasında yapılmış olup, gözler hafif yuvarlak ve pörtlek, burunlar kalın, dudaklar hafif dolgunur. Çeneler tok görünümde olup, boyunlar ise geniş ve kısa olarak yapılmıştır. Atlı figürlerin yalnızca soldakinin sağ kolu ve sağdakinin sol kolu görünüyor olup, oldukça oval geçişli hatlarda atın dizginlerini tutar vaziyettedir. Atlı figürlerin elbise detayları belirgindir. Üzerlerinde bir tunik, tunik üzerinde ise omuz ve sırtlarını kapatan ve de arkada dalgalı biçimde uçuşan pelerin giymişlerdir. Ayaklar keskin geçişlere sahiptir. Ayaklarında sağdaki atlı figürün çizgisel detayından anlaşılacağı üzere bilek üstüne gelen çizme giymiş oldukları söylenebilir.

Tanrıça cepheden tasvir edilmiş olup, her iki yanında Atlı Dioskurlar yer almakta ve ayakta dururken, sahnenin merkezinde tasvir edilmiştir. Saç detayı belirsiz ve başında bir örtü olup olmadığı görünmemektedir. Tanrıçanın boynunun üst kısmı levhanın kırık olmasından dolayı yoktur. Kol ayrıntıları görülmemektedir. Üzerinde ayaklarını da kapatacak biçimde yapılmış bir khiton ve onunda üzerine bir manto giymiştir. Tanrıçanın khitonuna ait izler bel altındaki dikey kazıma yivlerden anlaşılmaktadır. Manto detayı ise sağ omuzdan sarkıtılıp, boyun ve göbek altından “u” şeklinde yivlerle belirginleştirilmiş, ardından sol omuzu da kapatıp, yine sol omuzunun arkasından sarkıtılmıştır. Ayakları belirsizdir.

Atlar yandan tasvir edilmiştir. Atların yüz detayları belirgindir. Atların ağız yarım açık, burun delikleri belirsiz ve gözler yuvarlaktır. Atların dizginleri ise kalın çizgilerle belirginleştirilmiştir. Atların yeleleri kazıma detaylarla oldukça kalın yapılmıştır. Gövde kısımları keskin geçişlere sahiptir. Ayrıca atların üzerindeki eyer detayları gösterilmiştir. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadırlar. Ayrıca bacaklarda hem keskin hem oval geçişler görülebilmektedir. Sağdaki atın sağ bacağı ve soldaki atın sol bacağı havada olup, ortada yer alan tanrıçaya doğru kaldırmışlardır. Bu durum atlı figürlerin atları tanrıçaya doğru yönelttiklerini ve kompozisyonda bütün ilginin tanrıçaya yönelik olduğunu göstermektedir. Solda yer alan atın kalça, arka sağ ayak ve arka sol ayağın alt kısmı kırılmıştır. Atların toynakları kısmen belirgindir. Atların kuyrukları ise sağ da yer alan atta yalnızca korunmuştur. Bu doğrultuda sağda yer alan atın kuyruğu, kalın başlayıp ince biten, uzun ve düzdür. Ayrıca kuyruk neredeyse yüzey ile birleşmiştir.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1995, 305).

Kaynakça: Delemen 1995, 313, Lev. 4, Res. 16.

Kat. No: 59 (Lev. 58-Res. 59)

Env. No: 5141

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 45 cm, Gen.: 40 cm, Der.: 10 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınma ve çatlamlar vardır.

Atlı figürlerin, yüzleri cepheden, vücutları ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa ve sola dönük olarak işlenmiştir. Saç ve yüz detayları belirgindir. Saç başa takke gibi oturtulmuş, alınlar oval, gözler hafif yuvarlak ve pörtlek, burunlar ince, dudaklar kazıma çizgilerle verilmiştir. Çeneler hafif sivri görünümde olup, boyunlar ise oldukça kısa ve dar olarak yapılmıştır. Atlı figürlerin yalnızca soldakinin sağ kolu ve sağdakinin sol kolu görünüyor olup, oldukça oval geçişli hatlarda atın dizginlerini tutar vaziyettedir. Atlı figürlerin elbise detayları belirgindir. Üzerlerinde bir tunik, tunik üzerinde ise omuz ve sırtlarını kapatan ve de arkada uçuşan pelerin giymişlerdir. Ayaklar keskin geçişlere sahiptir. Ayaklarında çizgisel detaylardan anlaşılacağı üzere bilek üstüne gelen çizme giymiş oldukları görülmektedir.

Tanrıça cepheden tasvir edilmiş olup, her iki yanında Atlı Dioskurlar yer almakta ve ayakta yüksek bir seki üzerinde dururken, sahnenin merkezinde tasvir edilmiştir. Saç ve yüz detayları belirgindir. Saçlar kalın çizgisel detaylarla işlenmiş olup, saç başa takke gibi yerleştirilmiştir. Tanrıçanın gözleri son derece küçük ve yuvarlak, küçük burunlu ve hafif dolgun dudaklara sahiptir. Tanrıçanın boynu uzun ve geniş olup, üzerindeki elbise belirgindir. Kollarını göbek hizasında bağdaştırmıştır. Üzerinde son derece sade boynunu “u” şeklinde saran ve diz kapakları hizasına kadar neredeyse kapatan bir manto giymiştir. Mantonun altında ise muhtemelen bir khiton vardır; ama detayları belirsizdir. Elbise altında sağ kolunun detayları hafif belirgin

olup, bu doğrultuda tanrıça sağ elini büküp göğsüne koyduğu az da olsa detaylardan görülmektedir. Ayakları oldukça ince bir şekilde yapılmıştır.

Atlar yandan tasvir edilmiştir. Atların yüz detayları kısmen belirgindir. Atların ağızı yarım açık, burun delikleri belirsiz ve gözler dikine badem şeklindedir. Atların dizginleri ise kalın çizgilerle belirginleştirilmiştir. Atların yeleleri kısmen kazıma detaylardan seçilebilmektedir. Gövde kısımları keskin geçişlere sahiptir. Ayrıca atların üzerindeki eyer detayları oldukça iyi verilmiştir. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadırlar. Ayrıca bacaklarda hem keskin hem oval geçişler görülebilmektedir. Sağdaki atın sağ bacağı ve soldaki atın sol bacağı havada olup, ortada yer alan tanrıçaya doğru ayaklarını kaldırmışlardır. Bu durum atlı figürlerin atları tanrıçaya doğru yönelttiklerini ve kompozisyonda bütün ilginin tanrıçaya yönelik olduğunu göstermektedir. Atların toynakları kısmen belirsizdir. Atların kuyrukları ise sağ da yer alan atta daha iyi korunmuştur. Bu doğrultuda sağda yer alan atın kuyruğu, kalın, uzun ve dalgalı çizgilere sahiptir. Ayrıca kuyruklar neredeyse yüzey ile birleşmiştir.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1995, 305).

Kaynakça: -

Tip 3. Baştabanı Geniş Olup Üste Doğru Daralan Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 60 (Lev. 60-Res. 60)

Env. No: 5160

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 28 cm, Gen.: 25 cm, Der.: 5 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürlerin, yüzleri ve vücutları cepheden, ayakları ise yandan işlenmiştir. Saç ve yüz detayları fazla belirgin değildir. Saç, başa takke gibi oturtulmuş, alınlar oval, gözler badem, burunlar ve dudaklar belirsizdir. Çeneler oldukça tok görünümde olup, boyunlar ise oldukça kısa ve kalın olarak yapılmıştır. Atlı figürlerin kolları vücuttan kazıma ile ayırıştırmaya çalışılmış ve oldukça basit işçilikle yapılmıştır. Atlı figürlerin elbise detayları kısmen belirgindir. Üzerlerinde bir tunik, tunik üzerinde ise önde göğüs kafesine kadar inen “v” yaka pelerin vardır. Ayaklar keskin geçişlere sahip olup, oldukça ince ve basit işçilikle yapılmıştır. Ayaklarında ne giydiği belli değildir.

Tanrıça cepheden tasvir edilmiş olup, her iki yanında Atlı Dioskurlar yer almakta ve ayakta bir seki üzerinde dururken, sahnenin merkezinde tasvir edilmiştir. Tanrıçanın başının üzerinde Dioskurların da başını saracak şekilde çapraz kasma detaylarla verilmiş uzun, kalın ve kıvrık bir gırlan vardır. Saç detayı belirsiz ve başında bir kalathos vardır. Kol ayrıntıları görülmemektedir. Üzerinde ayaklarını da kapatacak biçimde yapılmış bir khiton ve onunda üzerine bir manto giymiştir. Tanrıçanın khitonuna ait izler bel altındaki dikey ve çapraz kazıma yivlerden anlaşılmaktadır. Manto detayı ise sağ omuz altından sarkıtılıp, göğüs hizasından çapraz olarak sol omuza atılmıştır. Ardından sol omuzdan belinin sol kısmına doğru mantonun detayları dökülmüştür. Ayakları belirsiz olan tanrıçanın ayak kısmında yer alan khitonun detayları iç içe iki kare motifi ile bezenmiştir.

Atlar yandan tasvir edilmiştir. Atların yüz detayları belirsizdir. Yüz yapıları son derece küçük ve acemice yapılmış olan atların dizginleri ve yeleleri ise belirsizdir. Atların üzerindeki eyer detayları kısmen solda yer alan attan belirgindir. Gövdeler kare formunda, bacak-gövde geçişleri keskin ve basit işçilikle yapılmıştır. Bacak

kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadırlar. Ayrıca oldukça uzundur. Sağdaki atın sağ bacağı ve soldaki atın sol bacağı havada olup, ortada yer alan tanrıçaya doğru ayaklarını kaldırmışlardır. Bu durum atlı figürlerin atları, tanrıçaya doğru yönelttiklerini ve kompozisyonda bütün ilginin tanrıçaya yönelik olduğunu göstermektedir. Atların toynakları basit bir kazıma detayla belirginleştirilmiştir. Atların kuyrukları, son derece özensiz yapılmış ve kısmen belirginleştirilmiştir.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1995, 305).

Kaynakça: -

Tip 4. Dikdörtgen Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 61 (Lev. 62-Res. 61)

Envanter No: 1-7-64-13

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 38 cm, Gen.: 56 cm, Der.: 10.5 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda (sol üst köşesi kırık), sol (sol silme boylu boyunca kırık) ve sağ yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürlerin, yüzü $\frac{3}{4}$ oranında sağa ve sola dönük olarak işlenmiştir. Vücutları ise yandan tasvir edilmiştir. Saç ve yüz detayları belirgin değildir. Boyunlar ise ince

ve uzun olarak yapılmıştır. Atlı figürlerin kol detayları oldukça aşınmış olmasına rağmen atlarının dizginlerini tuttukları söylenebilir. Atlı figürlerin elbise detayları kısmen belirgindir. Üzerlerinde olasılıkla bir tunik, tunik üzerinde ise daha net şekilde görülebilen ve omuzları da kapatan yakalı pelerin giymişlerdir. Kollar oval geçişli, ayaklar ise keskin geçişlere sahiptir. Ayaklarında ne giydikleri çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle belirgin değildir.

Tanrıça cepheden tasvir edilmiş olup, her iki yanında Atlı Dioskurlar yer almakta ve ayakta zemine basmış olarak sahnenin merkezinde tasvir edilmiştir. Saç ve yüz detayı belirsiz olan tanrıçanın boyun kısmı da aynı şekilde belirsizdir. Üzerinde ayaklarını da kapatacak biçimde yapılmış bir khiton ve onunda üzerine bir manto giymiştir. Tanrıçanın mantosu her iki omuzu da kapatacak şekilde boyunda “u” biçiminde bir yivden ve sol omuzdan diz kapaklarına kadar inen kazıma ile yapılmış yatay yivlerle işlenmiştir. Diz kapakları hizasından ayaklarına kadar inen khiton ise diz kapaklarının ayrıntısını kısmen gösterecek şekilde hafif şeffaf ve ortada kazıma detaylarla verilmiş dikey yivlerle yapılmıştır. Ayakları ise kısmen görülebilmektedir.

Atlar yandan tasvir edilmiştir. Atların yüz detayları kısmen belirgindir. Soldaki atın yüz detayları sağdaki ata göre daha iyi korunmuştur. Bu doğrultuda atların ağız yarım açık, burun delikleri ve gözler belirsizdir. Atların dizginleri ise kısmen belirgindir. Atların yeleleri yatay kazıma detaylarla oldukça kalın yapılmıştır. Gövde kısmı keskin geçişlere sahip ve geniştir. Ayrıca atların üzerindeki eyer detayları gösterilmiştir. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadırlar. Ayrıca bacaklarda keskin geçişler görülebilmektedir. Sağdaki atın sağ bacağı ve soldaki atın sol bacağı havada olup, ortada yer alan tanrıçaya doğru kaldırmışlardır. Bu durum atlı figürlerin atları tanrıçaya doğru yönelttiklerini ve kompozisyonda bütün ilginin tanrıçaya yönelik olduğunu göstermektedir. Atların toynakları oldukça özenli bir işçilikle yapılmıştır. Atların kuyrukları ise kalın, uzun, dalgalı ve kıvrık çizgili olup, oldukça özenli bir işçiliğe sahiptir. Ayrıca kuyruklar neredeyse yüzey ile birleşmiştir.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1995, 305).

Kaynakça: Delemen 1995, 315-316, Lev. 6, Res. 23.

Kat. No: 62 (Lev. 62-Res. 62)

Env. No: 3634

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 48 cm, Gen.: 61 cm, Der.: 15 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, sağ yan silmede ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır. Levhanın solunda yer alan üst kısım, yüzey, yüzeyde yer alan soldaki atlı figürün üçte ikisi ve baştabanın üçte biri kırıktır.

Atlı figürlerden yalnızca sağdaki figürün tamamı bulunmaktadır. Soldaki atlı figürün olduğu bölüm kırılmıştır. Solda yer alan atlı figürün yalnızca ayak kısmı ve kısmen de bir parça kolu görülmektedir. Sağda yer alan atlı figürün yüzü belirgin olmadığı için cepheden mi yoksa yandan mı yapıldığı belirgin değildir. Vücudu ise yandandır. Saç ve yüz detayları belirgin değildir. Boyunda uzun ve kısmen geniştir. Atlı figürün sol kolu atın dizginini tutmaktadır. Diğer sağ kolu belirsizdir. Atlı figürün elbise detayları kısmen belirgindir. Yakasında yer alan çizgisel detaylardan bir pelerine sahip olduğu ve bu pelerinin omuzları kapatıp beline kadar indiği görülmektedir. Altında da olasılıkla bir tunik olabileceği düşünülebilir. Ayağında ne giydiği çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle belirgin değildir. Yüzeyde yer alan figürlerde belirsizlikler yoğun olup, ciddi aşınmalar mevcuttur.

Tanrıça cepheden tasvir edilmiş olup, her iki yanında Atlı Dioskurlar yer almakta ve ayakta yüksek bir seki üzerinde dururken, sahenin merkezinde tasvir edilmiştir. Saç detayı belirsiz ve başında bir örtü olup olmadığı görünmemektedir. Tanrıçanın boynu uzun ve geniş olup, üzerindeki elbise belirgindir. Kollarını göbek hizasında bağdaştırmıştır. Üzerinde ayaklarını da kapatacak biçimde yapılmış bir khiton ve onunda üzerine bir manto giymiştir. Tanrıçanın khitonuna ait izler sağ omuzdan sol göğsüne doğru yatay yivlerle kazınarak belirginleştirilmiştir. Ayrıca ayaklarının üst kısmında dikey yivli kazıma detaylardan görülebilmektedir. Manto detayı ise sol bel hizasından sağ diz kapağı hizasına doğru yatay yivli kazıma detaylarla verilmiştir. Ayakları kısmen belirgindir.

Atlar yandan tasvir edilmiştir. Atların yüz detayları çok az belirgindir. Bu doğrultuda atların ağız açık, burun delikleri ve gözler belirsizdir. Atların dizginleri ise kısmen belirgindir. Atların yeleleri çizgisel detaylardan kısmen seçilebilmektedir. Solda yer alan atın boynu, kafası ve ön bacakları korunmuş haldedir; fakat diğer uzuvları levhanın kırık olmasından dolayı yoktur. Bu nedenle sağda yer alan at ile diğer atında uzuvları ile ilgili fikir edinilebilir. Sağ da yer alan atın gövde kısmı oval geçişlere sahiptir. Bacak kısımları önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadırlar. Ayrıca bacaklarda oval geçişler yanı sıra keskin geçişlerde görülebilmektedir. Sağdaki atın sağ bacağı ve soldaki atın sol bacağı havada olup, ortada yer alan tanrıçanın üzerinde durduğu sekiye doğru bacaklarını kaldırmışlardır. Bu durum atlı figürlerin atları tanrıçaya doğru yönelttiklerini ve kompozisyonda bütün ilginin tanrıçaya yönelik olduğunu göstermektedir. Atların toynakları belirsiz olup, bacakları uzun ve incedir. Atların kuyrukları ise sağda yer alan attan anlaşılacağı üzere kısmen kalın, uzun, dalgalı çizgili olup, özenli bir işçiliğe sahiptir.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1995, 305).

Kaynakça: -

Tip 5. Kareye Yakın Dörtgen Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 63 (Lev. 64-Res. 63)

Env. No: 26-2-69-659

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 33 cm, Gen.: 30 cm, Der.: 10 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısımda, yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürlerin, yüzleri cepheden, vücutları ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa ve sola dönük olarak işlenmiştir. Saç ve yüz detayları belirgin değildir. Sağda yer alan atlı figürün yüz detayı kısmen soldaki atlı figüre göre daha iyi korunmuştur. Çeneler tok görünümde olup, boyunlar ise ince ve uzun olarak yapılmıştır. Atlı figürlerin kol detayları oldukça aşınmış olmasına rağmen atlarının dizginlerini tuttukları söylenebilir. Atlı figürlerin elbise detayları kısmen belirgindir. Üzerlerinde olasılıkla bir tunik, tunik üzerinde ise omuz ve sırtlarını kapatan yakaları kısmen belirgin pelerin giymişlerdir. Kollar ve ayaklar oval geçişlere sahiptir. Ayaklarında ne giydikleri çizgisel detayların yetersizliği nedeniyle belirgin değildir.

Tanrıça cepheden tasvir edilmiş olup, her iki yanında Atlı Dioskurlar yer almakta ve ayakta yüksek bir seki üzerinde dururken, sahnenin merkezinde tasvir edilmiştir. Saç detayı belirsiz, başında bir örtü ve bu örtü özensiz işçilikten dolayı kemerli bir niş gibi görünmektedir. Alnı oval, gözleri yuvarlak ve pörtlek olan tanrıçanın burnu belirsiz, dudakları ise kazıma bir çizgi ile verilmiştir. Tanrıçanın boynu kısa ve kalın olup, üzerindeki elbise fazla belirgin değildir. Olasılıkla üzerinde ayaklarını da kapatacak biçimde yapılmış bir khiton ve onunda üzerine bir manto giymiştir.

Tanrıçanın khitonuna ait izler yalnızca boyundaki bazı kazıma detaylardan, manto detayı ise sol omuzdan sağ kalça üzerine inmiş biçimde görülmektedir. Ayakları ise belirgin değildir.

Atlar yandan tasvir edilmiştir. Atların yüz detayları çok az belirgindir. Bu doğrultuda atların ağız açık, burun delikleri belirsiz, gözler ise badem şeklindedir. Atların dizginleri ise kısmen belirgindir. Atların yeleleri çizgisel detaylardan kısmen seçilebilmektedir. Gövde kısımları oval geçişlere sahiptir. Bacak kısımları önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadırlar. Ayrıca bacaklarda oval geçişler görülebilmektedir. Sağdaki atın sağ bacağı ve soldaki atın sol bacağı havada olup, ortada yer alan tanrıçanın üzerinde durduğu sekiye doğru bacaklarını kaldırmışlardır. Bu durum atlı figürlerin atları tanrıçaya doğru yönelttiklerini ve kompozisyonda bütün ilginin tanrıçaya yönelik olduğunu göstermektedir. Atların toynakları belirsiz kısa ve incedir. Atların kuyrukları ise sağda yer alan attan anlaşılacağı üzere kalın, uzun, dalgalı ve kısmen kıvrık çizgili olup, pek özenli bir işçiliğe sahip değildir. Ayrıca kuyruklar neredeyse yüzey ile birleşmiştir.

Yazıt: Baştabanda yazıt var; ancak aşınmadan dolayı harfler okunamamaktadır.

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1995, 305).

Kaynakça: Delemen 1995, 314-315, Lev. 5, Res. 20.

Tip 6. Elips Şeklinde Forma Sahip Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak Stelleri

Kat. No: 64 (Lev. 66-Res. 64)

Env. No: 5161

Eserin İşlevi: Adak steli

Buluntu Yeri: Bilinmiyor

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüleri: Yük.: 20 cm, Gen.: 28 cm, Der.: 3 cm

Malzeme: Kireçtaşı

Teknik: Alçak kabartma ve kazıma

Tanımı: Üst kısım (sol üst kısımdan sağ köşeye kadar soldaki atlı figür ile tanrıçanın başını da kapsayacak şekilde kırık) hemen hemen boylu boyunca kırık, yan silmelerde ve baştabanda yer yer aşınma ve kısmen kırıklar mevcuttur. Yüzey ve yüzeyde yer alan figürlerde aşınmalar vardır.

Atlı figürlerin, sağdaki atlı figüre bakarak, yüzleri ve vücutları cepheden, ayakları ise yandan tasvir edilmiştir. Solda yer alan atlı figürün baş kırık, sağda yer alan atlı figürün ise saç ve yüz detayları fazla belirgin değildir. Alın oval, göz, burun ve dudak belirsizdir. Çene oldukça tok görünümde olup, boyun ise oldukça kısa ve kalın olarak yapılmıştır. Atlı figürlerin kolları elbise altından verilmiştir. Solda yer alan atlı figürün elbise altından eli görülmekte ve eli ile atın dizginlerini tutmaktadır. Aynı tasvir sağda yer alan atlı figürde görülememektedir. Atlı figürlerin elbise detayları kısmen belirgindir. Üzerlerinde bir tunik, tunik üzerinde ise önde göğüs kafesine kadar inen “v” yaka pelerin vardır. Ayaklar keskin geçişlere sahip olup, oldukça kalın ve basit işçilikle yapılmıştır. Ayaklarında çizgisel detaylardan anlaşılacağı üzere bilek üstüne gelen çizme giymiş oldukları görülmektedir.

Tanrıça cepheden tasvir edilmiş olup, her iki yanında Atlı Dioskurlar yer almakta ve ayakta dururken, sahnenin merkezinde tasvir edilmiştir. Başın göz hizasından yukarısı kırıktır. Tanrıçanın yüz detayları oldukça fazla aşınmış ve boynu uzun ve geniş olup, üzerindeki elbise belirgindir. Sağ kolunu göbek hizasında tutmaktadır. Üzerinde ayaklarını da kapatacak biçimde yapılmış bir khiton ve onunda üzerine bir manto giymiştir. Tanrıçanın khitonuna ait izler sol omuzdaki dikey yivler ve ayaktaki dikey yivlerden görülebilmektedir. Manto detayı ise bel hizasından kalçaları da kapatacak şekilde ayaklarda diz kapağı hizasına kadardolanmış olarak, yatay kalın yivlerle aktarılmıştır. Ayakları kısmen belirgindir.

Atlar yandan tasvir edilmiştir. Atların yüz detayları belirsizdir. Atların dizginleri ise kalın çizgilerle belirginleştirilmiştir. Atların yeleleri kalın kazıma detaylarla

verilmiştir. Gövde kısımları keskin geçişlere sahiptir. Ayrıca atların üzerindeki eyer detayları sağdaki attan anlaşılacağı üzere kare şeklinde kalın çizgisel detaylarla işlenmiştir. Bacak kısımları ise önde ve arkada hemen hemen aynı kalınlıktadırlar. Ayrıca bacaklarda keskin geçişler görülebilmektedir. Sağdaki atın sağ bacağı ve soldaki atın sol bacağı havada olup, ortada yer alan tanrıçaya doğru ayaklarını kaldırmışlardır. Bu durum atlı figürlerin atları tanrıçaya doğru yönelttiklerini ve kompozisyonda bütün ilginin tanrıçaya yönelik olduğunu göstermektedir. Atların toynakları basit kazıma detaylarla belirginleştirilmeye çalışılmıştır. Atların kuyrukları ise sağ da yer alan atta daha iyi korunmuştur. Bu doğrultuda sağda yer alan atın kuyruğu, kalın, uzun ve düzdür. Ayrıca kuyruklar neredeyse yüzey ile birleşmiştir.

Yazıt: -

Tarih: İkonografi uyarınca MS 2. - 3. yüzyıl (Delemen 1995, 305).

Kaynakça: -

4. KARŞILAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRME

4.1.KAKASBOS / HERAKLES

4.1.1. TİPOLOJİK ÖZELLİKLERİ

Fethiye Müzesi'ndeki 53 adet Kakasbos/Herakles tasvirli adak steli formlarına göre 6 tipe ayrılmaktadır¹²⁰.

Tip 1, kendi içinde 6 farklı tipte görülmektedir. Bunlar: Tip 1.1, Tip 1.2, Tip 1.3, Tip 1.4, Tip 1.5 ve Tip 1.6'dır. Ayrıca, Tip 1.6'da kendi içinde Tip 1.6.1 ve Tip 1.6.2 olarak ayrılmaktadır.

Tip 1.1, üstte kemerli, yan silmeleri kalın ve altta bir baştabana sahiptir. Kat. No: 1-9 bu grupta değerlendirilir. Bu tür örnekler özellikle Burdur yakınlarında Tefenni kaya kabartmalarında¹²¹, Burdur¹²² ve Haluk Perk¹²³ Müzeleri'nde rastlanmaktadır. Tip 1.2, üstte kemerli, yan silmeleri ince ve altta bir baştabana sahiptir. Kat. No: 10-16 bu gruba girer. Bu tür örnekler özellikle kaya kabartmaları üzerinde rastlamak mümkündür¹²⁴. Tip 1.3, üstte kemerli, yan silmeleri çok ince ya da yok ve altta baştabana sahiptir. Kat. No: 17-20 bu gruptadır. Bu tipe bir örnek Burdur Müzesi'nde bulunmaktadır¹²⁵. Tip 1.4, üstte kemerli, baştabanlı ve baştabandan yukarı doğru daralan, Kat. No: 21-23'te değerlendirilen örnekler Antalya ve Burdur Müzeleri'nde de vardır¹²⁶. Tip 1.5, üstte kemerli, yan silmelere sahip ve altta baştabanı olmayan bir örnektir ve Kat. No: 24'teki örnek bu gruba girer¹²⁷. Benzer örnekler pek rastlanmamaktadır. Tip 1.6, sivri kemerli stellerdir. Bunlar kendi içinde iki farklı tipte görülmektedir. Tip 1.6.1, üstte sivri kemerli, altta baştabandan yukarı doğru daralmaktadır. Kat. No: 25-27 bu grupta değerlendirilir. Benzer örnekler Antalya,

¹²⁰ bkz. 2.1.4. Tipoloji bölümü, s. 11-15.

¹²¹ Corsten-Hülnden 2011, 182, Res. 4. Ayrıca Kataloğumuz dışında Telmessos'ta ele geçmiş bir örnekte Tip 1.1'in benzeridir. bkz. TAM II-1, 7, no 8.

¹²² Delemen 1999, 113 vd., no.75, 98, 100, 109, pl. 6c, 7e, 8a, 8c; Bellefonds 1992, 1082, no. 9, pl. 720, 9; Karayaka 2007, 258, Res. 10.

¹²³ Delemen 2005, 156-159, 173-174, Res. 12-13.

¹²⁴ Kestel Gölü'nün batısında Keçili Köyü'nde Yanıktaş Mevkii'nde ve Burdur Tefenni'de yer alan kaya kabartmalarında kemerli, baştabanlı ve yan silmeleri ince örnekler mevcuttur. Bkz. Karayaka 2007, 19, 258, Res. 11; Corsten-Hülnden 2011, 182, Res. 4.

¹²⁵ Delemen 1999, 128, no. 127, pl. 10a.

¹²⁶ Delemen 1999, 109, 116, 123, 125, no. 60, 84, 110, 117, pl. 5d, 7a, 8b, 9a.

¹²⁷ Bu tip örnekten Fethiye Müzesi'nde yalnızca 1 adet adak steli mevcuttur. Env. No: 3696.

Burdur ve İzmir Müzeleri'nde mevcuttur¹²⁸. Tip 1.6.2, baştabandan yukarı doğru düz çıkan, üstte sivri kemer yapan adak stelleridir. Kat. No: 28-31'de yer alan eserler bu grupta yer almaktadır. Bu tip adak stelleri, Burdur Müzesi¹²⁹ ve Korkuteli¹³⁰ yöresinde görülmektedir.

Tip 2, üst bitimi üçgen formlu adak stelleridir. Kat. No: 32-33 bu grupta değerlendirilir. Benzer örneklere, Antalya, Burdur, İzmir ve Haluk Perk Müzeleri'nde rastlanmaktadır¹³¹.

Tip 3, baştabanı geniş olup üste doğru daralan ve üst bitimi düz olan adak stelleridir. Kat. No: 34-38'deki örnekler bu grupta değerlendirilir. Bu tipte örnekleri Burdur ve İzmir Müzeleri'nde görmek mümkündür¹³².

Dikdörtgen formlu adak stellerinden oluşan Tip 4, iki gruba ayrılmaktadır. Bunlar: Tip 4.1, enine dikdörtgen ve Tip 4.2, boyuna dikdörtgen formlu adak stelleridir. Tip 4.1'de kendi içinde iki tipe ayrılmaktadır. Bunlar: Tip 4.1.1, Kat. No: 39-41'de değerlendirilen eserler baştabanlı enine dikdörtgen ve Tip 4.1.2, Kat. No: 42-43'de değerlendirilen baştabansız enine dikdörtgen olan adak stelleridir. Diğer Tip 4.2'de kendi içinde iki tipe ayrılmaktadır. Bunlar: Tip 4.2.1, Kat. No: 44-46'da değerlendirilen baştabanlı boyuna dikdörtgen ve Tip 4.2.2, Kat. No: 47'de değerlendirilen baştabansız boyuna dikdörtgen olan adak stelleridir.

Tip 4.1.1'deki bir örneğe Antalya Müzesi'nde rastlanmaktadır¹³³. Tip 4.1.2'deki örnekler pek görülmemektedir. Tip 4.2.1'i Antalya ve İzmir Müzeleri'nde görmek mümkündür¹³⁴. Tip 4.2.2 gibi adak stellerinden fazla örnek yoktur.

¹²⁸ Delemen 1999, 94, 124, 127, 129, no. 12, 113, 124, 130, pl. 2b, 8e, 9d, 10c. Karayaka 2007, 257, Res. 8.

¹²⁹ Delemen 1999, 104, no. 43, pl. 4d.

¹³⁰ Metzger 1952, 14, no. 3, pl. I.

¹³¹ Delemen 1999, 92, 95-98, 100, 103, no. 4, 15, 19, 24, 26, 32, 42, pl. 1c, 3a-d, 4b-c; Bellefonds 1992, 1082, no 2; Delemen 2005, 156, 173, Res. 11. Ayrıca Fethiye'de bulunmuş ve yayınlanmış bir örnek için bkz. TAM II-1, 7, no. 12.

¹³² Delemen 1999, 138, 140-141, no. 162, 170, 172-174, pl. 12b, e, 13a-c.

¹³³ Delemen 1999, 135, no. 153, pl. 11d. Ayrıca Telmessos'ta ele geçmiş ve yayınlanmış bir örnekte mevcuttur. bkz. TAM II-1, 8.

¹³⁴ Delemen 1999, 131-132, no. 139-140, pl. 11a-b.

Tip 5, kareye yakın dörtgen adak stelleridir. Tip 5, kendi içinde iki tipte görülmektedir. Bunlar: Tip 5.1, Kat. No: 48-50 boyuna kareye yakın dörtgen ve Tip 5.2, Kat. No: 51-52 enine kareye yakın dörtgen olan adak stelleridir.

Tip 5.1'deki örneklerden bir tanesine Oenoanda'da rastlanmıştır¹³⁵. Tip 5.2 gibi bir örnek ise Burdur Müzesi'nde görülmektedir¹³⁶.

Tip 6, Kat. No: 53 kare formlu adak stelleridir. Bu tip örneklerden bir tanesini Antalya Korkuteli'nde görmek mümkündür¹³⁷.

Tipolojik olarak ele alındığında Fethiye Müzesi'ndeki Kakasbos/Herakles tasvirli adak stellerinin belli bir dönemde belli tiplerde üretilmiş eserler olmadıkları görülür. Bunu gösteren en önemli kanıt ise özellikle Pisidia Bölgesi'nde yapılmış farklı tipolojik özelliklere sahip; fakat aynı ikonografik öğeleri barındıran Kakasbos/Herakles tasvirli kaya kabartmalarıdır¹³⁸. Bu kabartmalar aynı kayaya farklı tiplerde tasvir edilmiştir. Bu durum aynı dönem içerisinde farklı tiplerde üretimlerin yapıldığını ortaya koymaktadır. Fethiye Müzesindeki Kakasbos/Herakles tasvirli adak stelleri içinde aynı durumun geçerli olduğu düşünülebilir.

4.1.2. İKONOĞRAFİ VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ

Kakasbos/Herakles tasviri içeren adak stellerinde figürlerin genel olarak başı cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa dönük olarak yapılmıştır. At ise daima yandan sağa doğru hareket ederken tasvir edilmiştir¹³⁹. Kakasbos/Herakles tasvirli adak stellerinin hemen hepsi bu şekildedir¹⁴⁰. Ancak, Fethiye Müzesi'nde Kat. No: 42 (Tip 4.1.2)'deki eser, tam tersi bir durum göstermektedir. Yüzün cepheden, vücudun $\frac{3}{4}$ 'lük dönüşü ve atın yandan görünüşüyle diğer stellerle aynı özelliklere sahip stelde

¹³⁵ Bean 1956, 142, pl. 39d.

¹³⁶ Delemen 1999, 138, no. 164, pl. 12d.

¹³⁷ Metzger 1952, 14, no. 4, pl. I.

¹³⁸ Bellefonds 1992, 1082, no. 13; Delemen 1999, 151-164, no. 213-285, pl. 14-16; Horsley 1999, 43-44; Karayaka 2007, 19, 258, Res. 11; Özsait 2008, 109-110, Res. 3-4; Corsten-Hülden 2011, 182, Res. 4.

¹³⁹ İzleyiciye göre sağa yönelmektedir.

¹⁴⁰ Metzger 1952, 13-16, no. 1-5 pl. I-II; Bean 1956, 142 vd., fig. 2, pl. 39d, f; Bean 1971, 7, 1=Inscr. 1; TAM II-1, 6-8, no. 7-8, 12-13; Kütük 1986, 408-413, Lev. 171-177, Res. 1-20; Bellefonds 1992, 1082-1084, no. 3-26 (no. 19 hariç), pl 719-721; Delemen 1999, pl. 1-16 (Pl. 12, 163c hariç); Talooen-Alp 2007, 739, 746, Res. 3; Delemen 2005, 156-159, 172-174, Res. 10-13; Karayaka 2007, 18-19, 257-258, Res. 8-11; Özsait 2008, 109-110, Res. 3-4; Corsten-Hülden 2011, 182, Res. 4.

figürler sağa değil sola doğru yönelmişlerdir¹⁴¹. Bu ikonografik özelliklere sahip bir stel Burdur Müzesi'nde görülmektedir¹⁴². Ancak, Fethiye Müzesi'ndeki stelde Kakasbos'un karşısında bir sunak (?) önünde duran başka bir figür yer alırken, diğer örnekte Kakasbos/Herakles yalnız tasvir edilmiştir. Fethiye Müzesi'nde yer alan stel, Kakasbos/Herakles tasvirlerine yabancıdır. Çünkü bu tür adak stelleri üzerinde Kakasbos/Herakles genelde yalnız ve atının üzerindeyken tasvir edilir. Bu ikonografik öğeler daha çok Trakya Bölgesi'nde görülen atlı heros kabartmaları ile ilişkilendirilebilir¹⁴³. Buna karşın Fethiye Müzesi'ndeki Kat. No: 42 (Tip 4.1.2)'deki eseri, elindeki lobutu nedeniyle Kakasbos/Herakles kültü ile ilişkilendirmek daha olasıdır. Trakya Bölgesi'nde daha çok Thrak atlıları kültü yaygındır. Ayrıca coğrafi uzaklık dolayısıyla oradan bu bölgeye gelmiş olması oldukça zordur; fakat yine de Thrak atlılarından etkilenilerek yapılmış olması olasıdır¹⁴⁴. Fethiye Müzesi'ndeki atlı tanrının diğer bir özelliği ise sakallı olarak tasvir edilmesidir. Sakallı olarak tasvir edilen iki örnek Burdur Müzesi'nde vardır¹⁴⁵. Kakasbos tasvirlerinde figürün en belirleyici özelliklerinden birisi sakalsız oluşudur¹⁴⁶. Bu durum Sagalassos Dor Tapınağı'nda bulunan atlı heros/tanrı tasvirli bir heykelcikte de görülmüştür¹⁴⁷. Sakallı ve silahlı olan atlının Kakasbos olabileceği düşünülmüş olmakla birlikte lobutu olmadığı ve atlı tasvir edilmediği için Kakasbos olarak değerlendirmek uzak bir olasılıktır. Burdur Müzesindeki sakallı örneklerden iki tanesinde¹⁴⁸ Herakles'e adanmış yazıtı sahip olmasından dolayı Fethiye Müzesi'ndeki örneğinde Herakles'e adanmış olması muhtemeldir. Böylece bu durum bize Kakasbos'un sakalsız, Herakles'e adanan bazı adak stellerinin ise sakallı tasvir edilebileceğini

¹⁴¹ İzleyiciye göre sola yönelmektedir.

¹⁴² Bellefonds 1992, 1083, no. 19, pl. 720; Delemen 1999, no. 163, pl. 12c.

¹⁴³ CCET V, 27-28, no. 36, Taf. XXI, 36; Bellefonds 1992, 1058, 1060-1061, no. 552, 578, 581, 597, pl. 711-713, 715; Delemen 2005, 150-155, Res. 3.

¹⁴⁴ Adak stellerini yapan sanatçıların bu adak stellerini önceden yaparak daha sonra isteğe göre sattığı düşünülürse, sanatkarların farklı coğrafyalarda da eserler yapmış olma durumu ve farklı coğrafyalardaki eserlerden de etkilenmiş olma olasılığı vardır. Adak stellerini yapan sanatçıların gezici olarak çalışmış olabileceğine dair öneri için bkz. Karayaka 2007, 16.

¹⁴⁵ Bellefonds 1992, 1082-1083, no. 7, 19, pl. 720-721. Ancak no. 7'de yer alan adak stelindeki yazıtta ne Kakasbos ne de Herakles'e adandığına dair bir bilgi yoktur. No. 19'daki adak stelinde ise yazıt yer almamaktadır. Burdur Müzesi. Env. No: 511.60.74 ve 268'deki adak stelleri Herakles'e adanmıştır. bkz. Delemen 1999, 113, 138, no. 75, 162, pl. 6c, 12b.

¹⁴⁶ Delemen 1993, 35'de Kakasbos'un sakallı olarak tasvir edilmediğini belirtmektedir.

¹⁴⁷ Waelkens-Poblome 1993, 9-12; Waelkens-Owens-Hasendonckx 1992, 91.

¹⁴⁸ Delemen 1999, 113, 138, no. 75, 162, pl. 6c, 12b.

göstermektedir¹⁴⁹. Kat. No: 46'daki Kakasbos/Herakles ise atının üzerinde değil atının önünde ayak tasvir edilmiştir. Bu örnekte yine Fethiye Müzesi'ndeki Kakasbos/Herakles tasvirli adak stellerinden bu yönüyle ayrılır. Bu tarz bir tasvir Kakasbos/Herakles tasvirlerine yabancısıdır ve bu yönüyle ikonografik olarak ünik bir örnektir.

Fethiye Müzesi'ndeki Kakasbos/Herakles tasvirli 52 adak stelinde figürler sağa doğru yönelmektedir¹⁵⁰. Bu figürler ikonografik olarak bazı detaylarla birbirlerinden farklıdır. Bu farklılıklar, atlı tanrının saç ve elbisesinin, atlarda ise bacaklar ve kuyrukların farklı işlenmesidir¹⁵¹.

Kat. No: 7 (Tip 1.1); Kat. No: 13 (Tip 1.2); Kat. No: 18-20 (Tip 1.3); Kat. No: 23 (Tip 1.4); Kat. No: 25-26 (Tip 1.6.1); Kat. No: 29 (Tip 1.6.2); Kat. No: 34, 36 (Tip 3); Kat. No: 40 (Tip 4.1.1); Kat. No: 48-50 (Tip 5.1); Kat. No: 52 (Tip 5.2) ve Kat. No: 53 (Tip 6), eserlerde atlı tanrının saç başına takke gibi oturtulmuştur. Bu Arkaik Dönem sonu Klasik Dönem başına tarihlenen “Sarışın ve Kritios Oğlanı” heykelleri ile birlikte görülen ve devam eden bir özelliktir¹⁵². Bu tür örnekler Burdur¹⁵³, Antalya¹⁵⁴, Haluk Perk Müzelerindeki adak stellerinde¹⁵⁵, Söğüt yakınında bir adak steli¹⁵⁶ ve Oenoanda civarındaki bir başka adak stelinde¹⁵⁷ görülmektedir.

Kat. No: 5-6, 8 (Tip 1.1); Kat. No: 10-11, 14-15 (Tip 1.2); Kat. No: 17 (Tip 1.3); Kat. No: 21 (Tip 1.4); Kat. No: 28, 30-31 (Tip 1.6.2); Kat. No: 32 (Tip 2); Kat. No: 35, 38 (Tip 3); Kat. No: 42 (Tip 4.1.2) ve Kat. No: 51 (Tip 5.2) eserlerinde saçlar uzun ve ense hizasında yapılmıştır. Bu Hellenistik Dönem ile birlikte görülen ve devam eden bir tasvir şeklidir¹⁵⁸. Bu tür örnekler Burdur¹⁵⁹, Antalya¹⁶⁰, Haluk Perk

¹⁴⁹ Delemen 1999, 10.

¹⁵⁰ İzleyiciye göre sağa yönelmektedir.

¹⁵¹ Fethiye Müzesi'nde yer alan Kakasbos/Herakles'in sağ elinde yer alan lobut ikonografisi içerisinde farklı açılarda görülebilmektedir; ancak bu açısal özellikler Kakasbos, Herakles veya Maseis'in kimliğinin ortaya çıkmasında belirleyici bir unsur değildir. bkz. Delemen 1999, Tablo 1; Horsley 1999, 24, 29, dipnot 26.

¹⁵² Boysal 1966, 17, Res. 11-12.

¹⁵³ Delemen 1999, 92-93, 103, 111, 121, 123, 140, no. 6, 8, 42, 67, 100, 109-110, 172, pl. 1d, 2a, 4c, 6a, 8a-c, 13a.

¹⁵⁴ Delemen 1999, 94, 131, no. 12, 139, pl. 2b, 11a.

¹⁵⁵ Delemen 2005, 156-157, 173, Res. 11-12.

¹⁵⁶ Bean 1971, 13, ph. 18.

¹⁵⁷ Bean 1956, 142, no. 22, pl. 39d.

¹⁵⁸ Smith 2002, 30-31, Res. 6-9.

¹⁵⁹ Bellefonds 1992, 1082-1083, no. 7, 19, 22, 24-25, pl. 720-721; Delemen 1999, 98, no. 26, pl. 3d.

Müzelerinde¹⁶¹, Bruxelles Museum¹⁶² ve Tefenni kaya kabartmalarında¹⁶³ görülmektedir.

Kat. No: 2, 5-9 (Tip 1.1); Kat. No: 12, 16 (Tip 1.2); Kat. No: 17-18 (Tip 1.3); Kat. No: 23 (Tip 1.4); Kat. No: 25-26 (Tip 1.6.1); Kat. No: 30-31 (Tip 1.6.2); Kat. No: 32 (Tip 2); Kat. No: 38 (Tip 3); Kat. No: 40-41 (Tip 4.1.1); Kat. No: 43 (Tip 4.1.2); Kat. No: 45-46 (Tip 4.2.1); Kat. No: 47 (Tip 4.2.2); Kat. No: 48-50 (Tip 5.1); Kat. No: 51-52 (Tip 5.2) ve Kat. No: 53 (Tip 6) eserlerindeki Kakasbos/Herakles tasvirlerinde zırh görülmektedir¹⁶⁴. Zırhlı tasvir edilmiş örnekler Burdur¹⁶⁵, Antalya¹⁶⁶, İzmir¹⁶⁷, Haluk Perk¹⁶⁸ Müzeleri'ndeki adak stellerinde, Oenoanda çevresindeki bir adak stelinde¹⁶⁹, Söğüt yakınlarındaki bir başka adak stelinde¹⁷⁰, ayrıca Korkuteli yöresinde bir örnek¹⁷¹ ve Tefenni kaya kabartmalarında¹⁷² vardır.

Fethiye Müzesi'ndeki Kakasbos/Herakles tasvirli adak stellerinde yer alan at figürlerinin çoğu sol ön bacağı havadayken tasvir edilmiştir. Ancak, Kat. No: 37 (Tip 3), Kat. No: 40-41 (Tip 4.1.1) eserlerinde atların öndeki her iki bacağı da havada dörtlünelde koşar şekilde hareket halindedir. Bu tür adak stellerinden Burdur¹⁷³ ve Haluk Perk¹⁷⁴ Müzeleri'nde mevcuttur. Ayrıca Kat. No: 7 (Tip 1.1)'de ise atın sağ bacağı havada görülmektedir. Bu tür bir adak steli İzmir Müzesi'nde¹⁷⁵ bulunmaktadır.

¹⁶⁰ Delemen 1999, 94, 100, 111-113, 116-117, 138, no. 13, 32, 67, 72, 75, 84, 88, 162, pl. 2c, 4b, 6a-c, 7a-b, 12b.

¹⁶¹ Delemen 2005, 156, 172, Res. 10.

¹⁶² Gage 1926, 104-105, fig. 2; Bellefonds 1992, 1082, no. 1, pl. 719.

¹⁶³ Özsait 2006, 94, 98, Res. 1, 5; Özsait 2008, 110, Res. 4; Corsten-Hülden 2011, 182, Res. 4.

¹⁶⁴ Zırh, manto ve çizmelerden oluşan askeri elbise Kakasbos/Herakles'te genelde görülen bir unsurdur. Maseis yazıtlı adak stellerinde ikonografide zırhlı bir tasvir şekliyle karşılaşmamıştır. bkz. Delemen 1999, Tablo 4a-b. Fethiye Müzesi'nde de zırhsız tasvirler elbette vardır; ancak Maseis'in yaygın olarak Tyriaion kentinde görülmesinden dolayı Fethiye Müzesi'ndeki zırhsız tasvir edilmiş örneklerin Maseis olma durumuna uzak bir olasılıktır. bkz. Naour 1980, 107-114; Delemen 1999, 6.

¹⁶⁵ Delemen 1999, 91-92, 106-107, 112, 120-121, 125-126, 140, no. 3-4, 50, 55, 72, 98, 100, 117, 121, 172, pl. 1b-c, 5a-b, 6b, 7e, 8a, 9a, 9c, 13a; Bellefonds 1992, 1083, no. 19, 24-26, pl. 720-721.

¹⁶⁶ Delemen 1999, 94-95, 106, no. 13, 15, 51, pl. 2c, 3a, 5c.

¹⁶⁷ Delemen 1999, 127, 131-132, no. 124, pl. 9d, 11b.

¹⁶⁸ Delemen 2005, 156-157, 172-174, Res. 10-11, 13.

¹⁶⁹ Bean 1956, 142, no. 22, pl. 39d.

¹⁷⁰ Bean 1971, 13, ph. 18.

¹⁷¹ Metzger 1952, 14, no. 3, pl. 1.

¹⁷² Özsait 2006, 94, 98, Res. 1, 5; Özsait 2008, 110, Res. 4; Corsten-Hülden 2011, 182, Res. 4

¹⁷³ Delemen 1999, 140, no. 172, pl. 13a.

¹⁷⁴ Delemen 2005, 157, 174, Res. 13.

¹⁷⁵ Delemen 1999, 127, no. 124, pl. 9d.

Kat. No: 3, 5, 7-8 (Tip 1.1); Kat. No: 13 (Tip 1.2); Kat. No: 17-18 (Tip 1.3); Kat. No: 26 (Tip 1.6.1); Kat. No: 28-31 (Tip 1.6.2); Kat. No: 32 (Tip 2); Kat. No: 38 (Tip 3); Kat. No: 42 (Tip 4.1.2); Kat. No: 47 (Tip 4.2.2); Kat. No: 48 (Tip 5.1) ve Kat. No: 51 (Tip 5.2)'deki eserlerde atın kuyruğu çizgili olarak tasvir edilmiştir. Bu tür örnekler Bruxelles Museum¹⁷⁶, Antalya¹⁷⁷, Burdur¹⁷⁸, İzmir¹⁷⁹ ve Haluk Perk¹⁸⁰ Müzeleri'ndeki adak stellerinde görülmektedir.

Sikkeler üzerinde Kakasbos/Herakles tasviri azdır. Arykanda'da ele geçen III. Gordianus (MS 238-244) Dönemi'ne ait sikkelerde atlı tanrı/heros ışın saçan miğferi, kısa tuniği, dalgalanan bir pelerini ve sağ elinde lobutu ile görülmektedir¹⁸¹. Akalissos şehir sikkelerinde ise atlı tanrı/heros dörtünale gider biçimde, miğfer, kısa tunik, sağ elinde mızrak ve sol elinde kalkan ile tasvir edilmiştir. Bu örneklerde III. Gordianus Dönemi'ne (MS 238-244) tarihlenmektedir.

Fethiye Müzesi'ndeki eserler ikonografik olarak hem benzer ve hem de farklı özellikler barındırmaktadır. Ancak, bu eserlerin hemen hepsinde ikonografik olarak görülen ayrıntılar hem Lykia hem de Pisidia'da bulunmaktadır. Adak stellerinin bugüne kadar üretiminin yapıldığı bir yer şu ana kadar keşfedilmemiştir¹⁸². Ancak, Kakasbos'un Herakles ve Maseis ile aynı ikonografiye sahip olması taş ustalarının bunları daha önceden hazırlayıp, Lykia ve Pisidia'nın dağlık yörelerinde gezerek isteğe göre yazı ekleyerek Kakasbos, Herakles veya Maseis'e insanların adakta bulunduğunu düşündürmektedir¹⁸³.

Roma Dönemi'nde oldukça özümşenen atlı tanrı/heros tasvirleri, Lykia, Pisidia Bölgeleri'nde Kakasbos/Herakles/Maseis atlı tanrı kültüyle daha çok benimsenmiştir; ancak aynı dönemler içerisinde farklı biçimlerde görülen atlı tasvirleri Afrika¹⁸⁴, Trakya¹⁸⁵ ve İtalya'da¹⁸⁶ daha çok atlı heroslar olarak görülmektedir. İmparatorluk

¹⁷⁶ Gage 1926, 104-105, fig. 2; Bellefonds 1992, 1082, no. 1, pl. 719.

¹⁷⁷ Delemen 1999, 116, no. 84, pl. 7a.

¹⁷⁸ Delemen 1999, 98, 111-112, 138, no. 26, 67, 72, 163, pl. 3d, 6a-b, 12c.

¹⁷⁹ Delemen 1999, 97, 118, no. 24, 91, pl. 3c, 7c.

¹⁸⁰ Delemen 2005, 156-157, 173-174, Res. 11, 13.

¹⁸¹ Robert 1946, 66; Aulock 1974, no. 29-35.

¹⁸² Delemen 1999, 24-34; Horsley 1999, 18-23.

¹⁸³ Karayaka 2007, 16.

¹⁸⁴ Speidel 1993, 121-126, fig. 1-3.

¹⁸⁵ Dimitrova 2002, 216-218, fig. 4, 6.

¹⁸⁶ Gage 1926, 114, fig. 3.

bünyesinde atla tasvir etme anlayışı özellikle MS 2-3. yüzyıllarda imparatorluğun hemen her bölgesinde vardır¹⁸⁷; fakat her bölgede farklı anlamda değer kazanmaktadır.

4.1.3. EPIGRAFİK ÖZELLİKLERİ

Fethiye Müzesi'ndeki Kakasbos/Herakles tasvirli katalogda yer alan adak stellerinden yirmi altı tanesinde yazıtta rastlanmıştır. Diğer örneklerde yazıtlar görülemeyecek kadar aşınmıştır. Yirmi altı örnekten yirmi bir tanesi Kakasbos'a, bir tanesi Herakles'e adanmıştır ve dört tanesinde adanan tanrı belirsizdir. Herakles'e adanmış olan adak stelinin ikonografik olarak Kat. No: 42 (Tip 4.1.2) hariç Kakasbos'tan bir farkı yoktur. Bu yüzden Kakasbos ile Herakles özdeş tanrılardır¹⁸⁸.

Adak stellerindeki yazıtların hepsi Eski Yunancadır. Yazıtlarda adakta bulunmuş olan şahısların isimleri ve adağı anlamına gelen "eukhen" (εὐχῆν) kelimesi yazılıdır. Formül olarak yazıtları okunabilmiş olan stellerde "falanca kişi Tanrı Kakasbos (veya Herakles) için adağı dikti" yazılıdır. Yalnızca Kat. No: 23 (Tip 1.4)'teki eserde süvari birliği anlamına gelen "eiles" (εἰλης) kelimesi bulunmaktadır. Süvari birliğinde yer alan bir şahsın adağı olabilme ihtimalinden dolayı Tanrı Kakasbos'un, özellikle süvarilerin koruyucu tanrısı olduğunu düşündürmektedir¹⁸⁹. Epsilon, sigma, omega harflerinin yuvarlak karakteri adak stelinin MS 2-4. yüzyıllarda yapılmış olabileceğini gösterir¹⁹⁰. Bu yüzyıllarda Roma süvari birliğinin bir yere hızlı bir şekilde yetişmesi için yapılan yol ağlarının adak stellerinin de bulunduğu bölgelerden geçmesi nedeniyle¹⁹¹, Kakasbos'un süvarilerin koruyucu tanrısı olma ihtimalini yükseltmektedir. Ancak, Kat. No: 34 (Tip 3)'teki eserde bir kadının Kakasbos'a adakta bulunmuş olması bu düşüncüyü değiştirmektedir¹⁹². Ayrıca,

¹⁸⁷ Speidel 1993, 124; Dimitrova 2002, 214.

¹⁸⁸ Delemen 1999, 5.

¹⁸⁹ Kat. No: 23'teki stel olasılıkla bir Roma askeri birliğinde (ala) görevli Diogenes isminde bir şahsın mezar taşıdır. Buna karşın okunuşundaki güçlük nedeniyle içeriği tam olarak anlaşılabilir değildir. Stelin adak niteliğinde olma olasılığı göz ardı edilmemiş ve tez kapsamına dâhil edilmiştir. Bu nedenle mezar steli veya adak steli de olsa Kakasbos'un süvariler tarafından da tapınım gören bir tanrı olduğu düşüncesi Kat. No: 23'te yer alan stelin yazıtından anlaşılmaktadır.

¹⁹⁰ Delemen 1995, 307. Ayrıca "Epsilon, Sigma ve Omega" harflerinin yuvarlak karakterde Roma Dönemi'nde yapıldığına yönelik araştırma için bkz. Malay 1987, 33.

¹⁹¹ Şahin 2011, 93-126, Res. 4-25; Özsait 2008, 111, Res. 5.

¹⁹² Ερμιόχης isimli bir kadının adanmış olduğu bu adak stelinden bir örnekte Burdur Müzesi'nde yer almaktadır. Burdur Müzesi, Env. No: 268. bkz. Delemen 1999, 138, no. 162, pl. 12.

Kakasbos/Herakles kültü eşkıyalıkla da bağlantılı bir kült olabilir. Özellikle koruyucu kimliği¹⁹³, Kakasbos/Herakles'in Dağlık Lykia ve Pisidia Bölgeleri'nde görülüyor olması bu durumu destekler niteliktedir. Roma İmparatoru Commodus Dönemi'nde (177-192) Boubon halkının eşkıyalığa karşı gösterdiği başarı nedeniyle imparatorun özel yetkisi ile 1 oy hakkından 3 oy hakkına çıkartılmasına (Lykia Birliği içinde) ilişkin imparator mektubu MS 2. yüzyılın son çeyreğinde Dağlık Pisidia ve Kibyrtis Bölgesi'nde eşkıyalık sorununun bulunduğu, Roma merkezi otoritesinin kırsal güvenliği sağlamakta yetersiz kaldığı ve bunun sonucu olarak da kentlerin eşkıyalığa karşı birlikler oluşturmak suretiyle mücadele ederek bölgesel başarılar kazandıkları anlaşılmaktadır¹⁹⁴. Kakasbos/Herakles anlaşıldığı kadarıyla özellikle Pisidia ve Lykia (Kuzey, Kuzeybatı ve Batı Lykia) Bölgeleri'nde oldukça yaygın bir külte ev sahipliği yapmaktadır. Bu da göstermektedir ki özellikle Lykia, Pisidia Bölgeleri'nin kırsal ve dağlık kesiminde tapınım gören Kakasbos/Herakles¹⁹⁵ imparatorluk bünyesindeki yerel bir tanrıdır.

4.2.DIOSKURLAR VE TANRIÇA

4.2.1. TİPOLOJİK ÖZELLİKLERİ

Fethiye Müzesi'nde Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli 11 tane adak steli 6 farklı tipte görülmektedir.

Tip 1, kemerli olan adak stelleridir. Tip 1, kendi içinde 3 farklı tipte görülür. Üst bitimde kemerli (Tip 1.1), baştabandan itibaren kemerli (Tip 1.2) ve sivri kemerli (Tip 1.3) Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stelleridir.

Kat. No: 54 (Tip 1.1)'teki eser, kemerli alınlığıyla ünük bir örnektir. Kat. No: 55 (Tip 1.2)'teki esere benzer tipte bir örnek, Burdur Müzesi'nde yer almaktadır¹⁹⁶. Kat. No: 56 (Tip 1.3)'daki eserde sivri kemerli oluşuyla yine ünüktür.

¹⁹³ Lebrun 1998, 143.

¹⁹⁴ Friedel 1972, I. Boubon, no. 2. Lykia-Pamphylia'da eşkıyalık ve kırsal alan güvenliği için bkz. Öztürk 2011, 351-355; Öztürk 2012, 347-360.

¹⁹⁵ Kakasbos/Herakles tasviri barındıran adak stellerinin bazılarında Kakasbos/Herakles kültürünün kırsal kesimde yaygın olduğunu gösteren keçi figürleri vardır. bkz. Delemen 1993, 14, Kat. No: 173, Lev. 41; Karayaka 2007, 17, Lev. 257-258, Res. 8-9.

¹⁹⁶ Delemen 1995, 313, no. 17, Lev. 5.

Tip 2, üçgen alınlıklı adak stelleridir. Tip 2, kendi içinde 2 farklı tipte görülmektedir. Tip 2.1, naiskoslu, Tip 2.2, naiskossuz üçgen alınlıklı Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stelleridir.

Kat. No: 57 (Tip 2.1)'deki esere tip olarak benzer örneklere Burdur¹⁹⁷, Antalya¹⁹⁸ ve Tarente¹⁹⁹ Müzeleri'nde rastlanır. Kat. No: 58-59 (Tip 2.2)'daki eserlere benzer tipte örnekler Haluk Perk²⁰⁰, Burdur²⁰¹ Müzeleri'nde ve Seki yakınlarındaki bir adak stelinde²⁰² tespit edilmiştir.

Tip 3, baştabanı geniş olup üste doğru daralan adak stelidir. Kat. No: 60 (Tip 3)'taki eserin baştabanından yukarı doğru daralan bir forma sahip olmasıyla ünik bir örnektir²⁰³.

Tip 4, dikdörtgen olan adak stelleridir. Kat. No: 61-62 (Tip 4)'deki eserler en yaygın tipi oluşturmaktadır. Bu tip adak stellerine yurtdışında Bologna Museum²⁰⁴, Kunsthistorisches Museum²⁰⁵, Thasos Museum²⁰⁶ ve Avignon Museum'da²⁰⁷, Anadolu'da ise Antalya²⁰⁸, Burdur²⁰⁹ Müzeleri'nde, Burdur yakınlarında Eleyir, Küçük Kılıçkaya²¹⁰ ve Kızılbel²¹¹ kaya kabartmalarında rastlanmaktadır.

Tip 5, kareye yakın dörtgen adak stelleridir. Kat. No: 63 (Tip 5)'teki esere benzer Antalya Müzesi'nde²¹² iki örnek bulunmaktadır.

Tip 6, elips şeklinde forma sahip olan adak stelidir. Kat. No: 64 (Tip 6)'teki eser elips şeklindeki formuyla ünik bir örnektir. Haluk Perk Müzesi'nde yer alan bir adak

¹⁹⁷ Delemen 1995, 311-312, no. 11-12, 14, Lev. 3-4.

¹⁹⁸ Delemen 1995, 312-313, 318-319, no. 15, 31, Lev. 4, 8; Karayaka 2007, 137, 278, Res. 86.

¹⁹⁹ Hermary 1986, 574, no. 69, pl. 462.

²⁰⁰ Delemen 2005, 160-161, 175, Res. 15.

²⁰¹ Delemen 1995, 309, 312, no. 6, 13, Lev. 2, 4.

²⁰² Robert 1983, 553-555, fig. 1.

²⁰³ Bu tip bilinçli olarak yapılmamıştır. Daha çok taşın şeklinden kaynaklıdır.

²⁰⁴ Hermary 1986, 571, no. 32, pl. 458.

²⁰⁵ Chapouthier 1935, 23-25, no. 2, pl 1; Hermary 1986, 577-578, no. 123a, pl. 466; Perry 2001, 474, fig. 8.

²⁰⁶ Chapouthier 1935, 29, no. 7, pl. 4; Hermary 1986, 578, no. 124, pl. 466.

²⁰⁷ Chapouthier 1935, 54, no. 37, pl. 3; Hermary 1986, 578-579, no. 139, pl. 467.

²⁰⁸ Delemen 1995, 310, 315, no. 9, 21, Lev. 3, 5.

²⁰⁹ Delemen 1995, 315-316, no. 22, 25, Lev. 6.

²¹⁰ Delemen 1995, 317-318, no. 26-29, Lev. 7.

²¹¹ Robert 1983, 557-558, 571, fig. 3.

²¹² Delemen 1995, 307-308, 314, no. 2, 18, Lev. 1, 5.

steli kısmen Fethiye Müzesi'ndeki bu örneğe benzemekle birlikte ince ve düz bir baştabana sahiptir²¹³.

4.2.2. İKONOĞRAFİ VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ

Dioskurlar kültü, Yunan Sanatı'ndan köken alıp²¹⁴ daha sonra Roma Dönemi'nde Anadolu'da görülmüştür²¹⁵. Genellikle atlı olarak tasvir edilen Dioskurlar ve Dioskurların ortasında ayakta duran Tanrıça kabartması yoğun olarak Anadolu'da görülmektedir²¹⁶.

Dioskurlar ve Tanrıça tasvirleri, genel olarak 3 farklı tipte görülmektedir. Bunlar:

Ortada Tanrıça ve iki yanında atlı Dioskurlar,

Ortada Tanrıça ve iki yanında atlarının önünde ayakta duran Dioskurlar,

Ortada Tanrıça iki yanında ayakta duran Dioskurlar'dır²¹⁷.

Fethiye Müzesi'nde yer alan Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stellerinde yalnızca ortada Tanrıça ve iki yanında atlı Dioskurlar olan eserlerdir. Bu tip örnekler Anadolu'da en yaygın tiptir²¹⁸.

Katalogda yer alan bütün Dioskurlar ve Tanrıça tasvirlerinde Tanrıçanın boyu sahnede yer alan tüm figürlerin boyuna eşit ya da en azından atların boyuna denk gelmektedir. Bu durum üç figüründe aynı öneme sahip olduğunu göstermektedir²¹⁹. Yalnızca Kat. No: 55 (Tip 1.2)'teki eserde soldaki figürün²²⁰ atın üzerinde ayakta durması oldukça ilginç bir örnektir ve kompozisyonda yer alan figürlerden farklı bir tasvir içermektedir. Bu şekilde tasvir edilmiş olması sanatçının bazen serbest tarzda çalışma yapıyor olduğunu düşündürmektedir.

²¹³ Delemen 2005, 161-162, 175, Res. 16.

²¹⁴ Adak stelleri ve vazo resimleri üzerinde Dioskurlar, Arkaik Dönem itibariyle görülmektedir. bkz. Hermary 1986, 573, 576, no. 58-59, 63, 111-112, pl. 461, 465.

²¹⁵ Delemen 1995, 300.

²¹⁶ Anadolu dışında Yunanistan, Balkanlar, Rusya, Mezopotamya, Mısır ve Kuzey Afrika'da da görülmektedir. bkz. Delemen 1995, Harita 1.

²¹⁷ Delemen 1995, 298.

²¹⁸ Metzger 1952, 22-24.

²¹⁹ Delemen 1995, 306.

²²⁰ İzleyiciye göre solda yer alan figür.

Fethiye Müzesi'ndeki Kat. No: 54 (Tip 1.1) ve Kat. No: 59 (Tip 2.2)'daki eserler, kemerli alınlık içerisinde görülen yıldız motifi ile ikonografi de yer alan figürlerin göksel varlıklar olduklarını göstermektedir. Çünkü, Dioskurların mitolojisinden yola çıkarak yıldız motifinin Dioskurlar ile bağlantısı olduğu bilinmektedir. Hilal motifi de Tanrıça ile ilişkilidir²²¹.

Yıldız motifli adak stelleri oldukça azdır. Bu tip adak stellerinden bazıları Antalya Korkuteli, Yeşilyayla²²² ve Seki Yaylası'nda²²³ bulunmuştur. Yeşilyayla'dan getirilen adak stelleri günümüzde Antalya Müzesi'ndedir. Yeşilyayla'da ele geçen adak stelinin yüzeyinde yer alan sekiz kollu yıldız bir hilalin iki yanında görülmektedir. Yıldız motifli bu adak stelinden farklı olarak Fethiye Müzesi'ndeki Kat. No: 54 (Tip 1.1) ve Kat. No: 59 (Tip 2.2)'daki adak stellerinde, bir adet sekiz kollu yıldız bulunmaktadır. Ayrıca, Fethiye Müzesi'ndeki Kat. No: 54 (Tip 1.1)'teki eserde sekiz kollu yıldız, diğer örneklerden farklıdır ve bir hale içerisinde yapılmıştır. Farklı olarak Yeşilyayla'da ele geçen adak stelinde ise yıldız ve hilal motifleri adak stelinin yüzeyindedir. Fethiye Müzesi'ndeki örneklerde yıldız motifine yalnızca alınlıkta yer verilmiştir. Buna ek Seki Yaylası'ndaki eserde ise hilal ve yıldız motiflerinin ikisi de alınlıktadır. Eserlerin hepsinin ortak noktası alınlıklı olmalarıdır.

Fethiye Müzesi'ndeki adak stellerinde hilal ile yıldız motifleri bir arada kullanılmamıştır. Ya adak steli üzerinde yıldız ya da hilale yer verilmiştir. Bunun nedeni, yıldız motifi olan eserlerin yalnızca Dioskurlara, hilal motifi olan eserlerin ise Tanrıça adına adanmış olabilecekleri şeklinde açıklanabilir. Antalya Müzesi'nde yer alan eserlerde olduğu gibi hem hilal hem de yıldız motifinin birlikteliği stellerin hem Dioskurlar hem de Tanrıça'ya adanmış olduğunu düşündürmektedir.

Dioskurlar ve Tanrıça'nın bir başka göksel varlıklar olduğunu gösteren motifte hilaldir. Daha çok Tanrıça'nın sembolü olarak kabul edilen hilal motifi Kat. No: 58 (Tip 2.2)'teki eserde alınlıkta ve Kat. No: 55 (Tip 1.2)'teki eserde yüzeyde tasvirlerin olduğu görülmektedir.

²²¹ Dioskurlar ve Tanrıça bölümü, bkz. s. 17.

²²² Delemen 1995, 318, no. 31, Lev. 8; Karayaka 2007, 137, 277, Res. 85.

²²³ Robert 1983, 555, fig. 1.

Kat. No: 55 (Tip 1.2)'teki eserde hilal motifinin Tanrıçanın başının üzerinde olmasıyla Antalya ve Burdur Müzeleri'ndeki adak stellerine benzerdir²²⁴. Fakat, Fethiye Müzesi'nde yer alan bu eserde hilal motifi Tanrıçaya temas etmemiştir ve oldukça büyük bir alanı kaplamaktadır. Burdur ve Antalya Müzeleri'ndeki örneklerde Tanrıçanın başındaki hilal, başı ile temas halinde ve oldukça küçüktür. Kat. No: 58 (Tip 2.2)'deki eser ise alınlık içerisinde hilal tasviriyle Burdur²²⁵ ve Antalya²²⁶ Müzeleri'ndeki eserlere yakın bir ikonografi göstermektedir. Hilal motifli Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stelleri, Yunanistan Peloponnesos'ta da bulunmuştur, bu örnek günümüzde Avignon Museum'da sergilenmektedir²²⁷.

Dioskurların hem gökyüzü hem de yeraltı ile bağlantısı olduğunu gösteren yılan ve kartal tasvirleri²²⁸ Kat. No: 57 (Tip 2.1)'deki adak stelinin alınlığındadır. Anadolu'da oldukça sık karşılaşılan bu tip örneklerle, Burdur, Antalya Müzeleri'nde ve Pisidia Bölgesi'ndeki bir örnekte rastlanmaktadır²²⁹. Burdur ve Antalya Müzesi'nde yer alan kartal ve yılan figürlü²³⁰ örneklerin hepsi naiskoslu ve üçgen alınlıklı stellerdir ve hepsinde akroterlere de yer verilerek adeta tapınak formunda işlenmişlerdir. Baştabanında yılan tasvirine yer verilmiş farklı bir adak steli, Yunanistan Peloponnesos'ta bulunmuş ve bu örnek günümüzde Avignon Museum'dadır²³¹.

Kat. No: 57 (Tip 2.1)'deki eserin yüzeyinde görülen bucrania²³² ve girland²³³, Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stelleri üzerinde fazla yer almayan motiflerdir ve daha çok sunaklar üzerinde görülürler²³⁴. Ancak, sunakların da bir tanrı ya da tanrıça

²²⁴ Delemen 1995, 299-300, no. 2, 4, 6, 9, 11, 13, 14, Lev. 1-4.

²²⁵ Burada Tanrıça'nın başında ve alınlık içerisinde hilal motifi yer almaktadır. bkz. Delemen 1995, 309, no. 6, Lev. 2.

²²⁶ Delemen 1995, 318-319, no. 31, Lev. 8.

²²⁷ Chapouthier 1935, 54, no. 37, pl. 3; Hermary 1986, 578, no. 139, pl. 467.

²²⁸ Furtwängler 1884-1886, 1154.

²²⁹ Delemen 1995, 311-313, no. 11-15, Lev. 3-4; Karayaka 2007, 137, 277, Res. 85; Robert 1983, 575, fig. 5

²³⁰ Kat. No: 60 (Tip 3)'teki örnekte Dioskurlar ve Tanrıça'nın başının üzerinde yer alan sarmal motif/figür yılan olabilir.

²³¹ Chapouthier 1935, 54, no. 37, pl. 3; Hermary 1986, 578, no. 139, pl. 467.

²³² Bir öküz başı ile tasvir edilen ve genelde çelenk ile bezeli süs kabartması. Bkz. Er 2006, 68.

²³³ Çoğunlukla çiçek, meyve ve yapraklardan oluşan ve iki uçlarından asılmış, çelenge benzeyen bezemdir. bkz. Er 2006, 142.

²³⁴ Yavis 1949, 147, fig. 40.

için yapıldığı düşünüldüğünde adak stellerinde de bu motiflere yer verilmiş olması doğal görülebilir.

Merkezde ayakta duran Tanrıça, cepheden görülen ve bazı adak stellerinde ayakta bir seki üzerinde (bazen zemine basan) dururken tasvir edilmiştir²³⁵. Adak stellerinin çoğunda üzerinde uzun khiton onunda üzerinde khimation veya mantoya sahip²³⁶ Tanrıçanın kim olduğu belirsizdir. Dioskurların kızkardeşi olması ve Lakonia'da bitkisel bereket Tanrıçası olarak saygı görmesinden dolayı Helena olarak tanımlanan Tanrıça²³⁷, özellikle daha çok Lykia ve Pisidia Bölgeleri'nde Artemis kültünün baskın olması ve Elmalı yakınındaki Macun Asarı'ndaki bazı adak yazıtlarında Artemis isminin geçmesinden dolayı Artemis olarak da düşünülmektedir. Artemis'inde ay ile ilişkisi bu düşünceyi güçlendirmektedir²³⁸. Bu konuda Artemis olabileceğine dair en büyük destek, Caracalla Dönemi'ne tarihlenen (MS 198-217) Ephessos sikkesi üzerinde Dioskurlar ve ortada Tanrıça tasvirine yer verilmiş olmasıdır²³⁹. Ancak, Lykia, Pisidia Bölgeleri için bu durum hala tartışma konusudur.

Fethiye Müzesi'nde Kat. No: 54 (Tip 1.1), Kat. No: 56 (Tip 1.3), Kat. No: 57 (Tip 2.1) ve Kat. No: 63 (Tip 5)'teki eserlerde Tanrıçanın başı kapalı ve adeta başı bir kemerli niş içerisinde yer almış şekilde tasvir edilmiştir. Bu tip adak stelleri Haluk Perk, Burdur, Antalya Müzeleri²⁴⁰ ve Viyana Kunsthistorisches Museum'da²⁴¹ sergilenmektedir. Bu eserlerin dışında, Pisidia'da²⁴², Seki Yaylası'nda²⁴³ görülen adak stelleri ve Eleyir'de yer alan kaya kabartmasında²⁴⁴ da Tanrıçanın başı aynı şekildedir. Fethiye Müzesi'ndeki Tanrıçanın başının açık olduğu örnekler Kat. No: 61-62 (Tip 4)'deki adak stelleridir. Bu tür adak stelleri Antalya, Burdur

²³⁵ Tanrıçanın bu şekildeki farklı tasvirleri için bkz. Chapouthier 1935, 116-117.

²³⁶ Delemen 1995, 298.

²³⁷ Robert 1983, 563 vd.; Delemen 1995, 296.

²³⁸ Bu konu hakkında bkz. Robert 1983, 560, 563-565, 567; Çevik-Varkıvaç et. al. 2005, 107.

²³⁹ Chapouthier 1935, 75, no. 68, pl. 13; Hermary 1986, 578, no. 128, pl. 466.

²⁴⁰ Delemen 1995, 307-308, 311-315, no. 1, 4, 12, 14, 17-18, 21, Lev. 1, 3-5; Delemen 2005, 160-161, 175, Res. 15.

²⁴¹ Hermary 1986, 577-578, no. 123a, pl. 466.

²⁴² Robert 1983, 575, fig. 5.

²⁴³ Robert 1983, 555, fig. 1.

²⁴⁴ Burdur, Gölhisar ilçesi, Çavdır Bucağı, Kızıllar Köyü yaylasının güneyinde, Eleyir Mevkii'ndeki Asarlık Tepesi'nin batı tarafında kayanın yüzeyine, dikdörtgen bir alan çukurlaştırılarak Dioskurlar ve Tanrıça kabartmaları işlenmiştir. Tanrıçanın başı örtülü ve başı kemerli bir nişi andıran örtüyle kaplıdır. bkz. Delemen 1995, 317, no. 26, Lev. 7.

Müzeleri'nde²⁴⁵ ve Kos'ta bulunmuş bir adak stelinde²⁴⁶ mevcuttur. Kat. No: 55 (Tip 1.2), Kat. No: 59 (Tip 2.2) ve Kat. No: 60 (Tip 3)'teki eserlerde Tanrıçanın başında polos²⁴⁷ vardır. Bu eserlerdeki gibi başında polos olan adak stelleri Antalya, Burdur ve Haluk Perk Müzeleri'nde bulunmaktadır²⁴⁸. Bunlardan Burdur Müzesi'ndeki adak stelinin Fethiye Müzesi'ndeki adak stellerinden farkı polos üstünde başının örtülü olmasıdır.

Kat. No: 54 (Tip 1.1), Kat. No: 55 (Tip 1.2), Kat. No: 56 (Tip 1.3), Kat. No: 58-59 (Tip 2.2), Kat. No: 60 (Tip 3), Kat. No: 63 (Tip 5) ve Kat. No: 64 (Tip 6)'teki eserlerde Tanrıçanın kolları manto içerisindedir. Bu tür bir örnek Haluk Perk²⁴⁹ Müzesi'nde de bulunmaktadır.

Kat. No: 62 (Tip 4)'deki eserde Tanrıçanın kolları manto içerisinde göğüste birleştirilmiştir. Burdur Müzesi'nde de bu şekilde bir örnek mevcuttur²⁵⁰.

Kat. No: 57 (Tip 2.1)'deki eserde Tanrıçanın sağ kolu mantonun dışında göğüs üzerine konmuştur. Benzer tarzda Tanrıça figürleri Burdur Müzesi'ndeki adak steli²⁵¹ ve bir adet adak sunağı²⁵² üzerinde, ayrıca Burdur'da yer alan Eleyir ve Küçük Kılıçkaya kabartmalarında²⁵³ da yer alır.

Fethiye Müzesi'ndeki örneklerde Tanrıçaya ait bir simge yoktur. Ancak, Antalya Müzesi'ndeki bazı adak stellerinde Tanrıça elinde kurban tası²⁵⁴, asa²⁵⁵ veya bir dal²⁵⁶ ile görülmektedir.

²⁴⁵ Delemen 1995, 316, no. 24-25, Lev. 6.

²⁴⁶ Hermary 1986, 579, no. 146, pl. 467.

²⁴⁷ Silindirik başlık. bkz. Er 2006, 316.

²⁴⁸ Delemen 1995, 308-309, 318-319, no. 5, 31, Lev. 2, 8; Delemen 2005, 161-162, 175, Res. 16. Ayrıca Tanrıçanın başında polos olmasıyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Metzger 1952, 26.

²⁴⁹ Delemen 2005, 160-161, 175, Res. 15.

²⁵⁰ Delemen 1995, 319-320, no. 32, Lev. 8.

²⁵¹ Delemen 1995, 308-310, no. 4-5, 7-8, Lev. 1-3.

²⁵² Delemen 1995, 320-321, no. 34, Lev. 8.

²⁵³ Delemen 1995, 317-318, no. 26, 29, Lev. 7.

²⁵⁴ Chapouthier 1884-1886, 23-25; Robert 1983, 560, no. 11.

²⁵⁵ Chapouthier 1884-1886, 116. Antalya Müzesi: Env. No: 6.14.73' deki örnekte Tanrıça hem sol koluyla dayandığı asası hem de sağ elinde kurban tasıyla tasvir edilmiştir. bkz. Delemen 1995, 310, no. 9, Lev. 3.

²⁵⁶ Chapouthier 1884-1886, 38, no. 16, Lev. 7; Delemen 1995, 318-319, no. 31, Lev. 8.

Fethiye Müzesi'nde Kat. No: 57 (Tip 2.1)'deki eserde Tanrıçanın sol bacağına dik bir şekilde zemine basarken sağ bacağına dizden hafif kırılarak şeffaf bir elbise ayrıntısıyla verilmesi dönemi ve benzerleri içerisinde işçilik yönünden oldukça önemli bir eser olduğunu göstermektedir. Bacak detayının bu şekilde verilmesi Klasik Dönem'de yapılmış olan Erehteion Tapınağı'ndaki Karyatidlerden itibaren süregelen bir özelliktir²⁵⁷.

Fethiye Müzesi'nde Kat. No: 54 (Tip 1.1), Kat. No: 56 (Tip 1.3), Kat. No: 59 (Tip 2.2), Kat. No: 60 (Tip 3), Kat. No: 62 (Tip 4) ve Kat. No: 63 (Tip 5)'teki eserlerde Tanrıça bir seki üzerindedir. Bu türde örneklere Antalya ve Burdur Müzeleri'nde rastlanmaktadır²⁵⁸. Ayrıca, Burdur, Gölhisar'da Eleyir ve Küçük Kılıçkaya kabartmalarında²⁵⁹ ve Seki Yaylası'daki bir adak stelinde²⁶⁰ Tanrıça bir seki üzerinde tasvir edilmiştir. Tanrıçanın seki üzerinde tasvir edilmiş olması, onun bu dünyanın zemini ile temas etmeyerek göklere ait bir figür olduğunu göstermektedir. Seki üzerinde tasvir edilmemiş olan örneklerde Tanrıçanın göklere ait olduğu kavramı değişmez; fakat bunların adak stellerini oluşturan sanatçılar tarafından yüzeyin özensiz bir şekilde kullanılmış olmasından dolayı alanda yer kalmadığı için yapılmadığını düşündürmektedir.

Dioskurlar genel olarak Fethiye Müzesi'ndeki adak stellerinde yalnızca atlarının üstünde dizginlerini tutar vaziyette tasvir edilmişlerdir. Ayrıca herhangi bir şekilde simgeleri yoktur. Bu tipteki Dioskurlar Anadolu'da en yaygın olan Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli grubu oluşturmaktadırlar²⁶¹, Antalya ve Burdur Müzeleri'nde²⁶² ve Burdur Gölhisar ilçesi yakınlarında yer alan Eleyir ve Küçük Kılıçkaya kaya kabartmalarında²⁶³ karşımıza çıkan bu tip örneklerde Dioskurlar, iki elleriyle atlarının dizginlerini kavrar ve merkezdeki Tanrıça'ya doğru yönelirler. Ayrıca silahsız ve giyinik olarak tasvir edilirler.

²⁵⁷ Boardman 2005, 148, 161, Res. 125.

²⁵⁸ Delemen 1995, 307-308, 312-313, 315, no. 2-3, 14, 17-22, Lev. 1, 4-6.

²⁵⁹ Delemen 1995, 317-318, no. 26-29, Lev. 7.

²⁶⁰ Robert 1983, 555, fig. 1.

²⁶¹ Delemen 1995, 301.

²⁶² Delemen 1995, 310-316, 318, no. 9-15, 17-18, 21-22, 24-25, 30, Lev. 3-6, 8. Ayrıca bu gruba İ. Delemen Fethiye Müzesi'nden de çalıştığımız 2 adet adak stelini dahil etmiştir. bkz. Delemen 1995, 314-316, no. 20, 23, Lev. 5-6.

²⁶³ Delemen 1995, 317-318, no. 26-29, Lev. 7.

Dioskurlarda yaygın olmamakla birlikte Hellenistik Dönem itibariyle görülmeye başlanan konik başlık pilos²⁶⁴, Kat. No: 55 (Tip 1.2) ve Kat. No: 59 (Tip 2.2)'daki eserlerde görülmektedir. Pilos başlığa sahip Dioskurlara Antalya, Haluk Perk ve Burdur Müzeleri'ndeki adak stellerinde de rastlanmaktadır²⁶⁵.

Kat. No: 56 (Tip 1.3)'daki eserde Dioskurların üstlerinde kurtarıcılık özelliklerini vurgulayan zırhlı elbiseleri vardır. Zırhlı elbiseli Dioskurlar, Viyana Kunsthistorisches Museum²⁶⁶, Haluk Perk²⁶⁷ ve Antalya²⁶⁸ Müzeleri'nde, Seki Yaylası'nda²⁶⁹ ve Pisidia'da görülen adak stellerinde²⁷⁰ yer alır.

Fethiye Müzesi'nde Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stellerindeki atların hepsi yandan tasvir edilmiştir. Atlı olarak görülen bütün Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stellerinde de tasvir anlayışı Fethiye Müzesi'ndeki gibidir. Diğer yandan görülen atların hepsinde sağda yer alan at, sağ ayağını; solda yer alan at ise sol ayağını havaya kaldırmaktadır²⁷¹.

Fethiye Müzesi'nde yer alan bütün Dioskurlar ve Tanrıça figürlerine bakıldığında genel olarak eserleri yapan kişiler tarafından bir özensizlik söz konusudur. Figürlerin saçlar, yeleler ve elbiseler kazıma tekniğinde vurgulanmış, ağızları küçük, gözleri büyük, kemik ve kasları özensizce yapılmıştır²⁷². Fethiye Müzesi'ndeki Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stellerindeki hareketlilik atların bacaklarını havaya kaldırmış olmaları ve Kat. No: 58-59 (Tip 2.2)'daki Dioskurların pelerinlerinin geriye doğru savrulur şekilde tasvir edilmiş olmasıyla sağlanmıştır. Bu da sanatçıların Dioskurlar ve Tanrıça tasvirlerinde hareketlilik yönünden başarılı olduklarını gösterir. Kat. No: 57 (Tip 2.1)'deki eser içlerindeki en özenli işçiliğe sahiptir. Bu eser yüksek kabartmaya yakın şekilde işlenmiştir. Figürlerin anatomik detayları diğer bütün

²⁶⁴ Pilos veya pileos olarak adlandırılan Yunanlı askerlerin ve Romalı erkeklerin giydiği keçeden yapılmış konik başlık. bkz. Er 2006, 313. Hellenistik Dönem itibariyle ortaya çıkışı için bkz. Furtwängler 1884-1886, 1172-1174.

²⁶⁵ Delemen 1995, 307-310, no. 2, 4-5, 7, Lev. 1-2; Delemen 2005, 161-162, 175, Res. 16.

²⁶⁶ Hermary 1986, 577-578, no. 123a, pl. 466.

²⁶⁷ Delemen 2005, 161-162, 175, Res. 16.

²⁶⁸ Delemen 1995, 307, 314, no. 3, 18, Lev. 1, 5.

²⁶⁹ Robert 1983, 555, fig. 1.

²⁷⁰ Robert 1983, 575, fig. 5.

²⁷¹ Benzer örnekler için bkz. Robert 1983, 555, 571, fig. 1, 3; Delemen 1995, 307-315, 317-318, no. 1-3, 6, 8, 12, 13-15, 18, 21, 26, 28, Lev. 1-5, 7.

²⁷² Delemen 1995, 306.

eserlerden daha detaylı bir işçiliğe sahip olmasına karşın yine de orantısızlıklara sahiptir.

Atların üzerinde merkezde Tanrıçaya doğru yönelen Dioskurlar tasvirine Lykia, Pisidia Bölgeleri'nde oldukça yoğun şekilde karşılaşılmaktadır. Ancak bu durumun tersine merkezde yer alan Tanrıçanın iki yanında atlarının dizginini ayakta tutarken tasvir edilen çıplak Dioskurlar, sikkeler üzerinde daha çok tercih edilmişlerdir²⁷³. Buna göre; Dioskurlar, simgesiz olarak Antoninus Pius (MS 138-161) ve Caracalla Dönemi (MS 198-217) Kodroula sikkelerinde, mızrak ile Septimus Severus Dönemi'nde (MS 193-211) Isinda şehir sikkesinde, mızrak ve başlarının üstünde yıldız motifi ile Antoninuslar Dönemi'nde (MS 138-192) Trebenna sikkesinde, mızrak ve pilos ile Antoninuslar Dönemi'nde Termessos sikkelerinde ve ön yüzünde Iulia Mamaea büstünün olduğu Ariassos sikkesinde görülmektedirler. Ayrıca Dioskurlar, üzerlerinde tunik ve başlarında pilos ile merkezdeki hilal motifine yönelirken tasvir edilen örneklere Hadrianus (117-138) ve Marcus Aurelius (MS 161-180) Dönemi'nde Sagalassos sikkelerinde rastlanmaktadır. Benzer bir örnekte Verbe sikkesinde Commodus Dönemi'nde (MS 177-192) Dioskurların başına yıldız motifi de eklenerek yapılmıştır²⁷⁴. Atlarının üzerinde merkezde Tanrıça Artemis'e doğru yönelen Dioskurlar ve Tanrıça tasviri barındıran Caracalla Dönemi (MS 198-217) Ephessos sikkesinde bu durum değişmekte ve Dioskurlar ve Tanrıça, Fethiye Müzesi'ndeki Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stellerindeki gibi görülmektedir²⁷⁵.

İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde bulunan Sidamara Lahdi üzerinde tasvir edilmiş olan Dioskurlar ve Tanrıça tasvirleri işçilik, figürlerin hareketliliği, oldukça özenli simetri ve vücutlardaki kıvrım anlayışı ile Roma İmparatorluk Sanatı'nın en önemli örneklerinden biri olup MS 3. yüzyıla tarihlenmektedir²⁷⁶. Aynı özellikler MS. 2. yüzyıla tarihlenen Perge Dioskur'u içinde geçerlidir²⁷⁷. Ancak bu eserlerdeki özellikler ile Fethiye Müzesi'ndeki örnekler arasındaki en önemli fark, Sidamara Lahti ve Perge Dioskuru imparatorluk sanatını yansıtırken, Fethiye Müzesi'ndeki eserler daha çok halk sanatını yansıtmaktadırlar. Roma İmparatorluk Dönemi'nde

²⁷³ Delemen 1995, 302-303.

²⁷⁴ Delemen 1995, 303; Karayaka 2007, 137-139.

²⁷⁵ Chapouthier 1935, 75, no. 68, pl. 13; Hermary 1986, 578, no. 128, pl. 466.

²⁷⁶ Hermary 1986, 571, no. 39, Lev. 459.

²⁷⁷ Hermary 1986, 575, no. 90, Lev. 464.

imparatorluk sanat anlayışı halk sanatını etkilemiştir. Bu yüzden halk sanatının imparatorluk sanatından etkilenmiş olması doğaldır. Roma İmparatorluk Dönemi'nde Dioskurlar ve Tanrıça tasvirleri oldukça benimsenmiştir. Sidamara Lahti ve Perge Dioskuru'nun MS 2. ve 3. yüzyıla tarihlenmeleri ve imparatorluk sanatını yansıtan bu örneklerin daha çok halk sanatını yansıtan Fethiye Müzesi'ndeki eserler ile aynı tarihlerde yapılmış olmaları muhtemeldir.

4.2.3. EPİGRAFİK ÖZELLİKLERİ

Fethiye Müzesi'nde bulunan on bir Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stelinden yalnızca dört tanesinde yazıt rastlanmıştır. Kat. No: 54 (Tip 1.1), Kat. No: 56 (Tip 1.3), Kat. No: 57 (Tip 2.1) ve Kat. No: 63 (Tip 5)'te ki eserlerden yalnızca Kat. No: 56 (Tip 1.3)'daki adak stelini kimin adadığı bellidir. Kat. No: 54 (Tip 1.1)'teki eseri adayan şahıs belli değildir. Kat. No: 57 (Tip 2.1)'deki adak stelinin yüzeyinde Dioskur tasvirlerinin sağ ve sol üst köşelerinde bazı harfler vardır. Bu harflerin yazılmış olmasının nedeni belli değildir. Kat. No: 63 (Tip 5)'teki eserin üzerindeki yazıt neredeyse tamamen aşınmıştır. Yazıtlar, genel olarak adak formundadır. Fethiye Müzesi'ndeki Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stellerinde genel olarak "Falan kişi adağı (εὐχήν) Dioskurlar için (dikti)" yapısı görülmektedir. Yazıtlarda ortada yer alan Tanrıça ile ilgili herhangi bir bilgi yoktur. Yazıtlarda görülen epsilon, sigma ve omega harflerinin yuvarlak karakterine karşın alpha harfinin kırıklı olması ışığında adak stelleri MS 2. - 4. yüzyıllara tarihlenmektedir²⁷⁸.

²⁷⁸ Delemen 1995, 307. Ayrıca "Epsilon, Sigma ve Omega" harflerinin yuvarlak karakterde Roma Dönemi'nde yapıldığına yönelik araştırma için bkz. Malay 1987, 33.

5. SONUÇ

MÖ 3. bin itibariyle ilk olarak Mezopotamya’da görülmeye başlanan atlı heros/tanrı tasvirleri, ardından Asurlular, Hititler, Mısırlılar, Urartular, Phrygler, Yunanlılar, Etrüskler gibi farklı uygarlıklarda da benimsenmiştir. Bu tasvirler seramikler, duvar resimleri, taş ve madeni eserler üzerinde sıklıkla görülmektedir.

Arkaik ve Klasik Dönemde sevilen bir ikonografiye sahip atlı heros/tanrı tasvirleri Hellenistik Dönem ile birlikte azalmış, Roma Dönemi ile birlikte ise özellikle atlı tanrılar olarak Anadolu’da adak stelleri üzerinde sevilerek kullanılmıştır.

Adak stelleri üzerinde yer alan atlı heros/tanrılar Anadolu’da oldukça fazladır. Bunlar: Kakasbos/Herakles/Maseis, Sozon, Apollon, Men, Hosios ve Dikaios, Poseidon, Pluton, Ares, Athanatoi, Alandros, Akhaios, Zeus, Hekate, Dioskurlar ve Tanrıça’dır.

Fethiye Müzesi’nde bunlardan yalnızca Kakasbos/Herakles ile Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli stellere yer verildiği görülür. Bu adak stellerinde yer alan figürler alçak kabartma ve kazıma tekniğiyle yapılmıştır. Kazımalar figürlerin bütün vücut detaylarında görülebilmektedir.

Kakasbos/Herakles, elinde lobutu ile at üzerinde görülür. Maseis’te Kakasbos/Herakles ile aynı ikonografiye sahiptir. Ayrımı sadece yazıtlar aracılığıyla mümkündür. Fethiye Müzesi’ndeki örneklerde Maseis yazılı bir adak steline rastlanmamıştır. Fethiye Müzesi’nde tez kapsamında çalışılan 53 Kakasbos/Herakles tasvirli adak stelinden yazıtlı olan 21 tanesi Kakasbos’a 1 tanesi ise Herakles’e adanmıştır. 3 adak stelinde harf karakterlerinin bazıları okunmaktadır; ancak hangi atlı heros/tanrıya adandığı belli değildir. Kat. No: 23 (Tip 1.4)’teki adak steli Kakasbos’a adanmış ve adayın kişi atlı birlikte yer almaktadır. Kakasbos/Herakles özellikle süvarilerin koruyucusu olduğu düşünülebilir; fakat Kat. No: 34 (Tip 3)’teki Kakasbos’a adanmış adak stelini bir kadın adamıştır ve bu durumda Kakasbos/Herakles’in Dağlık Lykia, Pisidia Bölgeleri’ndeki halkın her kesiminden tapınım gördüğü anlaşılmaktadır.

Fethiye Müzesi'nde yer alan Kakasbos/Herakles tasvirli adak stelleri müzeye Seki Yaylası (Oenoanda, Balboura ve Küçük Termessos) ve Telmessos civarından bulunmuş ve satın alma yoluyla müzeye getirilmiştir. Fethiye Müzesi'ndeki Kakasbos/Herakles tasvirli adak stellerinin hepsi yerel kireçtaşından yapılmıştır.

Dioskurlar ve Tanrıça tasvirleri atları üzerinde Tanrıça'ya yönelirken görülür. Roma Dönemi'nde adak stellerindeki tasvirlerde Dioskurlar farklı duruşlara sahiptir. Atları önünde ayakta dururken; atsız ya da atları üzerindeyken görülebilirler. Hepsinde benzer olan ortadaki Tanrıça tasviridir. Fethiye Müzesi'ndeki örneklerde Dioskurlar yalnızca atları üzerindeyken tasvir edilmişlerdir ve çalışılan 11 adak stelinden 3 tanesinde yazıtta rastlanmıştır. Bunlardan 2 tanesi Dioskurlara adanmıştır. 1 tanesinde ise belirsiz harf karakterleri adak stelinin yüzeyinde yer almaktadır. Figürler içerisinde yazıtlarda adı geçmeyen ve bu yüzden kimliği tartışma konusu olan Tanrıça, yayınlarda daha çok Dioskurların kız kardeşi olmasından dolayı Helena olarak düşünülmektedir. Ephessos'ta bulunmuş olan Caracalla Dönemi sikkesi üzerinde görülen tasvirde Dioskurlar atları üzerinde ortada yer alan Tanrıça Artemis'e doğru yönelmektedirler. Bu tasvir hem ikonografik hem de epigrafik yönden ortada yer alan Tanrıçanın Artemis olduğunu göstermektedir. Ancak, özellikle Lykia, Pisidia Bölgeleri'nde görülen Dioskurlar ve Tanrıça tasvirlerinde epigrafik olarak Tanrıçanın kimliği belirsizliğini hala korumaktadır.

Fethiye Müzesi'ndeki Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stelleri Telmessos kenti civarında bulunmuş ve satın alma yoluyla müzeye getirilmiş eserlerdir. Fethiye Müzesi'ndeki Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stelleri Kakasbos/Herakles tasvirli adak stelleri gibi yerel kireçtaşından yapılmıştır.

Kakasbos/Herakles figürü, elinde daima lobutuyla atının üzerindeyken tasvir edilmesinden anlaşılır ve bu onu tanımlamadaki en önemli ayrıntıdır. Ayrıca, Kakasbos daima sakalsızdır. Fakat bazı örneklerde Herakles sakallı olabilir. Dioskurlar ve Tanrıça tasviri oldukça değişkendir. Tasvirlerde Dioskurlar, mızrakla, kalkanla ya da sunu kaplarıyla görülebilirler. Tanrıça ise bir dal, baston veya sunu kabıyla tasvirlerde karşılaşılabılır. Ancak, Fethiye Müzesi'ndeki gibi çoğunlukla hem Dioskurlar hem de Tanrıça sembolü olmaksızın görülmektedir.

Kakasbos/Herakles kartal veya yılan figürleriyle birlikte bazı örneklerde görülmektedir. Aynı şekilde Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli örneklerde de bu figürlerle rastlanabilir. Bu figürler onların hem gökyüzü hem de yeraltı ile bağlantılı olduklarını gösterir. Ayrıca, Dioskurlar ve Tanrıça tasvirlerinde daha çok gökyüzü ile bağlantılı olduğunu gösteren yıldız ve hilal motifleriyle de karşılaşılmaktadır. Buna ek olarak Tanrıçanın ayaklarının bir seki üzerinde olması ve bazı örneklerde sekinin dahi yeryüzüyle temas halinde olmaması Tanrıçanın hilal motifine de uygun olarak bu dünyaya değil gökyüzündeki bir varlık olduğuna işaret eden en önemli öğelerdir. Tanrıçanın başında polos'un olması Anadolu'ya özgü özellikler barındırmaktadır. Tanrıçanın khiton'u üzerine khimation veya manto örtülerek oluşturulması elbise geleneğinin Arkaik-Klasik Dönemden itibaren sürekliliğini göstermektedir. Özellikle Kat. No: 57 (Tip 2.1)'deki eserde görülen sol bacağın düz bir şekilde yere basması ve sağ bacağın dizden hafif kırılarak elbiseye şeffaflık katılıp bacağın bütün ayrıntılarının görülebiliyor olması, Atina'daki Karyatidler'den itibaren süregelen bir tasvir şeklinin olduğunu gösteren ince ayrıntılardır. Dioskurların başında görülen piloslar, doğulu gelenekteki anlayışın özelliklerini taşımaktadır. Bunlar daha çok Anadolu'ya Pers sanatı etkisiyle girmiş tasvir anlayışıdır. Bu tasvir anlayışının en güzel örnekleri, Nereidler ve Gölbaşı Anıtları'ndaki askerlerin başına taktıkları başlıklarda görülmektedir. Bundan dolayı Dioskurların başlıkları yine bu özellikleriyle Klasik Dönem'den beri süregelen bir anlayışın izlerini taşımaktadır.

Fethiye Müzesi'nde bulunan Dioskurlar ve Tanrıça, Kakasbos/Herakles tasvirli adak stelleri Kuzey, Kuzey-batı ve Batı Lykia Bölgesi'nde oldukça sık karşılaşılan örneklerdir. Kakasbos/Herakles yazıtlarda tanrı olarak yer almaktadır. Dioskurlar ise mitolojisinden dolayı tanrı olarak görülmektedir. Dioskurlar, tasvirlerde bazen atsız olarak tasvir edilmekte; ancak Fethiye Müzesi'ndeki tüm adak stellerinde atlı olarak tasvir edilmelerinden dolayı atlı tanrılar grubunda değerlendirilmektedir. Ayrıca, Dioskurların arasında yer alan Tanrıça da onlara tanrısal bir özellik katmaktadır.

Kakasbos/Herakles kültü yalnızca Lykia, Pisidia Bölgeleri'nde, İmparatorluk sınırları içerisinde dar bir bölgede; Dioskurlar ve Tanrıça kültü ise İmparatorluğun hemen her yerinde tapınım görmüştür.

Lykia, Pisidia Bölgeleri'ndeki kaya kabartmalarında görülen heros/tanrı figürleri, bölgede Roma İmparatorluk Dönemi'nin sonuna kadar Eski Yunan ve Anadolu kökenli tanrılara eş zamanlı tapınımın olduğunu kanıtlamaktadır. Kaya kabartmalarının dağılım alanı, Antik Dönem'de bölgenin kırsal kesimlerinde atlı heros/tanrılara saygı duyulduğunu da net bir biçimde ortaya koymaktadır. Özellikle ikonografik özelliklerine dayanılarak teşhis edilen heros/tanrı tasvirleri arasında en sık rastlanılanlar; Dioskurlar ve Tanrıça üçlüsü ile Binici Tanrı Kakasbos/Herakles'dir.

Atlı tanrılar kültürünün Anadolu'da özellikle Roma Dönemi'nde çok fazla sayıda görülmesi oldukça ilginçtir. Özellikle yerel heros/tanrıların at üzerindeki tasviri dağlık kesimlerde görülmektedir. Bu durumun nedeni dağlık kesimde eşkıyaların yoğun olması ve Roma süvarilerinin bu dağlık kesimlerde asayişini sağlamasıyla bağlantılı olabilir. Çünkü adak stelleri üzerinde görülen figürlerin elbiseleri çoğunlukla zırhtır. Özellikle Tanrı Kakasbos/Herakles'in bu ikonografi içerisinde elindeki lobut hariç Romalı bir askerden farkı yoktur.

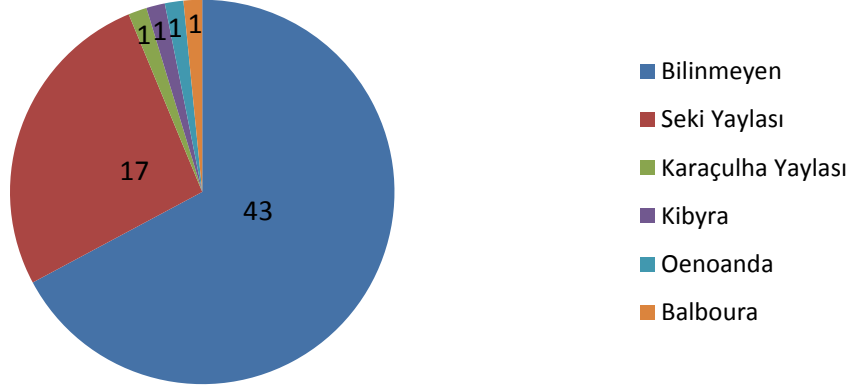
Fethiye Müzesi'nde yer alan atlı heros/tanrı Kakasbos/Herakles tasvirlerinde MS 3. yüzyıl ortalarına tarihlenen Arykanda ve Akalissos sikkelerinde görülen atlı heros/tanrı tasvirleriyle benzerlikler vardır. Dioskurlar ve Tanrıça tasvirlerinde ise Sidamara Lahti ile Perge Dioskuru ve Lykia, Pisidia, Ionia Bölgelerine ait sikkeler üzerinde görülen benzer tasvirler eserlerin MS 2. ve 3. yüzyıla tarihlenebileceğini göstermektedir. Ayrıca hem Kakasbos/Herakles hem de Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stellerindeki yazıtlarda görülen epsilon, sigma, omega harflerinin yuvarlak karakteri eserlerin belli bir tarihte yapılmış olmasına olanak vermeyip MS 2-4. yüzyıllar arasında yapılmış olabileceğini göstermektedir.

Kakasbos/Herakles tasvirleri Roma İmparatorluk Dönemi içerisinde geniş bir yayılım alanı bulmamış; ancak Lykia, Pisidia Bölgeleri'nin dağlık yörelerinde halkın kendi yarattığı bir kült özelliği taşımıştır. Bu yönüyle bu yörelerde yaşayan halkın kurtarıcı herosu/tanrısı olarak saygı görmüş ve en saygın tanrılar arasında yerini almıştır. Dioskurlar ve Tanrıça tasvirleri ise Roma İmparatorluğu'nun hemen her bölgesinde görülen ve İmparatorluk sanatı içerisinde sevilerek tasvir edilmiş örneklerdir. Dioskurlar ve Tanrıça kültü, Dağlık Lykia, Pisidia Bölgeleri'nde

Kakasbos/Herakles tasvirleri gibi halkın kendi yarattığı bir kült olmasa da İmparatorluk sanatından etkilenilerek oluşturulmuş atlı heros/tanrı anlayışının içerisinde yerel nitelikler katılarak saygı duyulan heros/tanrılar olmuşlardır.

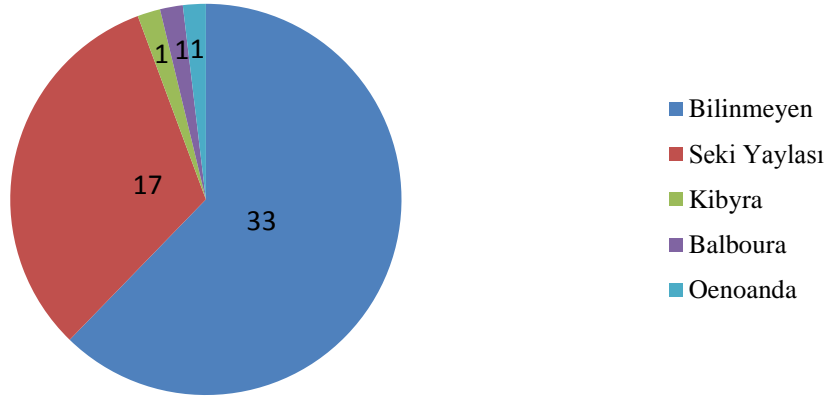
GRAFIKLER

Fethiye Müzesi'ndeki Atlı Tasvirli Adak Stelleri'nin Buluntu Yeri Dağılımı

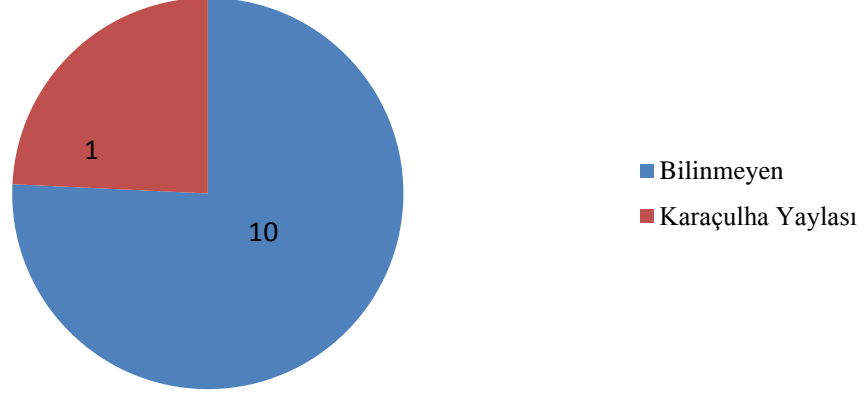
Grafik 1

Fethiye Müzesi'ndeki Kakasbos/Herakles Tasvirli Adak Stelleri'nin Buluntu Yeri Dağılımı

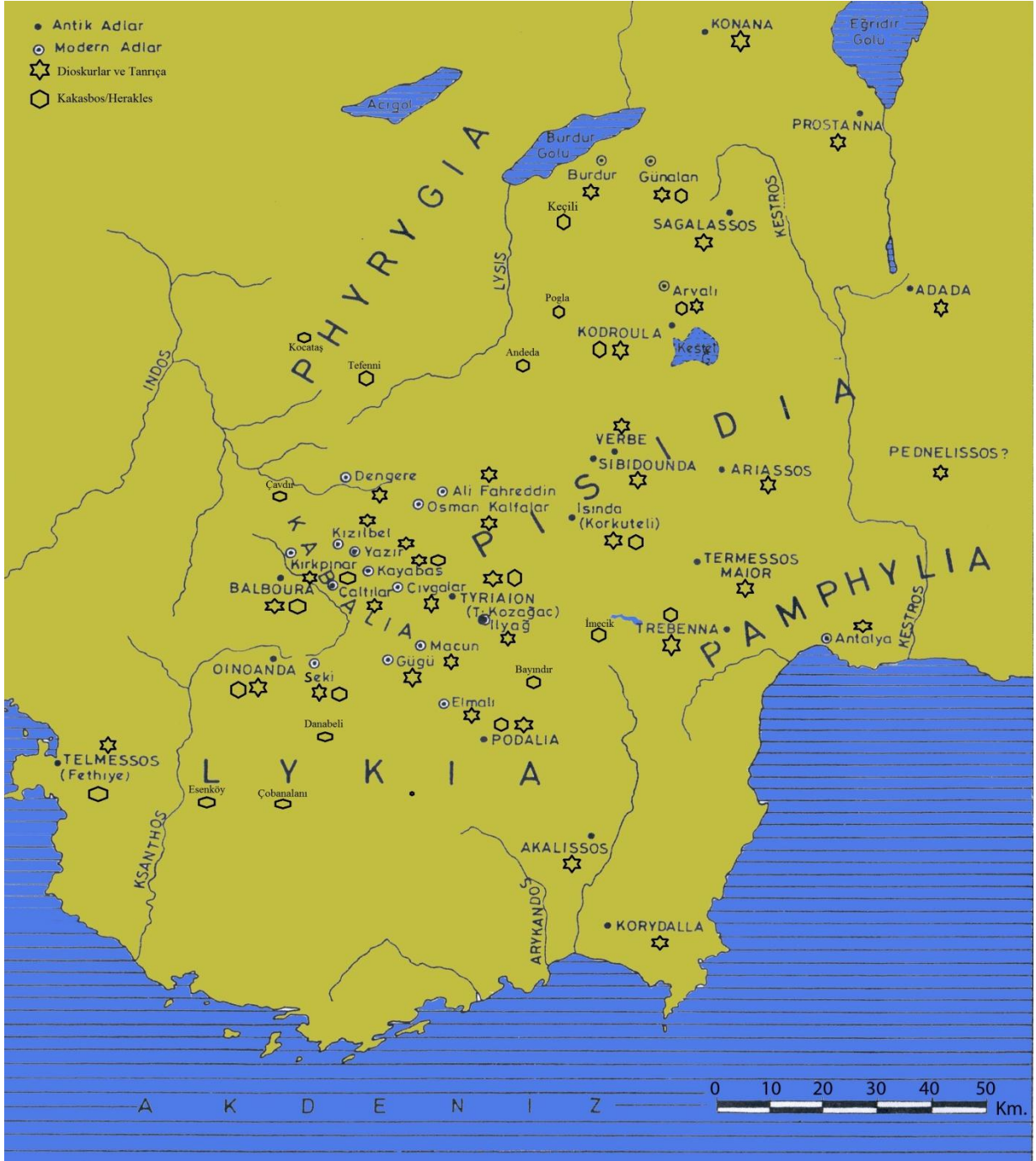
Grafik 2

Fethiye Müzesi'ndeki Dioskurlar ve Tanrıça Tasvirli Adak stelleri'nin Buluntu Yeri Dağılımı

Grafik 3

HARİTALAR

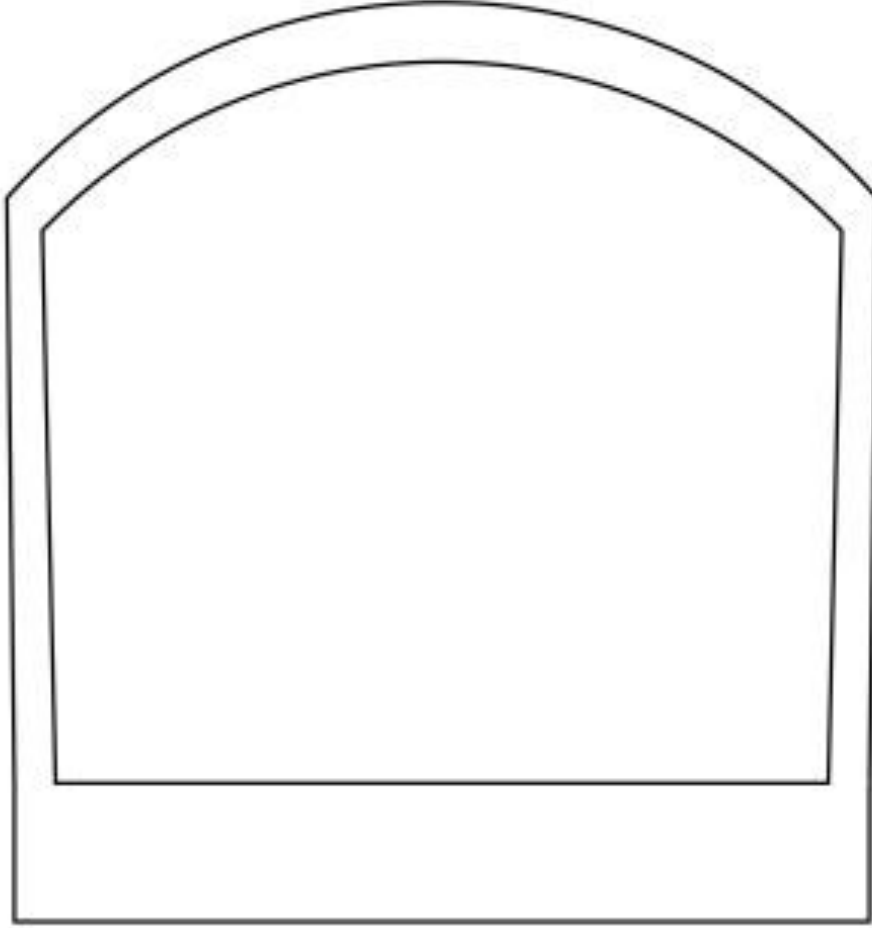

Harita 1. Kakasbos/Herakles, Dioskurlar ve Tanrıça tasvirli adak stellerinin görüldüğü yerler (Delemen 1995, Harita 2; Candaş 2006, 104, fig. 10)

Harita 2. Chapouthier'e göre Dioskurlar ve Tanrıça tasvirlerinin yayılımı (Delemen 1995, Harita 1)

LEVHALAR

Çiz. 2 (Tip 1.1)

Res. 1 (Kat. No: 1)

Res. 2 (Kat. No: 2)

Res. 3 (Kat. No: 3)

Res. 4 (Kat. No: 4)

Res. 5 (Kat. No: 5)

Res. 6 (Kat. No: 6)

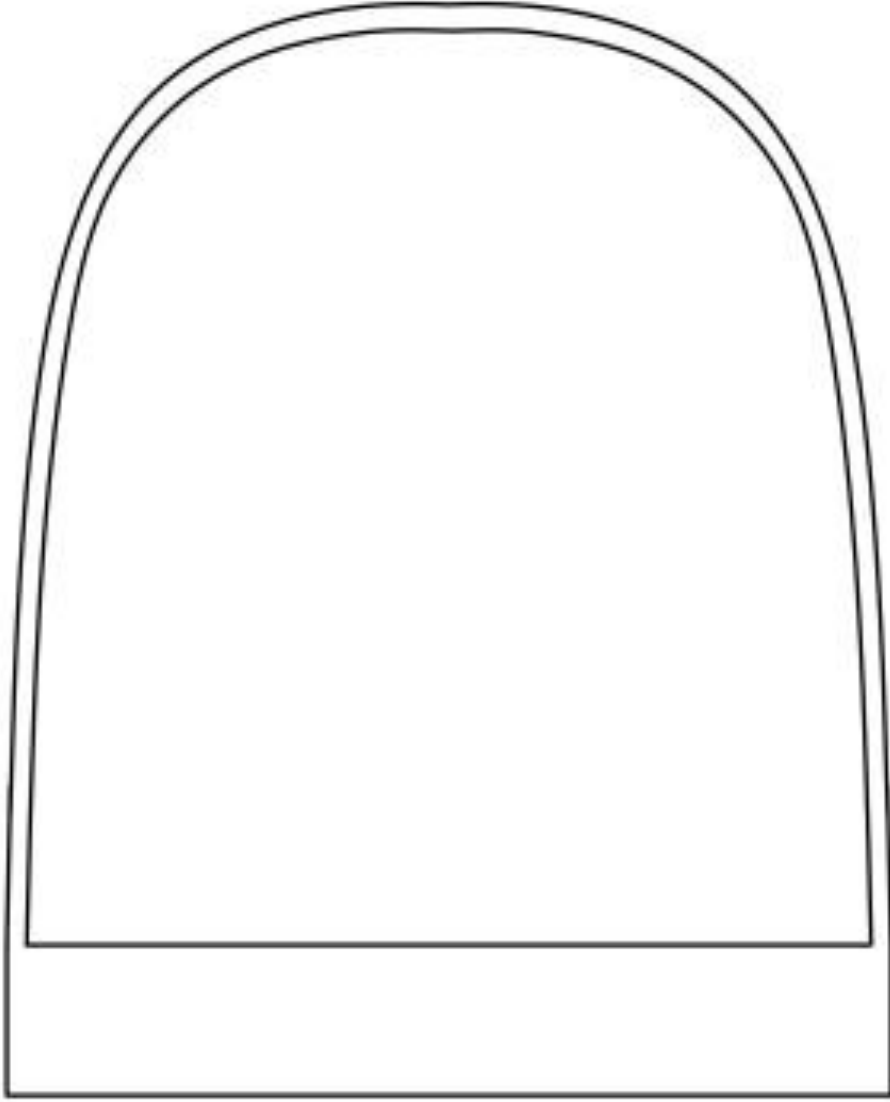
Res. 7 (Kat. No: 7)

Res. 8 (Kat. No:8)

Res. 9 (Kat. No: 9)

Çiz. 2 (Tip 1.2)

Res. 10 (Kat. No: 10)

Res. 11 (Kat. No: 11)

Res. 12 (Kat. No: 12)

Res. 13 (Kat. No: 13)

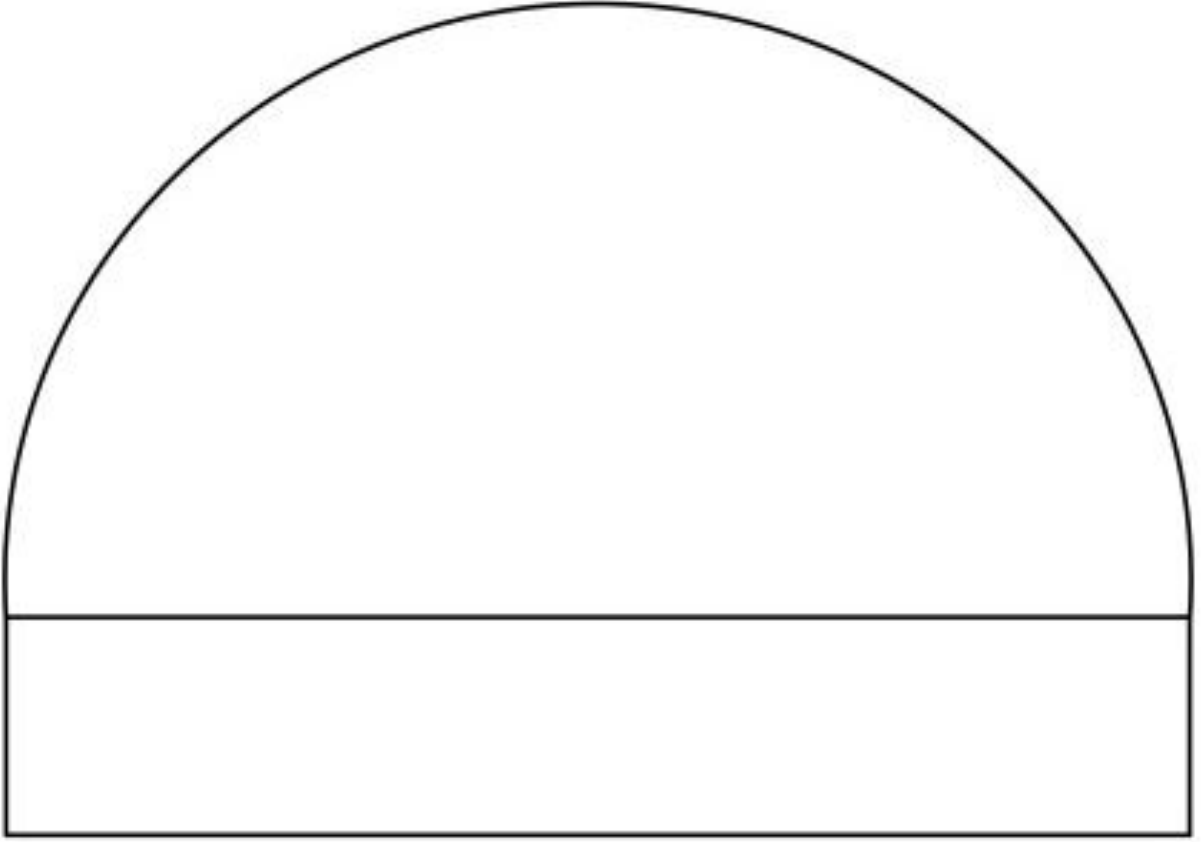
Res. 14 (Kat. No: 14)

Res. 15 (Kat. No: 15)

Res. 16 (Kat. No: 16)

Çiz. 3 (Tip 1.3)

Res. 17 (Kat. No: 17)

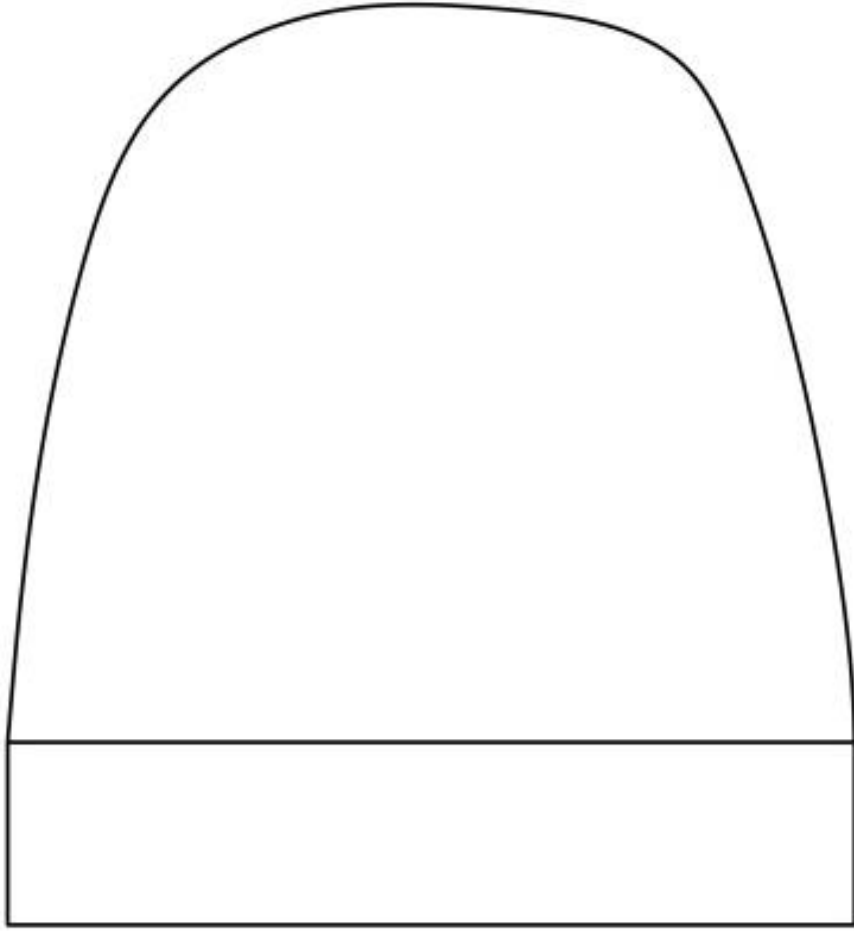
Res. 18 (Kat. No: 18)

Res. 19 (Kat.No: 19)

Res. 20 (Kat. No: 20)

Çiz. 4 (Tip 1.4)

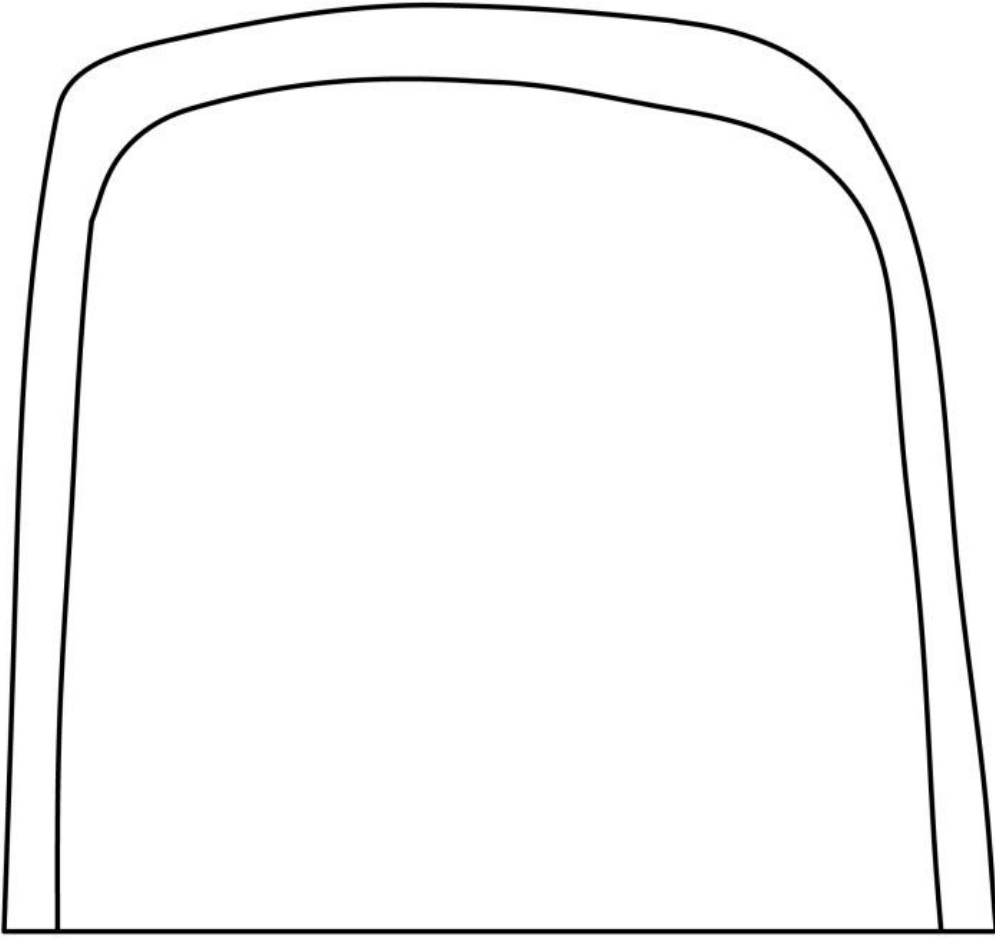
Res. 21 (Kat. No: 21)

Res. 22 (Kat. No: 22)

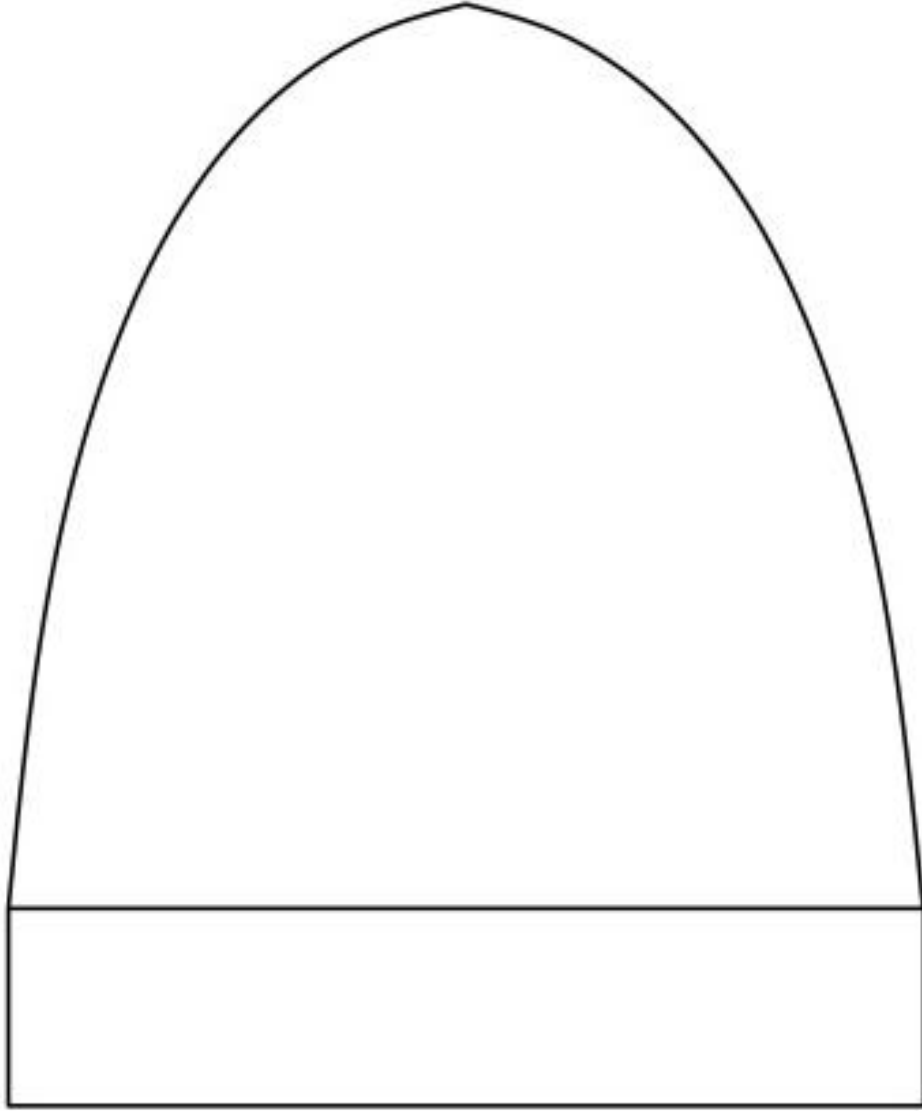
Res. 23 (Kat. No: 23)

Çiz. 5 (Tip 1.5)

Res. 24 (Kat. No: 24)

Çiz. 6 (Tip 1.6.1)

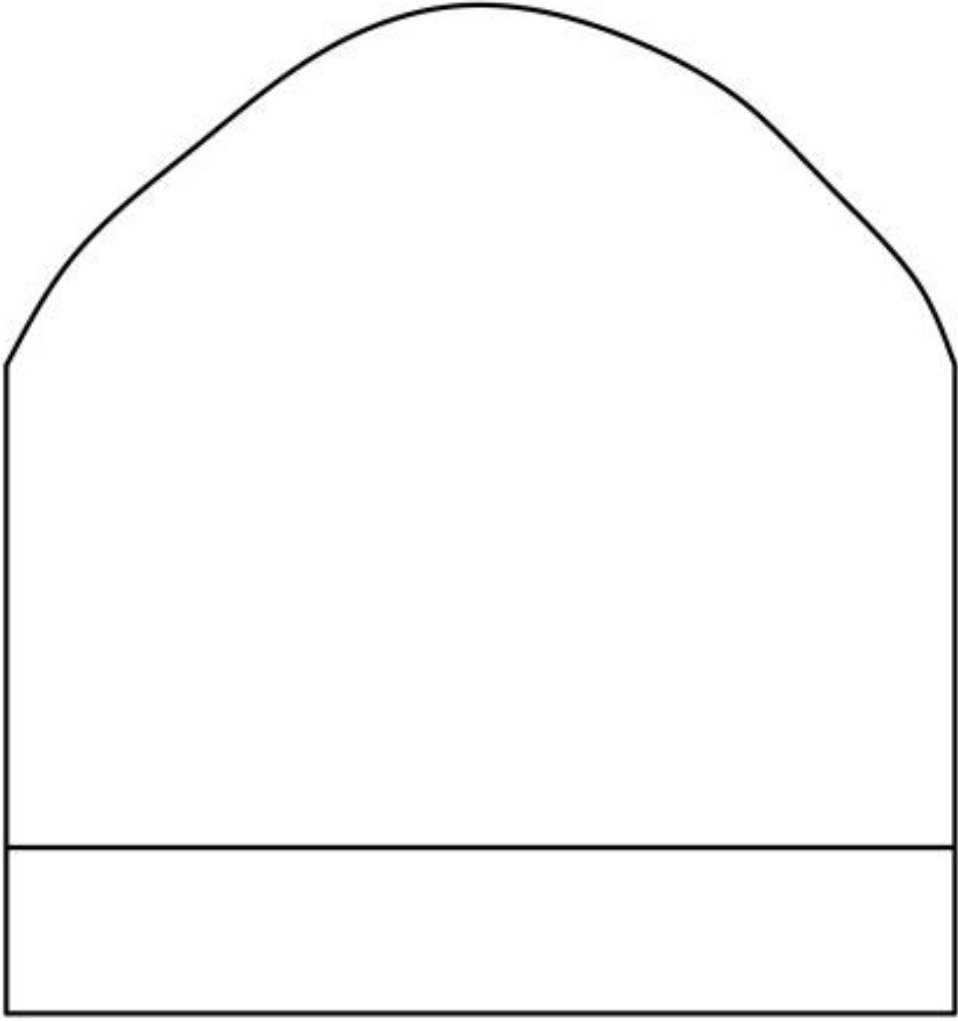
Res. 25 (Kat. No: 25)

Res. 26 (Kat. No: 26)

Res. 27 (Kat. No: 27)

Çiz. 7 (Tip 1.6.2)

Res. 28 (Kat. No: 28)

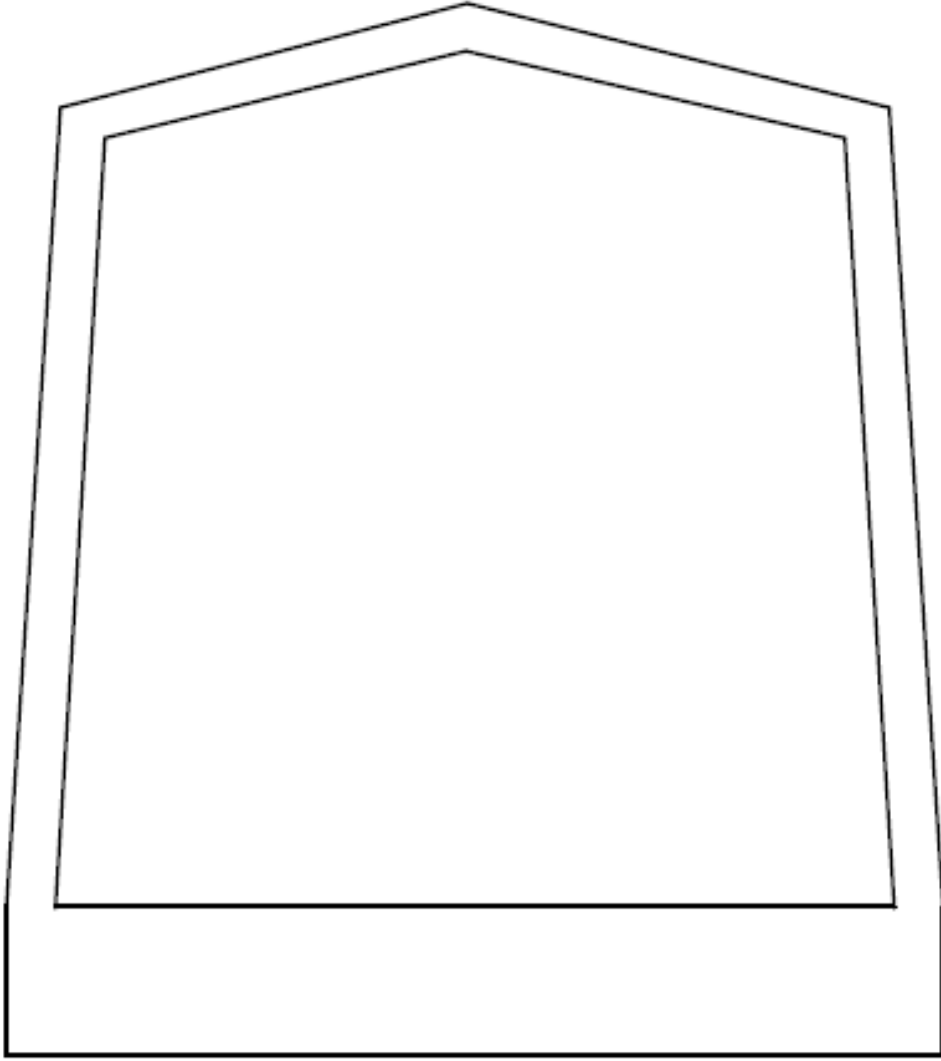
Res. 29 (Kat. No: 29)

Res. 30 (Kat. No: 30)

Res. 31 (Kat. No: 31)

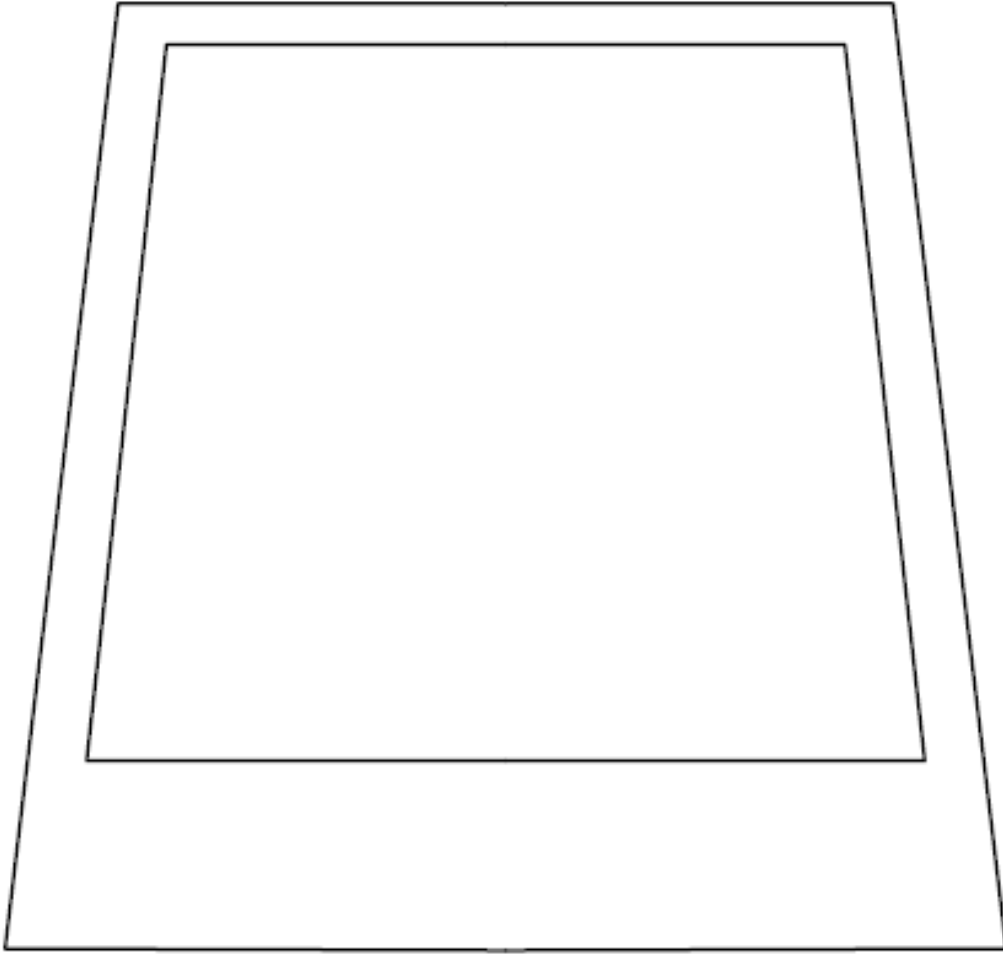
Çiz. 8 (Tip 2)

Res. 32 (Kat. No: 32)

Res. 33 (Kat. No: 33)

Çiz. 9 (Tip 3)

Res. 34 (Kat. No: 34)

Res. 35 (Kat. No: 35)

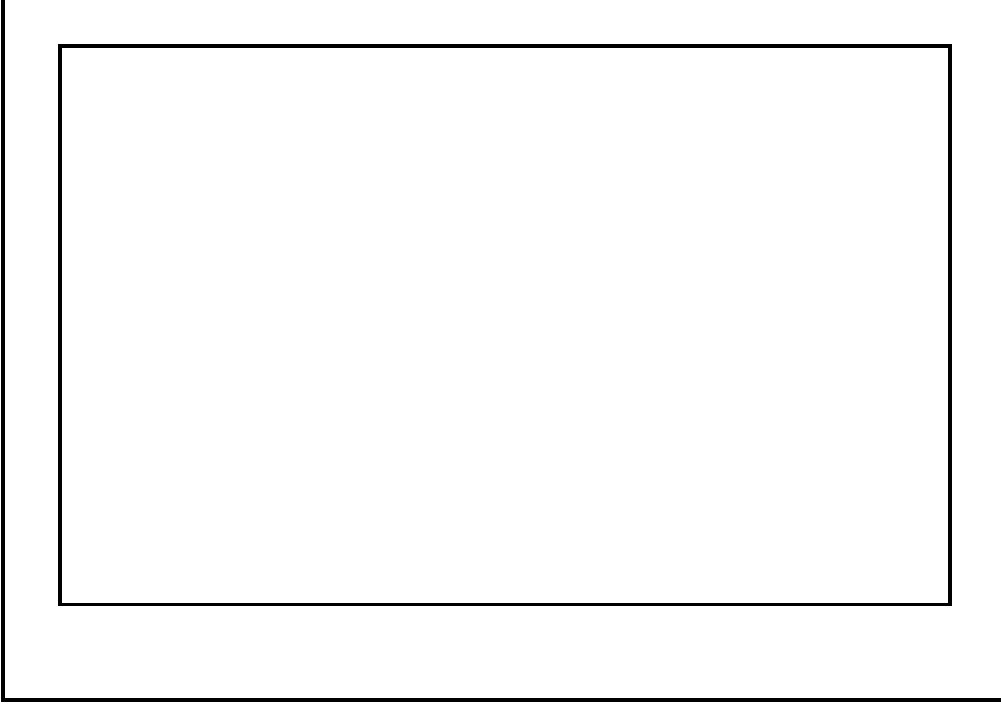
Res. 36 (Kat. No: 36)

Res. 37 (Kat. No: 37)

Res. 38 (Kat. No: 38)

Çiz. 10 (Tip 4.1.1)

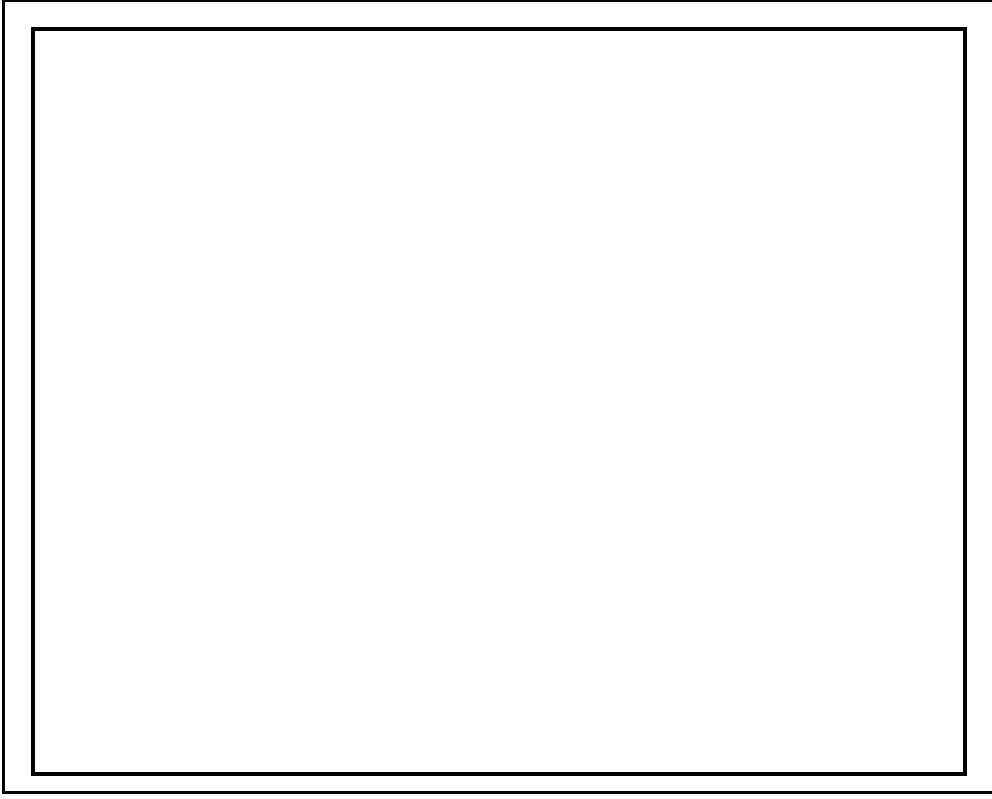
Res. 39 (Kat. No: 39)

Res. 40 (Kat. No: 40)

Res. 41 (Kat. No: 41)

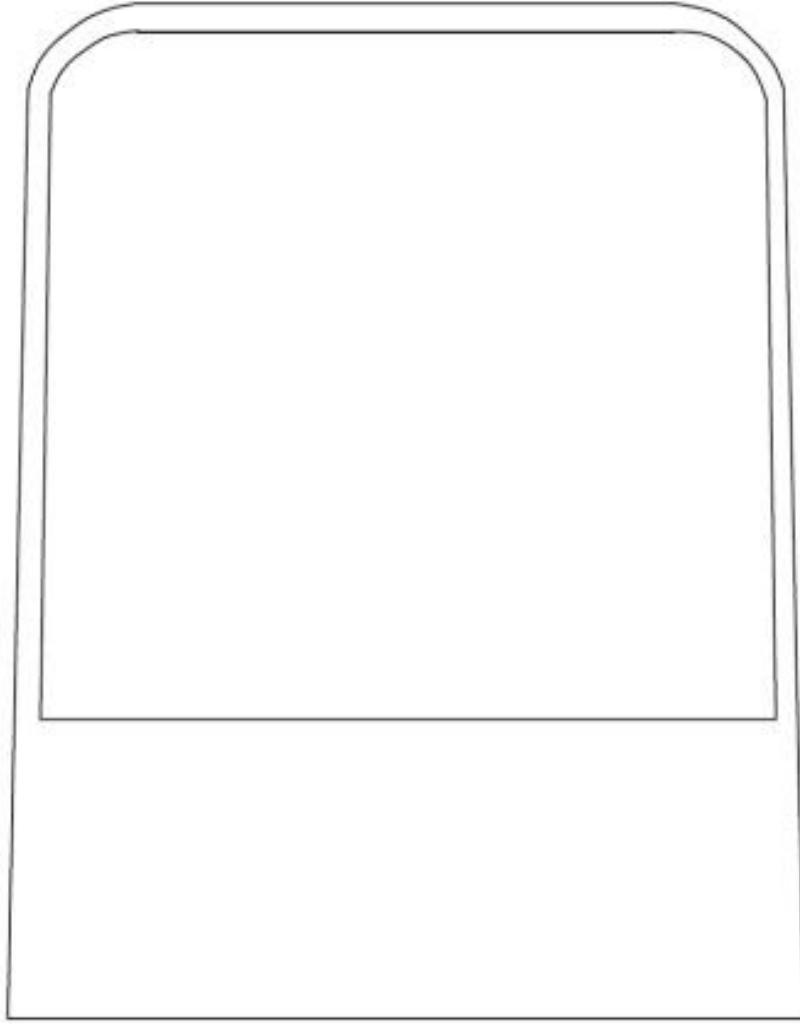
Çiz. 11 (Tip 4.1.2)

Res. 42 (Kat. No: 42)

Res. 43 (Kat. No: 43)

Çiz. 12 (Tip 4.2.1)

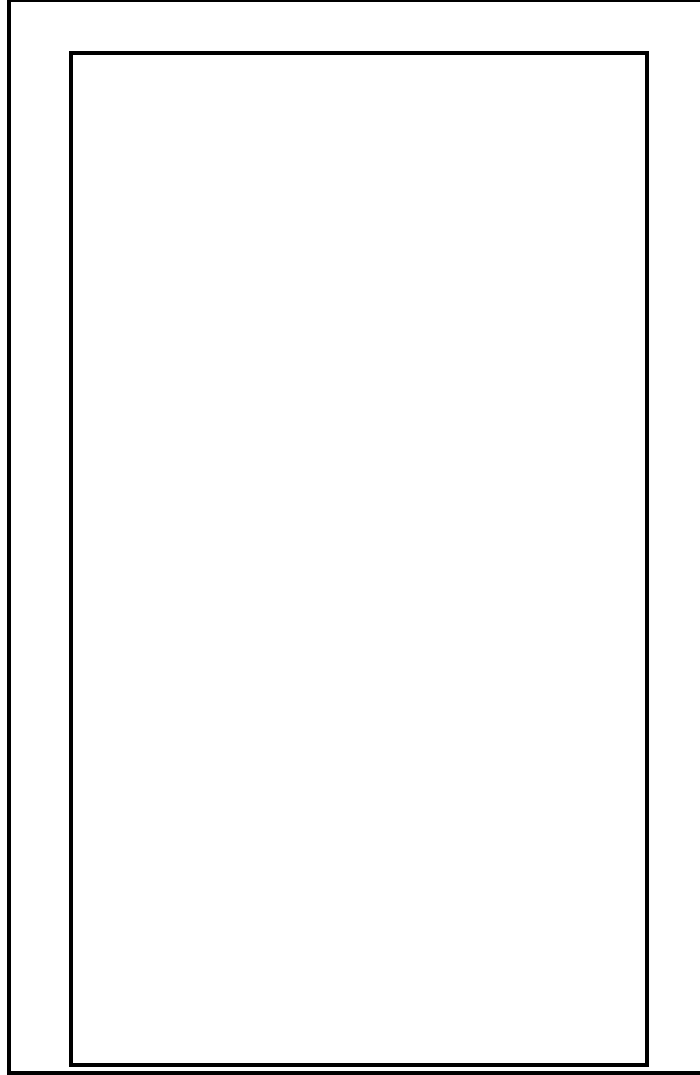
Res. 44 (Kat. No: 44)

Res. 45 (Kat. No: 45)

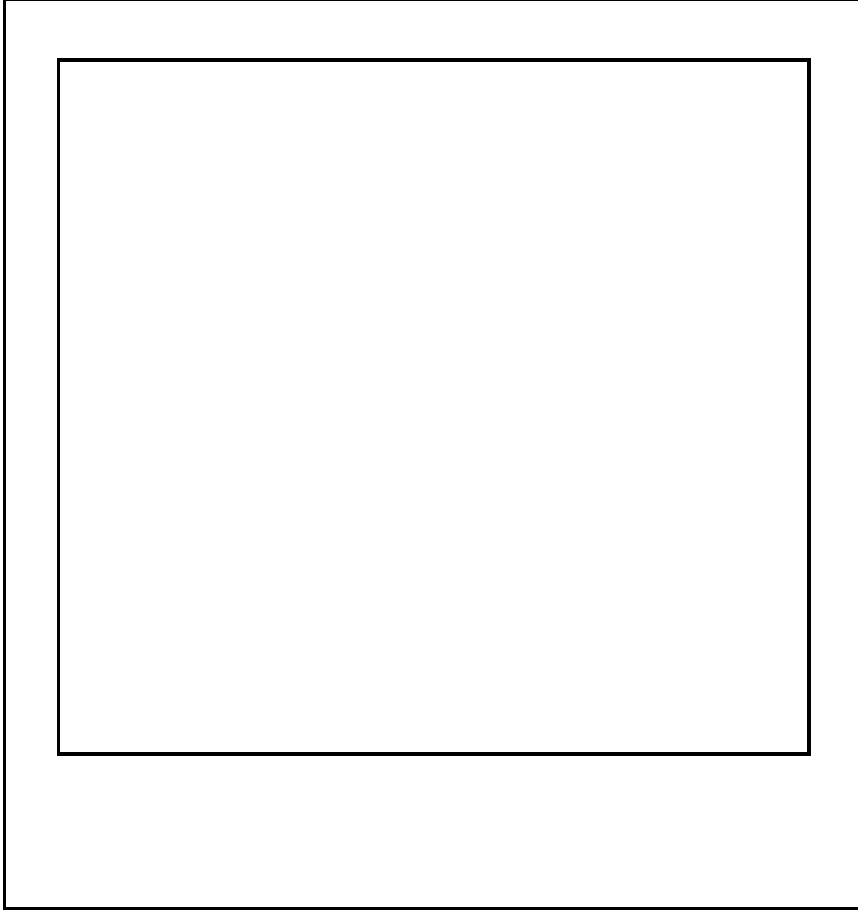
Res. 46 (Kat. No: 46)

Çiz. 13 (Tip 4.2.2)

Res. 47 (Kat. No: 47)

Çiz. 14 (Tip 5.1)

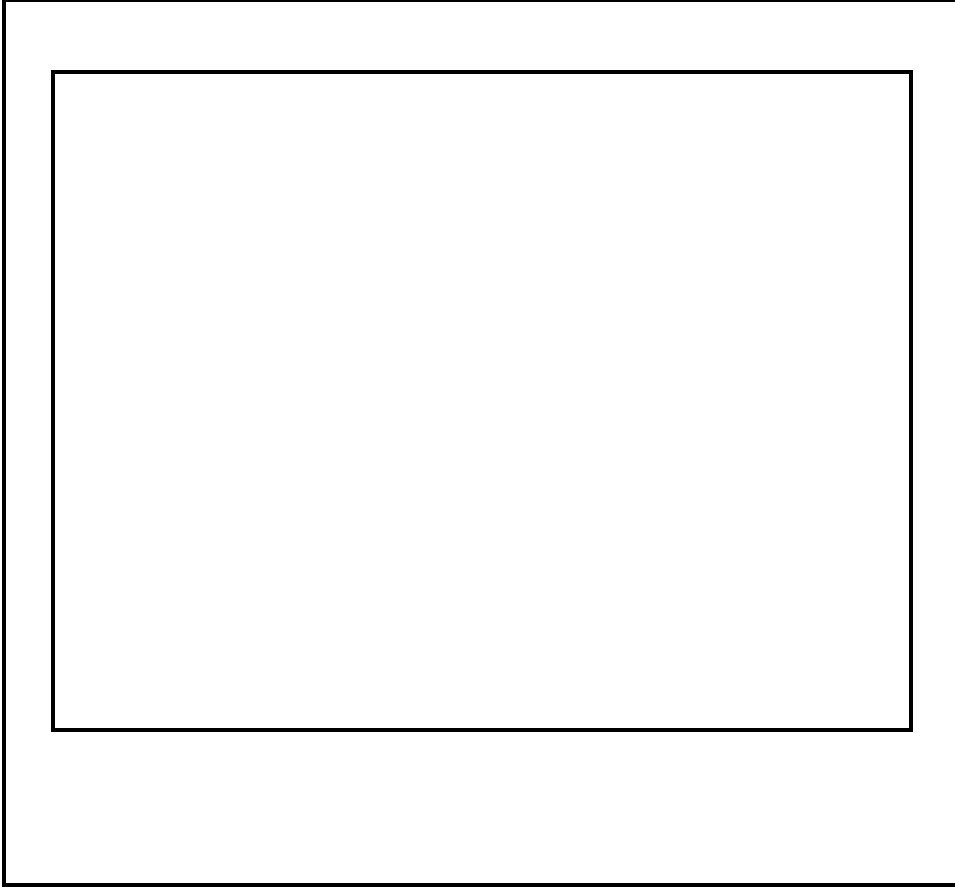
Res. 48 (Kat. No: 48)

Res. 49 (Kat. No: 49)

Res. 50 (Kat. No: 50)

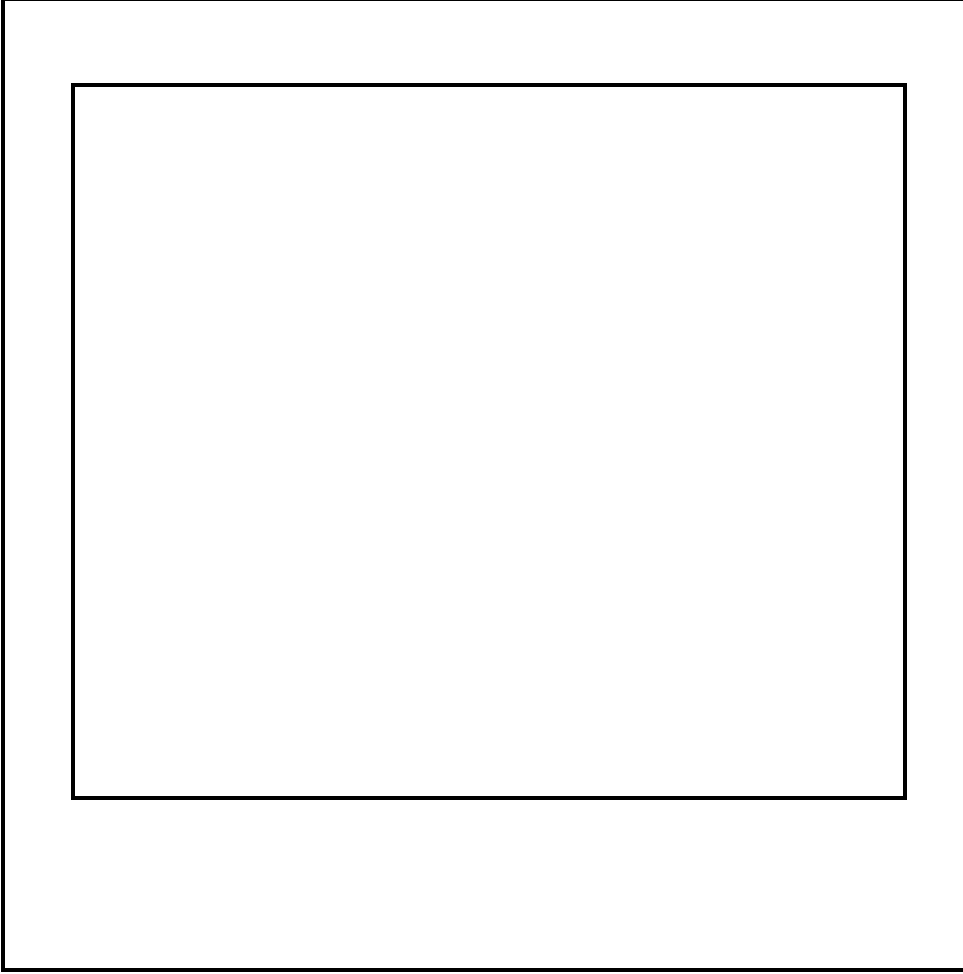
Çiz. 15 (Tip 5.2)

Res. 51 (Kat. No: 51)

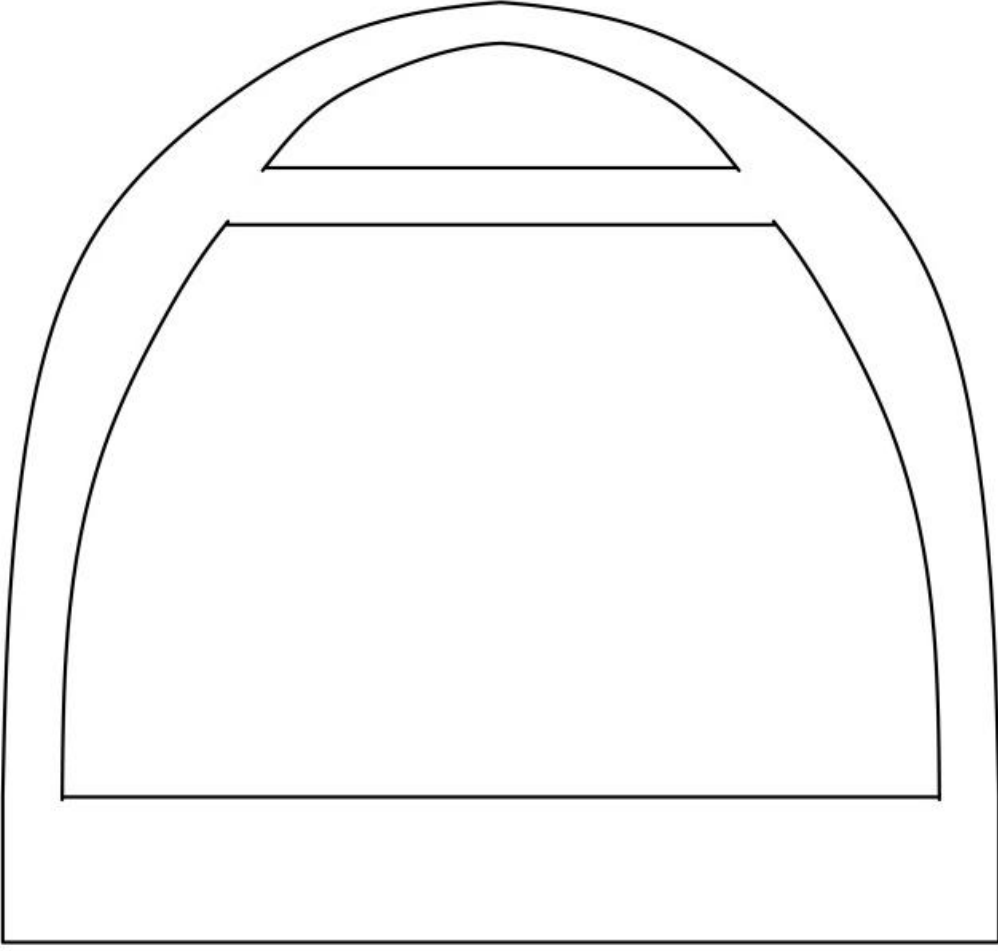
Res. 52 (Kat. No: 52)

Çiz. 16 (Tip 6)

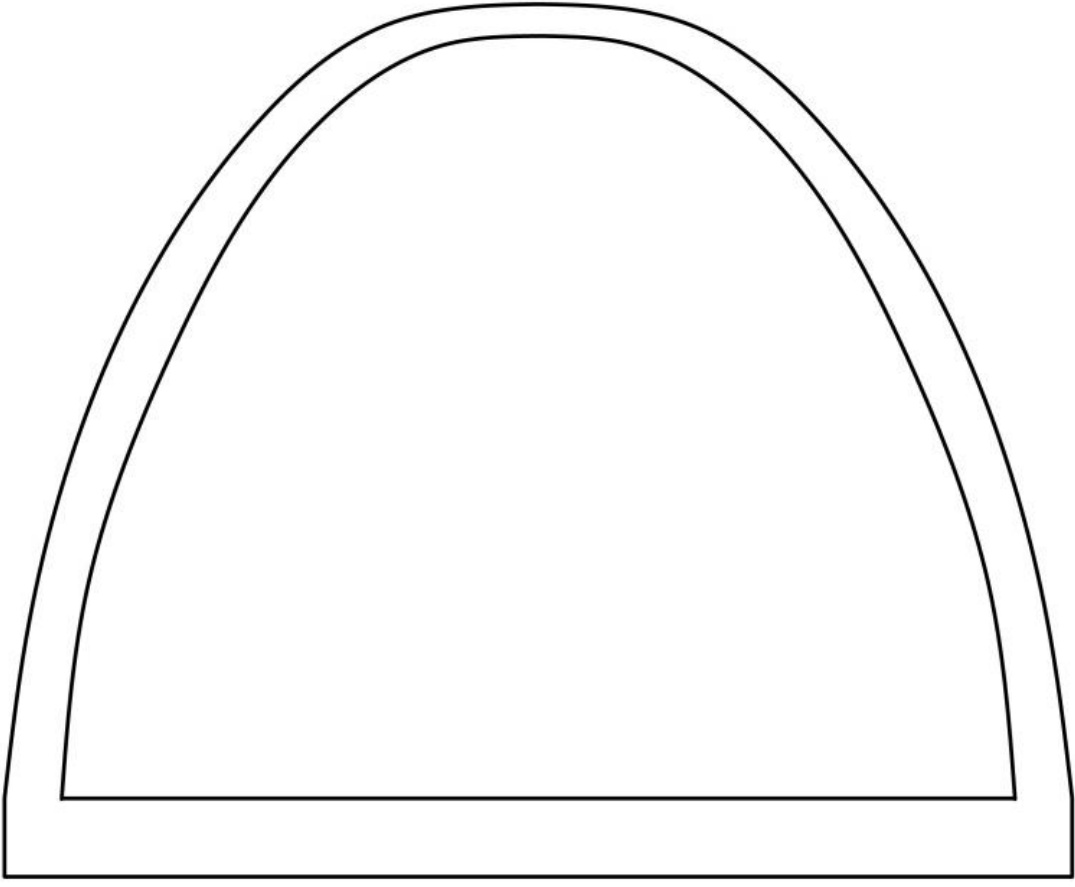
Res. 53 (Kat. No: 53)

Çiz. 17 (Tip 1.1)

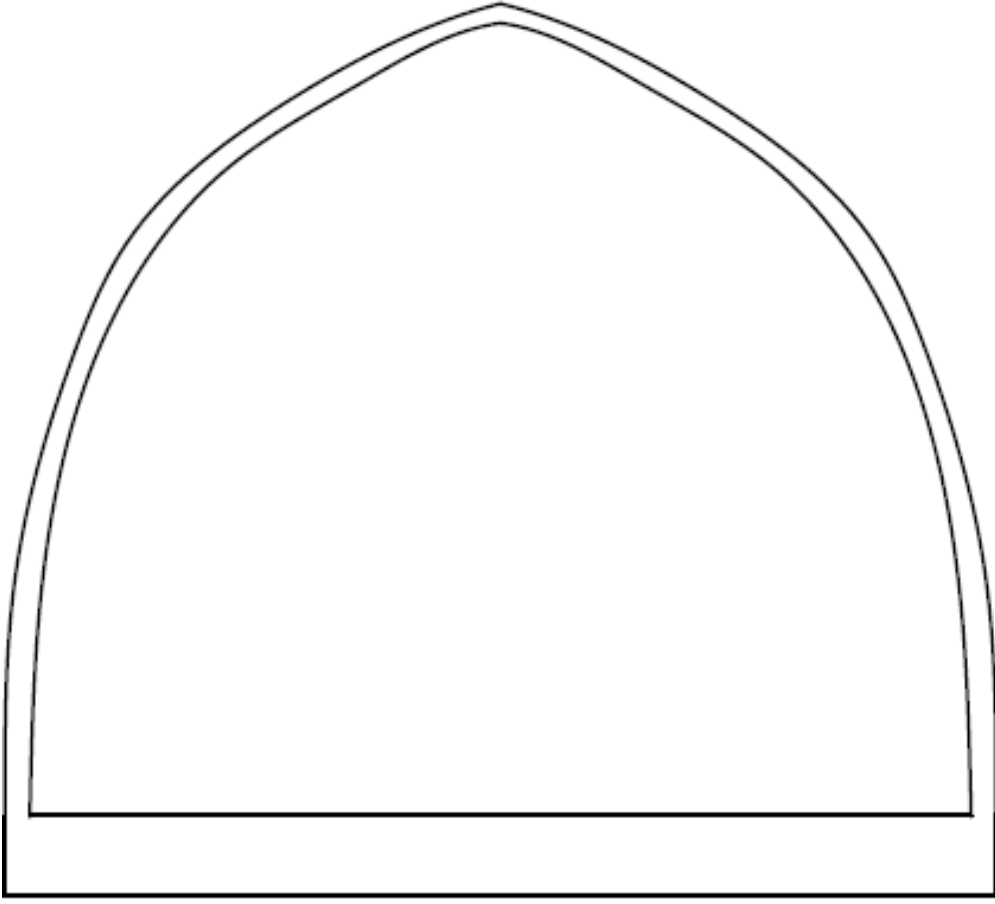
Res. 54 (Kat. No: 54)

Çiz. 18 (Tip 1.2)

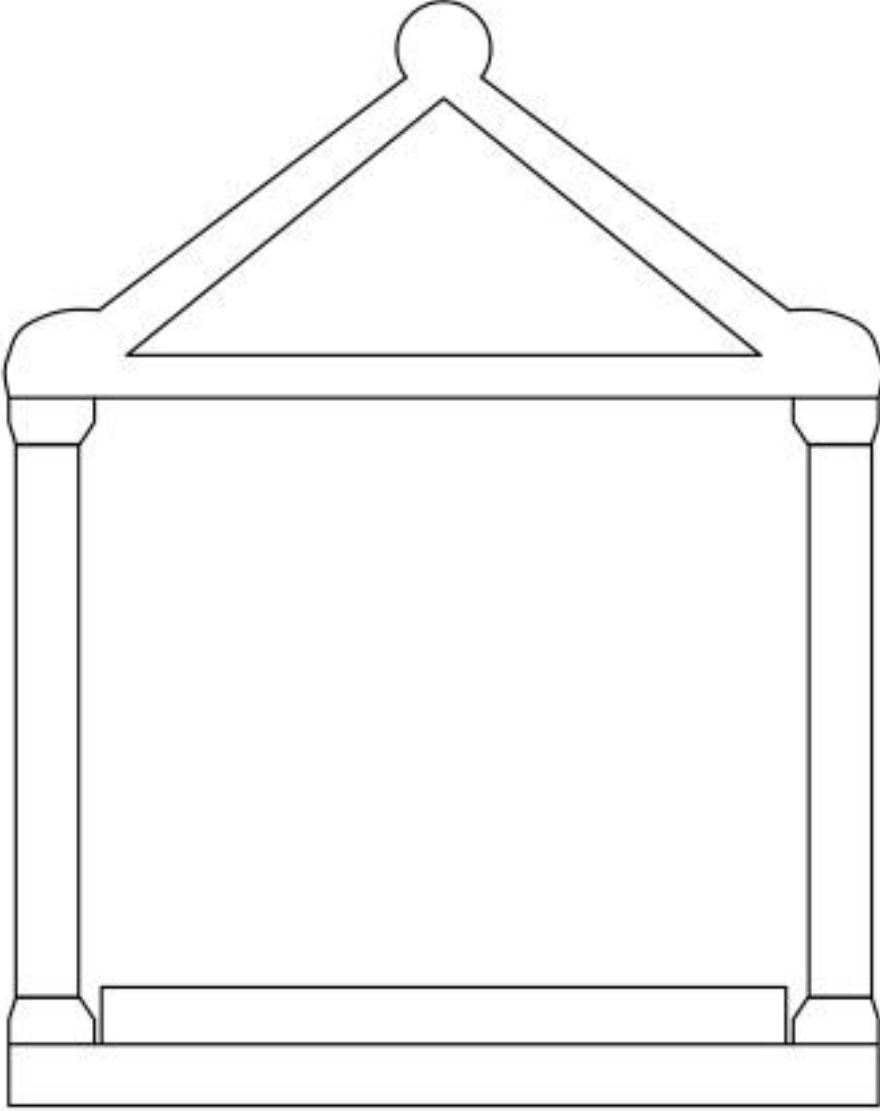
Res. 55 (Kat. No: 55)

Çiz. 19 (Tip 1.3)

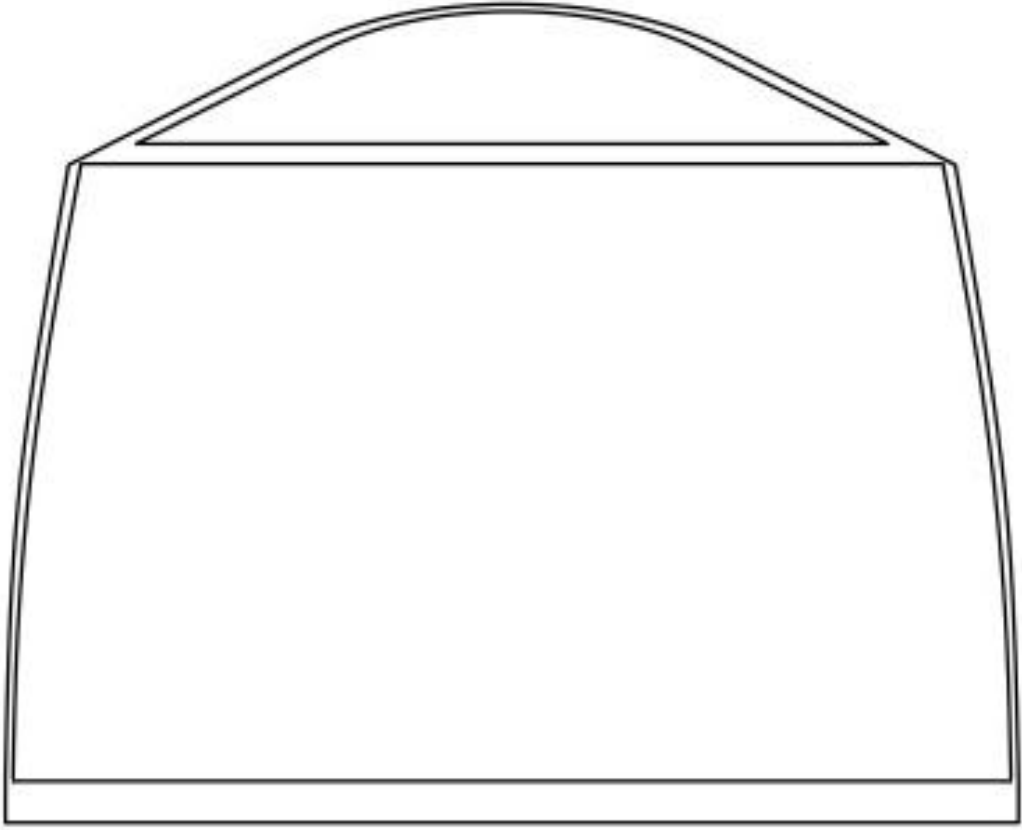
Res. 56 (Kat. No: 56)

Çiz. 20 (Tip 2.1)

Res. 57 (Kat. No: 57)

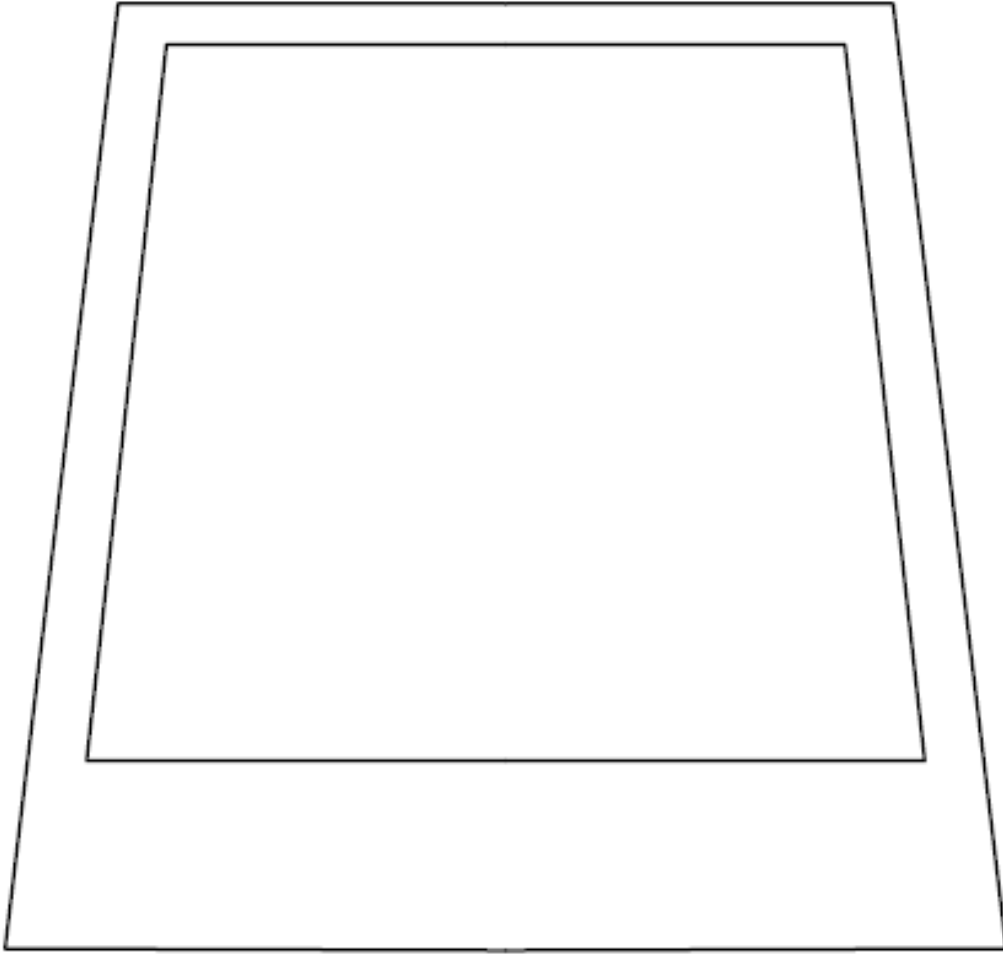
Çiz. 21 (Tip 2.2)

Res. 58 (Kat. No: 58)

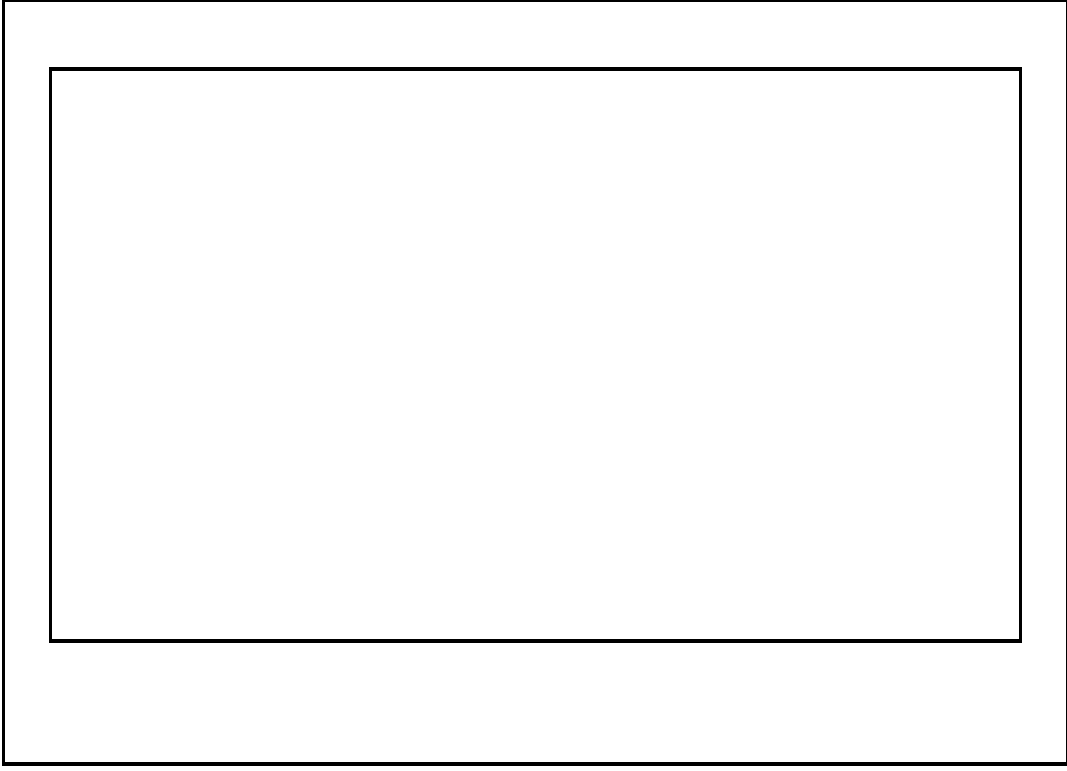
Res. 59 (Kat. No: 59)

Çiz. 22 (Tip 3)

Res. 60 (Kat. No: 60)

Çiz. 23 (Tip 4)

Res. 61 (Kat. No: 61)

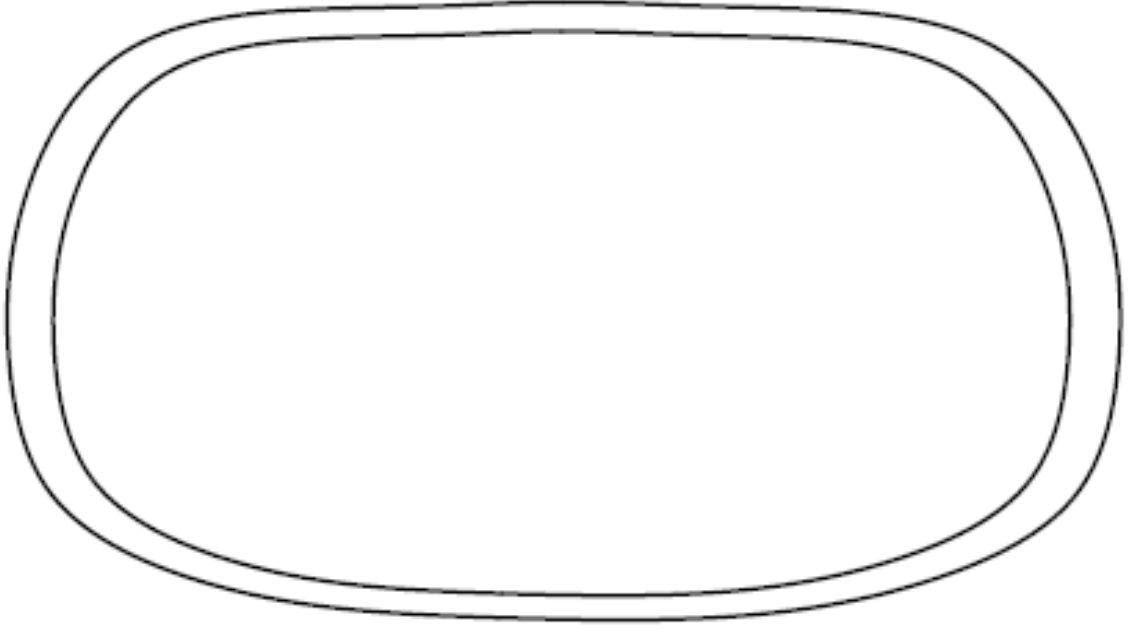
Res. 62 (Kat. No: 62)

Çiz. 24 (Tip 5)

Res. 63 (Kat. No: 63)

Çiz. 25 (Tip 6)

Res. 64 (Kat. No: 64)

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Murat Tosun

Doğum Yeri : Kayseri

Doğum Yılı : 1987

Medeni Hali : Bekar

EĞİTİM VE AKADEMİK BİLGİLER

Lise **2001-2005** : Belsin Çok Programlı Lisesi (Kayseri)

Lisans **2006-2011** : Muğla Üniversitesi (Muğla)

Yabancı Dil : İngilizce (Orta seviye) İtalyanca (Başlangıç Seviyesi)

MESLEKİ BİLGİLER

2009-2010 : Çatalçam Kilisesi Kazısı (Ula/Muğla)

2010 : Enişdibi Mevkii Kurtarma Kazısı (Ula/Muğla)

2010 : Aspat (Strobilos) Yüzey Araştırması (Bodrum/Muğla)

2010-2011 : Daskyleion Kazısı (Bandırma/Balıkesir)

2012 : Müslümantepe Kazısı (Bismil/Diyarbakır)

2013 : Euromos Kazısı (Milas/Muğla)

2014 : Belentepe 3 No'lu Mezarın Ören Arkeopark'a Taşınması Çalışmaları
(Ören/Milas/Muğla)